

Το αναρχικό κίνημα στη Βουλγαρία

Μια μικρή ιστορική αποτίμηση

Το αναρχικό κίνημα στη Βουλγαρία **Μια μικρή ιστορική αποτίμηση ***

Σύντομη ιστορική αναφορά στο βουλγάρικο αναρχικό κίνημα **

Ο βουλγαρικός λαός προήλθε από μια φυλή μογγολικής προέλευσης που εγκαταστάθηκε στα Βαλκάνια, στην περιοχή νότια του Δούναβη που εκτείνεται προς τη Θράκη και τη Μακεδονία. Η φυλή αυτή αφομοιώθηκε γρήγορα από τα σλαβικά φύλα από όπου και προήλθε το όνομα Βούλγαρος. Από τότε συνέβησαν αρκετές εθνικές προσμίξεις, με αποκορύφωμα την οθωμανική κατοχή και κυριαρχία στο διάστημα 1393 - 1878, που άφησε βαθύτατα ίχνη στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Βουλγαρίας. Η εθνική απελευθέρωση πραγματοποιήθηκε χάρη σε μια μακρά και σκληρή αντίσταση που γενικεύτηκε μετά από τον πόλεμο του 1877. Από τότε, η Βουλγαρία παρέμεινε πλήρως γεωργική και πρωτόγονη χώρα, χωρίς βιομηχανίες και μέσα μεταφοράς και, συνεπώς, χωρίς εργατικό κίνημα.

Το επαναστατικό λαϊκό κίνημα ενάντια στην τουρκική κυριαρχία είχε κυρίως αγροτικό χαρακτήρα και επηρεάστηκε αρκετά από κάποιες αόριστες σοσιαλιστικές ιδέες. Ο μεγάλος εθνικός ποιητής και δημοσιογράφος Christo Botev (1848-1876) που έπαιξε σημαντικό ρόλο στο κίνημα αυτό είχε σπουδάσει στη Ρωσία και επηρεάστηκε αρκετά από τις ιδέες του Μπακούνιν, κάτι που εκφράστηκε και στο ποιητικό και στο δημοσιογραφικό του έργο του. Ο Christo Botev διατηρούσε, επίσης, άμεση επαφή με την τότε Διεθνή και ειδικά με την αντιεξουσιαστική της πτέρυγα. Ο Botev και μερικοί σύντροφοί του από το επαναστατικό κίνημα, ήταν πρώτοι ελευθεριακοί στη Βουλγαρία. Ήταν, κατά κάποιο τρόπο, ο Βούλγαρος Byron, ο Βούλγαρος Salvochea ή ο Pisacane, με δημοτικότητα που υπερέβαινε αυτή του Garibaldi στην Ιταλία. Ολόκληρες γενιές εμπνεύστηκαν από τα κατορθώματά του, το παράδειγμα της θυσίας του και την καταλυτική του συμμετοχή στους κοινωνικούς και ελευθεριακούς αγώνες. Δεν υπάρχει μέχρι τις ημέρες μας Βούλγαρος, ανεξαρτήτως κοινωνικής και πολιτικής τοποθέτησης, που να μην γνωρίζει και να μην τραγουδά τα επαναστατικά του ποιήματα, από τα οποία μερικά είναι ξεκάθαρα ελευθεριακά τραγούδια.

Ο πατριωτικός ενθουσιασμός, καθώς επίσης και ο πολιτικός αγώνας για την κατάκτηση της εξουσίας, όπως σε κάθε παρόμοια περίπτωση, συνυπήρχαν με τις ελευθεριακές απόψεις στους συγκεκριμένους κοινωνικούς αγώνες τα πρώτα χρόνια μετά την εθνική απελευθέρωση. Αλλά οι σοσιαλιστικές ιδέες δεν φανερώθηκαν παρά γύρω τα 1886 - 1887, καθώς ο Spiro Goulapchev (1852 - 1918), επιστρέφοντας από τη Ρωσία, συγκρότησε ομάδες κοινωνικών μελετών που λειτουργούσαν με συνωμοτικό τρόπο. Στις πρώτες αυτές ομάδες συγκατοίκησαν, τουλάχιστον στην αρχή, ελευθεριακοί και μαρξιστές οι οποίοι εκφράζονταν ειρηνικά μέσα από τη γραπτή προπαγάνδα. Η συγκρότηση καθαρά ελευθεριακών ομάδων άρχισε περίπου το 1890.

Ένας από τους πρώτους αγωνιστές ήταν ο Paraskev Stooanov (1871-1941) ο οποίος, το 1890, στη Γαλλία κυκλοφόρησε μαζί με τον Ιταλό αναρχικό Σαβέριο Μερλίνο, ένα αντιμιλιταριστικό κείμενο και γι' αυτό αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα και να περάσει στην Ιταλία απ' όπου απελάθηκε στη συνέχεια. Συνέχισε και τελείωσε τις σπουδές του στην Ιατρική στη Ρουμανία, όπου ήταν από τους ιδρυτές του αναρχικού κινήματος της χώρας αυτής. Επιστρέφοντας στη Βουλγαρία, συνέχισε τις δραστηριότητές του. Υπήρξε μαθητής και προσωπικός φίλος των Κροπότκιν και Μαλατέστα, διατηρώντας κανονική και συχνή αλληλογραφία μαζί τους, αλλά και με άλλους αγωνιστές από τις δυτικές χώρες μέχρι το τέλος της ζωής του. Υπήρξε, επίσης, ο πρώτος γιατρός χειρουργός στη Βουλγαρία.

---

* Μεταφράσεις, σύνθεση και επιμέλεια κειμένων «*Ούτε Θεός - Ούτε Αφέντης*»,

Μάρτης-Ιούλης 2007 με Μάη 2009.

** Αναφορά βασισμένη σε κείμενο στα γαλλικά του Georges Balkanski, αγωνιστή της (πάλαι ποτέ εξόριστης στη Γαλλία) Ένωσης Βουλγάρων Αναρχικών, σε νεκρολογία του Άγγλου συντρόφου Nick Heath και άλλα στοιχεία κυρίως από το διαδίκτυο.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, το βουλγάρικο αναρχικό και ελευθεριακό κίνημα επιδόθηκε σε μορφωτική προπαγάνδα για την προσέλκυση μελών και στην ειρηνική προπαγάνδισι των αναρχικών ιδεών. Ο πιο γνωστός αγωνιστής αυτής της περιόδου ήταν ο Nicolas Stoonon (1862-1963), αρκετά μορφωμένος άνθρωπος, με άριστες γνώσεις ρωσικής και γαλλικής γλώσσας. Αν και ο ίδιος μέτριος δάσκαλος, άσκησε μεγάλη επιρροή σε εκπαιδευτικούς και αγρότες. Ήταν αυτός που μίλησε πρώτος στη Βουλγαρία για τον επαναστατικό συνδικαλισμό και με μερικούς σοσιαλιστές ίδρυσε την Εθνική Ένωση Εκπαιδευτικών, ενώ με τον Varban Kilifarski (1879-1923) ίδρυσε την Επαγγελματική Ένωση Αγροτών. Υπήρξε, επίσης, ο πρώτος αντιρρησίας συνείδησης στη Βουλγαρία.

Ένας άλλος αγωνιστής, ο τυπογράφος Goulartchev, με τη βοήθεια και συμμετοχή των Stoonon, Kilifarski και μερικών ανεξάρτητων και σοσιαλιστών, οργάνωσε τον πρώτο ελευθεριακό εκδοτικό οίκο, που εξέδωσε μεγάλο αριθμό μεταφρασμένων βιβλίων και φυλλαδίων, κυρίως από τα ρωσικά και τα γαλλικά. Έτσι, ο Goulartchev, παρ' ότι στην αρχή των δραστηριοτήτων του είχε έναν ξεκάθαρο ελευθεριακό ιδεολογικό προσανατολισμό, εργάστηκε από κοινού με κάποιους σοσιαλιστές, δημιουργώντας μια κατάμεγάλο μέρος σοσιαλιστική κίνηση και εισήγαγε το σοσιαλισμό στη Βουλγαρία με όλες τις τάσεις του. Η διαφοροποίηση των αναρχικών ήρθε μετέπειτα στο Διεθνές Συνέδριο του Λονδίνου το 1896, που οι αναρχικοί αποβλήθηκαν από τους μαρξιστές. Ο Goulartchev εξέδωσε τότε μια λεπτομερή περίληψη αυτού του Συνεδρίου και αποχώρησε από τους σοσιαλιστές, διατηρώντας, όμως, τον εκδοτικό οίκο, δίνοντάς του πλέον σαφώς αναρχικό χαρακτήρα.

Έτσι λοιπόν, παρ' ότι δεν άργησε η εισαγωγή του αναρχισμού στη Βουλγαρία, άρχισε να διαφαίνεται ιδιαίτερα η χαρακτηριστική πλευρά του βουλγάρικου αναρχισμού που έπαιξε σημαντικό ρόλο στη μετέπειτα ιστορία της χώρας.

Μετά την απελευθέρωση από την τουρκική κατοχή και κυριαρχία, οι μεγάλες ευρωπαϊκές δυνάμεις – Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία – συνηγόρησαν υπέρ της επιστροφής της περιοχής της Μακεδονίας στην Τουρκία, παρ' ότι η περιοχή αυτή απελευθερώθηκε μετά από το ρωσο-τουρκικό πόλεμο. Όμως, με την ανασυγκρότηση της τουρκικής κυριαρχίας στη Μακεδονία, το βουλγάρικο επαναστατικό κίνημα αναδιοργανώθηκε και δυνάμωσε τις δραστηριότητές του. Μερικοί νέοι αναρχικοί μαχητές, όπως ο Varban Kilifarski, συμμετείχαν στο κίνημα αυτό, αλλά ήταν από το 1898 που το αναρχικό κίνημα έφτασε στο πρώτο του αποκορύφωμα. Τότε η πλειοψηφία των μελών της ομάδας Piondriν που σπούδαζαν στη Γενεύη, συγκρότησε ένα νέο επαναστατικό κύκλο και αποφάσισε να επιστρέψει στη Μακεδονία και να αγωνιστεί εκεί. Ο κύκλος αυτός ήταν που κυκλοφόρησε τον ίδιο χρόνο την εφημερίδα «Εκδίκηση», που θεωρείται η πρώτη ελευθεριακή εφημερίδα στη βουλγαρική γλώσσα. Οι μαχητές αυτοί ακολούθησαν το παράδειγμα και τις ιδέες του Botev και του Μπακούνιν, θέλοντας να δώσουν στο επαναστατικό κίνημα εθνικής απελευθέρωσης έναν κοινωνικό χαρακτήρα.

Οι αναρχικοί έπαιξαν τον πρωτεύοντα ρόλο στο κίνημα αυτό που κατέληξε στην επαναστατική εξέγερση του 1903, ενώ, στη Θράκη ιδιαίτερα, καθιερώθηκε και διατηρήθηκε για περίπου ένα μήνα ο Ελευθεριακός Κομμουνισμός. Μεταξύ των εκατοντάδων επαναστατών αναρχικών που συμμετείχαν και πολέμησαν εκεί, από τους βασικότερους ήταν ο Michel Guerdjikoff (1877-1947), ένας από τους σημαντικότερους Βούλγαρους αναρχικούς της περιόδου αυτής.

Μετά την επαναστατική αυτή εξέγερση, οι Guerdjikoff, Kilifarski, Stoonon και άλλοι, κατάλαβαν ότι η επαναστατική αυτή δραστηριότητα πρέπει να συνδέεται άμεσα με τον άμεσο στόχο των αναρχικών: τη δημιουργία ενός καλά οργανωμένου κοινωνικού κινήματος. Γι' αυτό, κυκλοφόρησαν αρχικά, το 1907, την εφημερίδα «Ελεύθερη Εργασία» και το 1908 μια άλλη εφημερίδα την «Αναρχία» η οποία ήταν συγχρόνως, ένας μεγάλος εκδοτικός οίκος με το ίδιο όνομα. Ο εκδοτικός αυτός οίκος εξέδωσε, μέσα σε λίγα χρόνια, την πλειοψηφία των σημαντικών έργων των αναρχικών θεωρητικών. Η εφημερίδα «Αναρχία» συνέβαλε στην ίδρυση μεγάλου αριθμού αναρχικών ομάδων που κατευθύνονταν προς την ίδρυση Αναρχικής Ομοσπονδίας. Συγκαλέστηκε ένα ιδρυτικό συνέδριο, αλλά οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, ακολουθούμενοι από το μεγάλο πόλεμο του 1914, το απέτρεψαν. Τελικά, το συνέδριο αυτό δεν πραγματοποιήθηκε παρά στις 15-17 Ιούνη 1919,

όταν συγκλήθηκε στη Σόφια το ιδρυτικό συνέδριο της Αναρχικής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας Βουλγαρίας (F.A.C.B.).

Το ιστορικό αυτό γεγονός συνοδεύθηκε με την ανάπτυξη μιας έντονης επαναστατικής, φανερά και παράνομης συγχρόνως, δραστηριότητας, δίνοντας μια ξέχωρη ώθηση στο επαναστατικό κίνημα που παρέβηκε καταλυτικά στην κοινωνική ζωή της Βουλγαρίας. Από μια μικρή μισοπαράνομη οργάνωση, την F.A.C.B., το αναρχικό κίνημα εξελίχθηκε και έγινε αρκετά υπολογίσιμο καθώς αναπτύχθηκε και αυξήθηκε γρήγορα, χάρη σε μια πλειάδα ενεργών και αφοσιωμένων αγωνιστών καθώς και μια σειρά επαναστατικών πράξεων που συντάραξαν τη χώρα. Βέβαια, η F.A.C.B. Παρέμενε μια μυστική ομοσπονδία, αποτελούμενη από τέσσερις περιφερειακές ενώσεις και μέλη της γίνονταν αυστηρά και μόνο αφοσιωμένοι αναρχικοί. Μια από τις πιο εξαιρετικές επαναστατικές φυσιογνωμίες αυτής της εποχής είναι και ο Georges Chiotanov.

Είναι σημαντικό να πούμε ότι, από τα μέσα της δεκαετίας του 1920, η F.A.C.B. Έγινε μια ξεκάθαρα αναρχοκομμουνιστική οργάνωση της πλατφορμιστικής τάσης. Παρέμεινε τέτοια για αρκετά χρόνια και απόδειξη γι' αυτό είναι το Πρόγραμμά της που υιοθετήθηκε το 1945 και δημοσιεύουμε παρακάτω.

Οι αναρχικοί διεξήγαγαν τότε μια έντονη αντιμιλιταριστική εκστρατεία και ενώ ο πόλεμος εξερράγη, η τότε κυβέρνηση Σταμπολίσκι εγκαινίασε κύμα καταστολής του αναρχικού κινήματος, με συλλήψεις και φυλακίσεις. Βέβαια, το κύμα αυτό καταστολής έμελλε να αποτελέσει το πρελούδιο μιας ευρύτερης και σκληρότερης καταστολής. Από την άλλη, οι φασίστες οργανώνονταν στο στρατό και άρχισαν να προετοιμάζουν πραξικόπημα ανατροπής του Σταμπολίσκι, αλλά και επιθέσεις ενάντια στους αναρχικούς.

Καθώς η δραστηριότητα των παράνομων αναρχικών ομάδων πήρε μεγάλο εύρος, οι στρατιωτικοί προσπάθησαν να την καταστείλουν με συλλήψεις. Στις 26 Μάρτη 1923, ο στρατός επιτέθηκε σε μια συνέλευση αναρχικών στην πόλη Yambol και συνέλαβε 40 περίπου αναρχικούς μαχητές οι οποίοι παραπέμφθηκαν σε δίκη. Το κατηγορητήριο ήταν ένα επίσημο έγγραφο 35 σελίδων που αποκάλυπτε πολύ σωστά την ιστορία του κινήματος αυτής της εποχής. Στο έγγραφο αυτό τονίζεται ότι οι κατηγορούμενοι «εξαιτίας της εγκληματικής δραστηριότητας και της άρνησής τους αντιπροσωπεύουν ένα μεγάλο και σοβαρό κίνδυνο για την ασφάλεια του Κράτους, για την ύπαρξη της χώρας, για το σημερινό πολίτευμα και γενικά για τη σύγχρονη ζωή». Από αυτούς, οι 27 καταδικάστηκαν σε θάνατο και εκτελέστηκαν από το στρατό στο Sliven. Ανάμεσά τους ήταν ο αναρχικός Nicolai Dragnev και οι αδελφοί Panayot και Iliia Kratounkov. Ήταν τα θύματα της λεγόμενης τραγωδίας του Yambol, στις 26 Μάρτη 1923, όταν ο στρατός άνοιξε πυρ σε μια αναρχική συγκέντρωση, αφήνοντας 30 νεκρούς. Ο Nicolai Dragnev ήταν μία από τις σπουδαιότερες φυσιογνωμίες του βουλγάρικου αναρχικού κινήματος, προπαγανδιστής και σημαντικός λαϊκός ομιλητής. Δεν ήταν παρών στη συγκέντρωση εκείνη της 26ης Μάρτη και γι' αυτό δεν κρύφτηκε κατά τη διάρκεια του κύματος καταστολής που ακολούθησε τα αιματηρά γεγονότα του Yambol και αυτό του κόστισε τη ζωή.

Τρεις μήνες αργότερα, στις 9 Ιούνη 1923, το πραξικόπημα εκδηλώθηκε ανοιχτά και ο Σταμπολίσκι ανατράπηκε και δολοφονήθηκε από τους φασίστες.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα αρνήθηκε να συμμετάσχει σε μια ένοπλη αντίσταση στο φασιστικό καθεστώς και άφησε τους αναρχικούς στη μοίρα τους. Αργότερα, το Κομμουνιστικό Κόμμα, ακολουθώντας τη γραμμή της Μόσχας, οργάνωσε μια εξέγερση, η οποία, όμως, απέτυχε, παρά το ότι οι αναρχικοί συμμετείχαν με όλες τους τις δυνάμεις. Το αποτέλεσμα ήταν 35.000 δολοφονημένοι από τους φασίστες και μια τραγική ήττα. Τότε ήταν που μερικοί αναρχικοί, όπως ο Varban Kilifarski, διέφυγαν στο εξωτερικό, ενώ άλλοι αρνήθηκαν πέρασαν στην παρανομία. Μεταξύ των δευτέρων ήταν και Chiotanov ο οποίος διακρίθηκε ιδιαίτερα κάνοντας μια αρκετά σκληρή ζωή στην παρανομία. Τελικά, δολοφονήθηκε το 1925.

Ήταν, επίσης, κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου που, ανάμεσα στα άλλα, εκδόθηκαν δεκάδες αναρχικών βιβλίων και φυλλαδίων, που εμφανίστηκαν δεκάδες εφημερίδες σε όλη τη χώρα, που συγκαλέστηκαν εκατοντάδες συνεδριάσεις και συνελεύσεις. Την ίδια περίοδο, επίσης, έγιναν πέντε εθνικά συνέδρια, από τα οποία το πέμπτο, το 1923, ήταν το πιο σημαντικό. Βέβαια, η δραστηριότητα αυτή σταμάτησε, όπως ήταν φυσικό, για μερικά χρόνια με το φασιστικό

πραξικόπημα, τον Ιούνη του 1923, όμως λίγο μετά ξεπήδησε ένα νέο δυναμικό κίνημα.

Το 1932 η F.A.C.B. συγκάλεσε ένα παράνομο συνέδριο στα δάση, στις όχθες ενός ποταμού κοντά στο Lovech. Η προστασία του συνεδρίου ανατέθηκε σε μια οπλισμένη ομάδα υπό την επιστασία του μηχανικού Boris Yanev, ο οποίος από την κορυφή ενός δέντρου ερχόταν σε επαφή με όλες τις φρουρές που είχε στήσει. Στο συνέδριο αυτό, στο οποίο προήδρευσε ο Μπαλκάνσκι, παραβρέθηκαν 90 εκπρόσωποι, οι οποίοι έφτασαν στο Lovech προσποιούμενοι ότι έπαιρναν μέρος σε ένα συνέδριο κατά του αλκοολισμού έχοντας γι' αυτό και 50% έκπτωση στα εισιτήρια του ταξιδιού(!) Στο συνέδριο αποφασίστηκε η αναδιοργάνωση της F.A.C.B., κάτι που επικυρώθηκε σε ένα άλλο, επίσης παράνομο, συνέδριο που συνήλθε στα βουνά τον Σεπτέμβρη του 1933. Αλλά το 1934 η καταστολή εντάθηκε ξανά με αποτέλεσμα την εκ νέου φυγή αρκετών αναρχικών στο εξωτερικό.

Με το ξέσπασμα της Ισπανικής Επανάστασης, το βουλγάρικο αναρχικό κίνημα, στη Βουλγαρία και την εξορία, έδωσε όλη του την υποστήριξη στους Ισπανούς αναρχικούς. Περίπου 30 Βούλγαροι αναρχικοί κατάφεραν να εισέλθουν με διάφορους τρόπους στην Ισπανία και να πάρουν μέρος στον Εμφύλιο Πόλεμο. Ο Μπαλκάνσκι, επίσης, ταξίδεψε στην Ισπανία και συμμετείχε στο συνέδριο των CNT και FAI το 1936.

Η παρανομία και η γενικότερη καταστολή συνεχίστηκε μέχρι το 1944, χρόνο που η χώρα «απελευθερώθηκε» από τον Ερυθρό Στρατό, που επέβαλε τον κρατικό καπιταλισμό.

Το βουλγάρικο αναρχικό κίνημα, από την αρχή της εμφάνισής του ήταν ευνοϊκό προς τον επαναστατικό συνδικαλισμό και διερευνούσε πάντα τις δυνατότητες να διεισδύσει μέσα στις εργαζόμενες μάζες και να συγκροτήσει συνδικάτα. Αλλά συνάντησε μεγάλες δυσκολίες από την πλευρά των μαρξιστών, οι οποίοι ευθύνονται για τη διαίρεση της εργατικής τάξης. Έτσι, το αναρχικό κίνημα δεν είχε ποτέ ιδιαίτερη επιτυχία σ' αυτό τον τομέα. Αν και τα συνδικάτα που δημιουργήθηκαν μέσα στις διαφορετικές βιομηχανίες και κυρίως στον τομέα επεξεργασίας του καπνού, σε πολλές περιπτώσεις, βάδισαν μαζί με τις συγκεκριμένες αναρχικές ομάδες και επέδειξαν αξιόλογη μαχητικότητα που τους έφερε κάποιες επιτυχίες και οι αναρχικοί έδωσαν όλο τους τον εαυτό για το σκοπό αυτό, εντούτοις ο αναρχοσυνδικαλισμός δεν πήρε ποτέ το χαρακτήρα μιας ξεχωριστής τάσης ή δόγματος στη Βουλγαρία. Επιπλέον, ο βουλγάρικος αναρχισμός δεν γνώρισε παρά μόνο μια τάση, τον αναρχοκομμουνισμό, που εκφράζει τον οργανωτικό προσανατολισμό των Μπακούνιν, Κροπότκιν και Μαλατέστα.

Ήταν ο Afanol Vassev (1898-1958) ένας από τους αναρχικούς εκείνους που αναμείχθηκαν σε διάφορες συνδικαλιστικές δραστηριότητες και διακρίθηκε ιδιαίτερα, ενσωματώνοντας σ' αυτές τομαχητικό και οργανωτικό πνεύμα του κινήματος. Η ζωή του αυθεντικού αυτού εργαζόμενου και αγωνιστή αποτέλεσε παράδειγμα για όλη την εργατική τάξη. Ο Afanol Vassev πέρασε 22 χρόνια στην παρανομία, χωρίς να εγκαταλείψει τα εργοστάσια, με το ψεύτικο όνομά του (το πραγματικό ήταν Jordan Sotirov). Ο ίδιος γνώρισε, επίσης, τις μολοσεβίκικες διώξεις, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και τις φυλακές και πέθανε αφού δηλητηριάστηκε μια μόλις μέρα πριν απελευθερωθεί.

Με την επικράτηση των μολοσεβίκων, τον Οκτώβρη του 1944 συνήλθε μια εθνική διάσκεψη της F.A.C.B., όπου αποφασίστηκε η επανακυκλοφορία του παλαιού περιοδικού της «Εργατική Σκέψη», του οποίου η κυκλοφορία, όμως, ανεστάλη από τις αρχές στο 4ο τεύχος. Το περιοδικό επανεμφανίστηκε το 1945 για να κλείσει οριστικά με την κατάσχεση του 8ου τεύχους (και σε μια περίοδο που πουλούσε 30.000 αντίτυπα). Το καθεστώς της σχετικής ελευθερίας διήρκεσε λίγα χρόνια. Στο διάστημα αυτό αρκετές ομάδες ανασυγκροτήθηκαν και άνοιξαν γραφεία, αλλά η καταστολή δεν άργησε να έλθει. Όλοι οι συνέδριοι-εκπρόσωποι σε μια ανοικτή δημόσια εθνική αναρχική διάσκεψη στις 10 Μάρτη 1945, συνελήφθησαν και κλείστηκαν σε ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης. Το αναρχικό κίνημα αναγκάστηκε και πάλι να περάσει στην παρανομία. Εμφανίστηκε τότε ένα πολυγραφημένο δελτίο που κυκλοφορούσε μέχρι το 1948.

Πλατφόρμα Ομοσπονδίας Αναρχικών Κομμουνιστών Βουλγαρίας (Federatsia na Anarkho Komunistite ot Bulgaria – FAKB) 1945 *

ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Απορρίπτουμε το παρόν κοινωνικό σύστημα του Κράτους και του καπιταλιστικού συγκεντρωτισμού, όπως αυτό ορίζεται στις αρχές του Κράτους και το οποίο είναι αντίθετο στην πρωτοβουλία και ελευθερία των ανθρώπων. Κάθε μορφή εξουσίας περιλαμβάνει οικονομικά, πολιτικά ή πνευματικά προνόμια. Η εφαρμογή (της εξουσίας) αντιπροσωπεύεται στο οικονομικό επίπεδο από την ιδιωτική ιδιοκτησία, στο πολιτικό επίπεδο από το Κράτος και στο πνευματικό επίπεδο από τη θρησκεία. Αυτές οι τρεις μορφές εξουσίας συνδέονται μεταξύ τους. Εάν αγγίξετε τη μία, οι άλλες αλλάζουν και, αντιστρόφως, εάν κρατήσετε μια μορφή εξουσίας αυτή αναπόφευκτα θα οδηγήσει στην αποκατάσταση των άλλων δύο. Γι' αυτό και αποκηρύσσουμε την ίδια την αρχή της εξουσίας.

Είμαστε υποστηρικτές της κατάργησης της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, του Κράτους και της θρησκείας καθώς και της συνολικής καταστολής κάθε μορφής και των θεσμών του περιορισμού και της βίας. Απορρίπτουμε κάθε διδασκαλία και κάθε κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικο-πολιτικό κίνημα που στοχεύει στη διατήρηση του Κράτους, της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, της Εκκλησίας καθώς και του περιορισμού και της βίας στις κοινωνικές σχέσεις.

Αποκηρύσσουμε το φασισμό, ο οποίος είναι μια ιστορική προσπάθεια αποκατάστασης της απολυταρχίας, της μονοκρατορίας και της πολιτικής μορφής της εξουσίας, με στόχο την οικονομική και πνευματική κυριαρχία εκμέρους των προνομιούχων τάξεων.

Αρνούμαστε την πολιτική δημοκρατία, εφόσον δεν προβλέπει την εξαφάνιση της αρχής της εξουσίας και σπρώχνει τις μάζες σε σύγχυση οδηγώντας τις, μέσω ψεμάτων και παραιθήσεων, σε αγώνες που είναι ενάντια στα ενδιαφέροντά τους και διαφθείροντάς τις μέσω της εξάσκησης της εξουσίας και της διατήρησης της όρεξης για κυριαρχία. Η πολιτική δημοκρατία, επιπλέον, δείχνει ότι είναι συνολικά ανίκανη να επιλύσει τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα, ενθαρρύνοντας το χάος, τις αντιφάσεις και το έγκλημα ως αποτέλεσμα των κοινωνικών της θεμελίων των βασισμένων στο συγκεντρωτικό Κράτος και τον καπιταλισμό.

Αποκηρύσσουμε τον Κρατικό σοσιαλισμό καθώς οδηγεί στον Κρατικό καπιταλισμό, την πιο τερατώδη μορφή οικονομικής εκμετάλλευσης και καταπίεσης καθώς και συνολικής κυριαρχίας σε βάρος της κοινωνικής και της ατομικής ελευθερίας.

Αγωνιζόμαστε για τον αναρχικό κομμουνισμό ή τον ελεύθερο κομμουνισμό, που θα αντικαταστήσει την ιδιωτική ιδιοκτησία με την πλήρη κοινωνικοποίηση των εδαφών, των εργοστασίων και των ορυχείων και όλων των αγαθών και μέσων παραγωγής. Το Κράτος θα αντικατασταθεί από μια ομοσπονδία των ελεύθερων κοινοτήτων ενωμένων σε περιφερειακό, επαρχιακό, εθνικό και διεθνικό επίπεδο. Η Εκκλησία και η θρησκεία θα αντικατασταθούν από την ελεύθερη ατομική ηθική και το επιστημονικό όραμα.

Αντίθετα από όλες τις άλλες κοινωνικο-οικονομικές και πολιτικές έννοιες και οργανώσεις, ο αναρχικός κομμουνισμός είναι ομοσπονδιακός. Η νέα κοινωνική οργάνωση που θα αντικαταστήσει το Κράτος θα χτιστεί και θα λειτουργήσει από κάτω προς τα πάνω. Όλοι οι κάτοικοι κάθε χωριού θα συγκροτήσουν μια τοπική ελεύθερη κοινότητα και όλες μαζί οι τοπικές ελεύθερες κοινότητες θα ενωθούν περιφερειακά, επαρχιακά, εθνικά και διεθνικά, σε ενώσεις και ομοσπονδίες και αυτές, με τη σειρά τους, σε μια οικουμενική γενική κοινωνική συνομοσπονδία. Η νέα οργάνωση της κοινωνικής παραγωγής θα διαμορφωθεί από ένα σφιχτό δίκτυο αμέτρητων τοπικών γεωργικών επιχειρήσεων, εργαστηρίων, ορυχείων, βιομηχανικών μονάδων, μεταφορών κ.λπ., που θα ενώνονται σε περιφερειακό, επαρχιακό, εθνικό και διεθνικό επίπεδο σε ενώσεις και ομοσπονδίες παραγωγής ως τμήμα μιας γενικής συνομοσπονδίας της παραγωγής.

Η νέα οργάνωση της κοινωνίας της ανταλλαγής, της κατανάλωσης και του ανεφοδιασμού θα

---

* Η Πλατφόρμα αυτή δημοσιεύτηκε στα γαλλικά στην ιστοσελίδα του Fondation Pierre Besnard. Η μετάφραση στα αγγλικά έγινε από τον Nestor MacNab από την ιταλική FdCA (Ομοσπονδία των Κομμουνιστών Αναρχικών). Δημοσιεύτηκε στο www.anarkismo.net

αντιπροσωπευθεί επιπλέον και από ένα πυκνό και σύνθετο δίκτυο περιφερειακών, επαρχιακών και εθνικών οργανώσεων, ενώσεων και ομοσπονδιών, ομαδοποιημένων σε μια γενική συνομοσπονδία ανταλλαγής και κατανάλωσης για την ικανοποίηση των αναγκών όλων των κατοίκων. Ολόκληρη η ανθρώπινη κοινωνική δραστηριότητα και οι τομείς των μεταφορών, των επικοινωνιών, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και άλλοι θα οργανωθούν κατά παρόμοιο τρόπο.

Με αυτό το οργανωτικό σύστημα που αφορά κάθε λειτουργία και κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής, δεν θα υπάρξει καμία θέση στην κοινωνία για την εξουσία ενός ατόμου σε βάρος άλλων ή για την εκμετάλλευση σε βάρος του ενός από κάποιον άλλο. Η βασική αρχή της παραγωγής και της διανομής για την οικοδόμηση του νέου κοινωνικού συστήματος θα είναι: ο καθένας θα παράγει σύμφωνα με τις δυνατότητές τους και ο καθένας θα λαμβάνει σύμφωνα με τις ανάγκες του.

ΤΑΚΤΙΚΗ

Η πραγματοποίηση του κοινωνικού αυτού ιδανικού της ισότητας, της αλληλεγγύης και της ελευθερίας μπορεί να επέλθει μόνο από τις ενωμένες μάζες των εργαζομένων και των αγροτών, να εμπνευστεί από τον αναρχικό κομμουνισμό και να οργανωθεί μέσω ιδεολογικών, επαγγελματικών, καταναλωτικών, πολιτιστικών και εκπαιδευτικών οργανώσεων.

Ο αναρχικός κομμουνισμός, αποκηρύσσοντας το Κράτος, απορρίπτει, επίσης, τη συμμετοχή των εργαζομένων στους οργανισμούς διοίκησης και τα όργανα του Κράτους, στο Κοινοβούλιο καθώς και οποιαδήποτε ψηφοφορία για την επίσημη διαχείριση του Κράτους.

Ως μόνο μέσο ενός αποτελεσματικού αγώνα, ως μέσου υπεράσπισης των άμεσων ενδιαφερόντων των εργαζομένων μαζών καθώς και για την πραγματοποίηση του ιδανικού της πλήρους ελευθερίας της ανθρωπότητας, ο αναρχισμός αναγνωρίζει μόνο την άμεση δράση των ίδιων των εργαζομένων που προωθείται από τις οικονομικές τους οργανώσεις μέσω των απεργιών, της δολιοφθοράς, των μποϊκοτάζ, των γενικών απεργιών, των εξεγέρσεων και της κοινωνικής επανάστασης.

Κατά συνέπεια, ο αναρχισμός απορρίπτει όλες τις μορφές οργάνωσης και αγώνα από τα πολιτικά κόμματα, θεωρώντας τα όργανα αποστειρωμένα και ατελέσφορα, ανίκανα να ανταποκριθούν στους στόχους και τα άμεσα καθήκοντα και συμφέροντα των εργαζομένων των πόλεων και της υπαίθρου. Η αληθινή δύναμη των εργαζομένων βρίσκεται στον οικονομικό τομέα και τις οικονομικές τους οργανώσεις. Μόνο εκεί βρίσκεται το τεραίν όπου μπορεί να υπονομευθεί ο καπιταλισμός. Μόνο εκεί βρίσκεται η αληθινή ταξική πάλη.

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η ριζική κοινωνική αναδιοργάνωση που αποτελεί απώτερο στόχο του αναρχικού κομμουνισμού, απαιτεί την οργανωτική δράση όλων εκείνων των δυνάμεων οι οποίες έχουν επιφορτισθεί με την εκπλήρωση του ιστορικού αυτού στόχου. Είναι, προπάντων, απαραίτητο για τους παρτιζάνους του αναρχικού κομμουνισμού να οργανωθούν σε μια αναρχική κομμουνιστική ιδεολογική οργάνωση.

Τα καθήκοντα αυτής της οργάνωσης είναι:

Η ανάπτυξη, συνειδητοποίηση και διάδοση των αναρχικών κομμουνιστικών ιδεών, η μελέτη όλων των σημερινών ζωτικής σημασίας ζητημάτων που έχουν επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή των εργαζομένων μαζών καθώς και τα προβλήματα της κοινωνικής αναδημιουργίας, ο πολύμορφος αγώνας για την υπεράσπιση του κοινωνικού μας ιδανικού και για την υπόθεση των εργαζομένων ανθρώπων, η συμμετοχή στη δημιουργία ομάδων εργαζομένων στους χώρους παραγωγής, εργασίας, ανταλλαγής και κατανάλωσης, πολιτισμού και εκπαίδευσης καθώς και όλων των άλλων οργανώσεων που ενδέχεται να είναι χρήσιμες στην προετοιμασία για την κοινωνική αναδημιουργία, η ένοπλη συμμετοχή σε κάθε επαναστατική εξέγερση, η προετοιμασία και η οργάνωση τέτοιων εκδηλώσεων καθώς και η χρήση κάθε μέσου που μπορεί να φέρει την κοινωνική επανάσταση. Η ύπαρξη και δράση των αναρχικών κομμουνιστικών ιδεολογικών οργανώσεων είναι απολύτως αναπόφευκτη στην προσπάθεια πλήρους συνειδητοποίησης του αναρχικού

κομμουνισμού και πριν και μετά από την επανάσταση. Οι οργανώσεις αυτές διαμορφώνονται σε τοπικό επίπεδο. Κάθε τοπική οργάνωση επιλέγει ένα γραμματέα, καθήκον του οποίου είναι να έρθει και να παραμείνει σε επαφή με άλλες παρόμοιες οργανώσεις. Οι γραμματείς όλων των οργανώσεων μιας τοποθεσίας με ορισμένους κατοίκους αποτελούν τη γενική οργάνωση της τοποθεσίας αυτής. Όλες οι τοπικές οργανώσεις ενώνονται, κατά περιοχή και επαρχία, σε περιφερειακές και επαρχιακές ενώσεις. Η επαφή μεταξύ των ενώσεων επιτυγχάνεται μέσω των αντίστοιχων γραμματέων. Όλες οι επαρχιακές ενώσεις της χώρας είναι ενωμένες στην Ομοσπονδία Αναρχικών Κομμουνιστών Βουλγαρίας.

Οι δραστηριότητες της Ομοσπονδίας συντονίζονται από την ομοσπονδιακή γραμματεία. Τα μέλη κάθε γραμματείας αποτελούν μέρος της τοπικής οργάνωσης στην περιοχή κατοικίας τους και είναι υποχρεωτικό κάθε τους πρωτοβουλία να αποτελεί μέρος της δράσης της τοπικής οργάνωσης και, επομένως, να θεωρείται πρωτοβουλία της τελευταίας. Οι γραμματείες είναι περισσότερο συντονιστικά και εκτελεστικά σώματα. Μόνο οι αναρχικοί κομμουνιστές μπορούν να είναι μέλη των αναρχικών κομμουνιστικών ιδεολογικών οργανώσεων.

Ένας δεύτερος τύπος οργάνωσης είναι το συνδικάτο των εργαζομένων, βασισμένο, επίσης, στην ομοσπονδιακή αρχή, που οργανώνεται με βάση τον κάθε εργασιακό χώρο ή κατά επάγγελμα, ενωμένο στη βάση της παραγωγής ή συνδικάτα-μέλη μιας γενικής ομοσπονδίας εργατικών συνδικάτων. Αυτές οι οργανώσεις, που δημιουργούνται με τη συμμετοχή των αναρχικών κομμουνιστών, υιοθετούν την τακτική της άμεσης δράσης και απορρίπτουν τις προσπάθειες των πολιτικών κομμάτων και κάθε παρέμβαση των τελευταίων στις οργανώσεις των εργαζομένων.

Τα καθήκοντά τους είναι:

Η υπεράσπιση των άμεσων συμφερόντων της εργατικής τάξης, ο αγώνας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, η μελέτη των προβλημάτων της παραγωγής, ο έλεγχος της παραγωγής και η ιδεολογική, τεχνική και οργανωτική προετοιμασία μιας ριζικής κοινωνικής αναδημιουργίας με την οποία θα πρέπει να εξασφαλιστεί η συνέχιση της βιομηχανικής παραγωγής.

Όλοι οι εργαζόμενοι που δέχονται τη δομή, την τακτική και τους στόχους των οργανώσεων αυτών μπορούν να είναι μέλη τους. Όταν οι συνθήκες δεν επιτρέπουν την ύπαρξη τέτοιων οργανώσεων, οι αναρχικοί κομμουνιστές εργαζόμενοι προσχωρούν στις οργανώσεις άλλων ανεξάρτητων εργατικών συνδικαλιστικών οργανώσεων, υπερασπίζοντας την ιδέα της άμεσης δράσης καθώς και τις αντικομματικές τους θέσεις. HORPS (σ.τ.μ.: προφανώς εργατική ένωση αυτού του είδους) εμφανίζεται να είναι μια τέτοια οργάνωση σήμερα.

Ένας τρίτος τύπος οργάνωσης είναι οι συλλογικότητες της αγροτιάς. Η οργάνωση αυτή είναι η τοπικά δημιουργημένη αγροτο-εργατική οργάνωση, ενωμένη σε περιφερειακό, επαρχιακό και εθνικό επίπεδο σε μια γενική ομοσπονδία, η οποία, μαζί με την ομοσπονδία των εργατικών συνδικάτων, αποτελεί την εθνική συνομοσπονδία εργασίας.

Τα καθήκοντα αυτών των οργανώσεων είναι:

Η υπεράσπιση των συμφερόντων των άκληρων αγροτών, εκείνων με μικρή ιδιοκτησία και εκείνων με μικρά κομμάτια γης, η οργάνωση ομάδων γεωργικής παραγωγής, η μελέτη των προβλημάτων της γεωργικής παραγωγής, η προετοιμασία της μελλοντικής κοινωνικής αναδημιουργίας, στην οποία θα είναι οι πρωτοπόροι, με στόχο την εξασφάλιση της επιβίωσης ολόκληρου του πληθυσμού. Οι οργανώσεις γεωργικής εργασίας συγκροτούνται με βάση τους τομείς και απορρίπτουν όλους τους αγώνες των πολιτικών κομμάτων και την παρέμβασή τους στις οργανώσεις. Εφαρμόζουν την τακτική της άμεσης δράσης, όποτε αυτό είναι δυνατόν, στις συγκεκριμένες συνθήκες τους, συμπεριλαμβανομένης της άρνησης να πληρωθούν οι φόροι, μποϊκοτάροντας το Κράτος, οργανώνοντας απεργίες παραγωγής κ.λπ.

Τα μέλη αυτών των οργανώσεων μπορούν να είναι άκληροι αγρότες, εκείνοι με μικρή ιδιοκτησία γης καθώς και εκείνοι με μικρά κομμάτια γης, που εργάζονται στη γη από μόνοι τους χωρίς τη χρήση μισθωτής εργασίας. Όταν οι συνθήκες δημιουργίας τέτοιων οργανώσεων δεν υπάρχουν, οι αναρχικοί κομμουνιστές αγρότες προσχωρούν σε άλλες παρόμοιες οργανώσεις, με στόχο να προωθήσουν μέσα σ' αυτές το όραμα της άμεσης δράσης και τον αγώνα ενάντια στα πολιτικά κόμματα καθώς και την τακτική της άμεσης δράσης των αγροτών. Το OZPS (σ.τ.μ.: προφανώς παρόμοια αγροτική ένωση) θα μπορούσε να θεωρηθεί μια τέτοια οργάνωση.

Ένας τέταρτος τύπος οργάνωσης είναι ο συνεταιρισμός. Οι αναρχικοί κομμουνιστές συμμετέχουν σε όλους τους τύπους συνεταιρισμών, φέρνοντας σε αυτούς το πνεύμα της αλληλεγγύης και της αλληλοβοήθειας ενάντια στο πνεύμα του κομματισμού και της γραφειοκρατίας. Οι συνεταιρισμοί γεωργικής παραγωγής αξίζουν σήμερα της ιδιαίτερης προσοχής μας, δεδομένου ότι θα γίνουν πιο σημαντικοί και θα διαδραματίσουν έναν πιο αποφασιστικό εκπαιδευτικό ρόλο στη μελλοντική συγκρότηση ενός αναρχικού κομμουνιστικού κοινωνικού συστήματος.

Ένας άλλος τύπος οργάνωσης είναι αυτός των οργανώσεων νεολαίας, γυναικών, ομάδων ενάντια στο αλκοόλ, εσπεραντιστών και διαφόρων πολιτιστικών οργανώσεων τα μέλη των οποίων υποστηρίζουν τις ιδέες και τους αγώνες των αναρχικών κομμουνιστικών ιδεολογικών και οικονομικών οργανώσεων. Οι σχέσεις μεταξύ των προαναφερθεισών οργανώσεων εξελίσσονται σε λειτουργική βάση, αναγνωρίζοντας την πλήρη ελευθερία και ανεξαρτησία των μελών και των οργανώσεων και αποκλείοντας κάθε εξωτερική παρέμβαση ή την υπαγωγή μιας οργάνωσης σε μια άλλη. Η αμοιβαία εξάρτηση μεταξύ των διαφόρων τύπων οργανώσεων μπορεί να βασιστεί μόνο στην ιδεολογική τους κοινότητα και ενότητα, στον κοινό στόχο τον οποίο όλες αυτές οι οργανώσεις επιδιώκουν.

Οι οργανωτικές αποφάσεις στο εσωτερικό των αναρχικών κομμουνιστικών οργανώσεων λαμβάνονται ομόφωνα και όχι από την πλειοψηφία. Η απόφαση της πλειοψηφίας δεν είναι δεσμευτική στη μειονότητα και πρέπει πάντα να επιδιώκεται η πειθώ. Στην πράξη, η μειονότητα αντιτίθεται γενικά στην απόφαση της πλειοψηφίας, διατηρώντας το δικαίωμα να εκφραστεί με ακρίβεια η θέση της, μόλις καταδειχθεί στην πραγματικότητα. Χάρη σ' αυτήν την αρχή, που εφαρμόζεται ευρέως μέσα στο αναρχικό κίνημα, οι διασπάσεις, οι εχθρότητες και οι διαφωνίες είναι σπάνιες. Εντούτοις, μέσα στις μαζικές οικονομικές και τις άλλες οργανώσεις, οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και είναι δεσμευτικές, καθώς μόνο κατ' αυτό τον τρόπο μπορεί να επιτευχθεί ενότητα στις μαζικές οργανώσεις που είναι απολύτως αναπόφευκτη. Αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχουν βαθιές διαφωνίες, η μειονότητα μπορεί να απελευθερωθεί από την υποχρέωση να εφαρμόσει μια γενική απόφαση, με την προϋπόθεση ότι δεν θα αποτρέψει την εφαρμογή μιας τέτοιας απόφασης.

Όλες οι προαναφερθείσες οργανώσεις μοιράζονται τον κοινό στόχο που είναι η ριζική κοινωνική αναδημιουργία σ' ολόκληρη τη χώρα. Κατά τη διάρκεια της κοινωνικής επανάστασης, η καθεμιά από αυτές θα πραγματοποιήσει (στην περιοχή και το χώρο της) την απαλλοτρίωση και την κοινωνικοποίηση των μέσων της παραγωγής και όλων των αγαθών.

ΟΙ ΑΜΕΣΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Αυτή τη στιγμή, η Ομοσπονδία Αναρχικών Κομμουνιστών Βουλγαρίας έχει υιοθετήσει τους ακόλουθους στόχους:

Δημιουργία ελεύθερων τοπικών συμβουλίων και επιτροπών εργατών και αγροτών, εκλεγόμενων άμεσα και όχι ως αντιπροσώπων πολιτικών κομμάτων, οργανωμένων και ελεγχόμενων από το λαό. Αυτά τα συμβούλια και οι επιτροπές πρέπει να πάρουν εντελώς στα χέρια τους ή να ελέγξουν την πολιτική κατεύθυνση της χώρας. Ο ρόλος αυτών των συμβουλίων και επιτροπών είναι να εκφράσουν τις επιθυμίες των εργαζομένωνμαζών και να συντονίσουν κάθε δραστηριότητα προκειμένου να οικοδομηθεί ένα πλήρες κοινωνικό σύστημα και να εξασφαλιστεί η λειτουργία του. Είναι ενωμένα σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο και αντιπροσωπεύουν την πολιτική δύναμη ολόκληρου του λαού, τη σκέψη και τη θέλησή του.

Υιοθέτηση από τους Βούλγαρους εργαζομένους και τους αγρότες του προγράμματος του Διεθνούς Συνδέσμου Εργαζομένων (σ.τ.μ.: εννοεί την αναρχοσυνδικαλιστική διεθνή, γνωστή στα αγγλικά ως IWA και στα ισπανικά ως AIT) για την υπεράσπιση των συμφερόντων όλων των εργαζομένων σε παγκόσμια κλίμακα και για την παρεμπόδιση οποιουδήποτε μελλοντικού πολέμου.

Σαφής και κατηγορική απόρριψη όλων των μορφών ταξικής συνεργασίας. Αναγνώριση του δικαιώματος των εργαζομένων να αγωνίζονται ελεύθερα για να υπερασπίσουν τα υλικά συμφέροντά τους, να βελτιώσουν τις συνθήκες ζωής τους και να απεργήσουν.

Εργατικός έλεγχος της παραγωγής και ίσος καταμερισμός των ωφελημάτων του. Η μείωση των μισθολογικών διαφορών ανάμεσα στις διάφορες κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων, κρατικών εργαζομένων και εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα, τείνοντας προς την εισαγωγή ενός οικογενειακού μισθού.

Απαλλαγή από όλους τους φόρους σε βάρος των εργαζομένων, χαμηλόμισθων υπαλλήλων, μικρών αγροτών και όλων των χαμηλόμισθων στρωμάτων της κοινωνίας.

Ελεύθερη και εθελοντική συνεργασία μεταξύ των μικρών χειροτεχνικών εργαστηρίων. Πρόοδος προς ένα πλήρες συνεταιριστικό σύστημα ανταλλαγής, ανεφοδιασμού τροφίμων και κατανάλωσης καθώς και προς τη συνεταιριστική ανάπτυξη που να συμπεριλαμβάνει το εσωτερικό και εξωτερικό εμπόριο και την κοινωνική ασφάλιση.

Αύξηση των τιμών των γεωργικών προϊόντων μέχρι ένα μέσο επίπεδο και ταυτόχρονη μείωση στο ίδιο επίπεδο των τιμών των βιομηχανικών προϊόντων, βασισμένων στην πραγματική λιανική αξία καθώς και εισαγωγή δίκαιης και εξισωτικής ανταμοιβής της εργασίας στις πόλεις και την επαρχία.

Οργάνωση του αγώνα κατά της κερδοσκοπίας και της μαύρης αγοράς από τις εργατικές ενώσεις, τις ενώσεις των παραγωγών, τις ενώσεις ανταλλαγής και κατανάλωσης και με τη δημόσια δημοσίευση των ονομάτων όλων όσων παίζουν στο χρηματιστήριο καθώς και των μεγαλεμπόρων.

Δημιουργία και ανάπτυξη κανονικών, υψηλής ποιότητας, εμπορικών σχέσεων σε όλη τη χώρα, με τη γρήγορη ικανοποίηση των αναγκών όσον αφορά τα βασικά προϊόντα πρώτης ανάγκης, όπως ο ματισμός και τα υποδήματα, μέσω των ξένων εισαγωγών.

Οικονομική σταθεροποίηση της χώρας μέσω της περισσότερο δυνατής εξάλειψης της γραφειοκρατίας, μέσω μιας πραγματικής και όχι κρατικής οικονομίας, με πλήρη κατάργηση όλων των περιττών εξόδων (όπως των πολεμικών δαπανών) και με πραγματική όχι δημαγωγική αύξηση της εθνικής παραγωγής.

Πλήρης ελευθερία λόγου, Τύπου, οργάνωσης και συνέλευσης για όλους τους μη φασίστες. Κατάργηση κάθε κρατικού και αστυνομικού ελέγχου – κατάλοιπου της φασιστικής περιόδου – σε βάρος των συνεταιρισμών, των συνδικάτων και άλλων οργανώσεων. Η (τωρινή) κυβέρνηση πρέπει να εκπληρώσει τις υποσχέσεις της στα θέματα αυτά.

Αντίθεση σε όλες τις δικτατορίες οποιουδήποτε ονόματος ή χρώματος. Κατάργηση της ποινής του θανάτου και όλων των ειδικών νόμων. Κλείσιμο όλων των στρατοπέδων συγκέντρωσης και καταναγκαστικής εργασίας που έχουν στόχο την τιμωρία. Διάλυση του συστήματος καταναγκαστικής εργασίας, που εφαρμόζεται ως αστυνομική μέθοδος.

Αγώνας κατά των υπολειμμάτων του φασισμού και επαγρύπνηση ενάντια σε κάθε αντιλαϊκή δραστηριότητα, υπό την αιγίδα των διαφόρων εργατικών, παραγωγικών και ιδεολογικών οργανώσεων των εργατών και των αγροτών.

Ομαδοποίηση όλων των εργατών και δημοκρατικών στοιχείων σε εξισωτικές στρατιωτικές ενώσεις για να αντισταθούν αποτελεσματικά στην αυξανόμενη αντίδραση. Διάλυση του στρατού, κατάργηση της υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας και της στρατιωτικής εκπαίδευσης των νέων μέσα και έξω από τα σχολεία. Δημιουργία εθελοντικής λαϊκής πολιτοφυλακής που να μην ελέγχεται από κανένα πολιτικό κόμμα, στρατολόγηση ελεγχόμενου μόνο από τις εργατικές και αγροτικές οργανώσεις.

Πλήρης επιστημονική διδασκαλία και εκπαίδευση, χωρίς την επιρροή πολιτικών κομμάτων και τάξεων, ευρέως διαθέσιμη στις νέες γενιές.

Ελεύθερη, ευρέως διαθέσιμη υγειονομική περίθαλψη για τον καθένα.

Συνολικός αποκλεισμός κάθε θρησκευτικής παρέμβασης από την εκπαίδευση και την οικογένεια.

Ενίσχυση του πληθυσμού κάτω από τον έλεγχο των εργατικών, παραγωγικών και ιδεολογικών οργανώσεων των εργαζομένων και των αγροτών.

Ψωμί, ελευθερία, ειρήνη και εργασία για όλους τους εργαζομένους και τα προοδευτικά στρώματα των Βούλγαρων.

Ζήτω η διεθνής αλληλεγγύη των εργαζομένων!

Ζήτω ο αναρχικός κομμουνισμός!

Στο στόχαστρο των σταλινικών

Τον Αύγουστο του 1946, η F.A.C.B. κατάφερε να συγκαλέσει ένα μυστικό συνέδριο στο κέντρο της Σόφιας, όπου συμμετείχαν 50 περίπου εκπρόσωποι από 40 περίπου περιφερειακές ενώσεις οι οποίες αποτελούνταν από 400 περίπου τοπικές ομάδες.

Αλλά η καταστολή σε βάρος των αναρχικών έφθασε στο απόγειό της, με τη μαζική σύλληψη, τις δίκες και τον περιορισμό σε στρατόπεδα συγκέντρωσης 600 περίπου αναρχικών αγωνιστών, δύο μέρες πριν το 5ο συνέδριο του Βουλγάρικου Κομμουνιστικού Κόμματος, το Δεκέμβρη του 1948. Επίσης, δεν ήταν δυνατόν να γίνει καμία δημόσια διαδήλωση. Η κανονική ζωή της F.A.C.B. διακόπηκε και το μόνο που έμεινε ήταν οι διαπροσωπικές συνδέσεις ανάμεσα στους μαχητές και οι πάντα μυστικές σχέσεις με τους αγωνιστές εκείνους που ήσαν στη εξορία.

Παρατίθενται εδώ αποσπάσματα από διεθνή έκκληση της F.A.C.B., η οποία γράφτηκε το 1948. Δημοσιεύτηκε μεταφρασμένο στα αγγλικά στην μπροσούρα με τίτλο «Bulgaria. A new Spain. The communist terror in Bulgaria» («Βουλγαρία: Μια νέα Ισπανία. Ο κομμουνιστικός τρόμος στη Βουλγαρία»). Η μπροσούρα αυτή εκδόθηκε τον Γενάρη του 1948 και μεταφράστηκε στα γαλλικά, αγγλικά, ισπανικά, σουηδικά και ιταλικά. Στα αγγλικά επανεκδόθηκε από την Kulak Press το 1983 στο Λονδίνο.

«Προς τους αναρχικούς όλων των χωρών

Αγαπητοί σύντροφοι,

Μετά από πέντε αιώνες σκλαβιάς κάτω από την τουρκική εξουσία, οι άνθρωποι που αγαπούν την ελευθερία απελευθερώθηκαν από μόνοι τους 70 χρόνια πριν. Και για 60 περίπου χρόνια μετά την ίδρυση του κινήματός μας, οι Βούλγαροι αναρχικοί δεν γνωρίζουν παρά μόνο διώξεις, φυλακές, στρατόπεδα συγκέντρωσης και εκτελέσεις. Σήμερα ζουν την πιο φοβερή τραγωδία στην ιστορία τους.

Οι Ρώσοι, για μια ακόμα φορά «οι απελευθερωτές μας», έχουν εγκαθιδρύσει από μέρους τους την κόκκινη δικτατορία και μια φοβερή υποδούλωση των αγροτών και εργαζομένων της Βουλγαρίας. Αν και έχουν αποσύρει τα στρατεύματά τους στην άλλη όχθη του Δούναβη, σύμφωνα με τη Συνθήκη Ειρήνης, οι Ρώσοι στην ουσία είναι ακόμα κοντά μας, όντας το στέρεο στήριγμα και η οπισθοφυλακή της πέμπτης φάλαγγας του Dimitroff. Περικυκλωμένοι στο βορρά και τη δύση από τη ρουμανική και τη γιουγκοσλαβική πέμπτη φάλαγγα αντίστοιχα, οι Βούλγαροι συνειδητοποιούν ότι δεν είναι αρκετά ισχυροί για να ανατρέψουν τους καταπιεστές τους. Αποθαρρυσμένοι, έχουν αποσυρθεί στην παραδοσιακή παθητική τους αντίσταση. Ελάχιστοι είναι αυτοί που κατανοούν την παγκόσμια πολιτική κατάσταση και (ειδικά μετά το άνοιγμα από τον Τίτο του «σιδηρού παραπετάσματος») περιμένουν υπομονετικά να δουν τι θα φέρει το μέλλον. Ο λαός μας γνωρίζει ότι στον αγώνα του για την ελευθερία βρίσκεται αντιμέτωπος όχι μόνο με τους Βούλγαρους κομμουνιστές (τους οποίους και δεν φοβάται) που σπλίζονται ως τα δόντια από τη Ρωσία, αλλά και με ολόκληρη τη ρωσική αυτοκρατορία. Όντας πραγματιστής, ο λαός μας γνωρίζει τέλεια ότι η δύναμή του είναι άνιση και ότι η ώρα για την αποφασιστική δράση δεν έχει έρθει ακόμα. Αυτή είναι η λογική πίσω από την τακτική της αναμονής και της ετοιμότητας.

Οι διώξεις αυξάνονται σταθερά και, αλήθεια, απαιτείται από τιςμάζες αρκετό θάρρος ώστε να εκφραστεί ανοιχτά η αντίθεση και η αντίστασή τους. Όχι μόνο είναι ανύπαρκτες ακόμα και οι στοιχειώδεις ελευθερίες, αλλά (το σημαντικότερο) απειλείται η ίδια η δυνατότητα επιβίωσης. Το πρώτο θανάσιμο χτύπημα αφορούσε την Ένωση Αγροτιστών. Αυτοί και οι σοσιαλιστές είναι στόχοι των διώξεων. Εναντία σε μας, τους αναρχικούς, οι διώξεις ποτέ δεν έπαψαν και τώρα βρισκόμαστε σε ακόμα χειρότερο επίπεδο. Αργά αλλά σταθερά, μας αφήνουν να πεθάνουμε της πείνας. Οι σύντροφοί μας που δεν κρατούνται ακόμα στα στρατόπεδα συγκέντρωσης δεν μπορούν να βρουν, αλλά είναι και ανίκανοι να βρουν, εργασία οπουδήποτε. Οι ανεξάρτητες και μικρής κλίμακας εμπορικές συναλλαγές, οι τέχνες και η γεωργία που καθιστούν ακόμα πιθανή την επιβίωση, εκκαθαρίζονται και θα εξαφανιστούν εντελώς. Σύντομα θα είναι αδύνατον για κάποιον ακόμα και να φάει. Μόνομια δυνατότητα παραμένει: να σκύψουμε το κεφάλι και να απλώσουμε χέρι ελεημοσύνης προς το σταλινικό κράτος, τις επιχειρήσεις και τις εργασίες του. Αλλά το κράτος δίνει εργασίαμόνο στους υπηρέτες του, σε εκείνους πουμπορούν να ξεπουληθούν από μόνοι τους.

Παρά τους περιορισμούς σε βάρος μας, ακόμη και στον παράνομο Τύπομας, το μπολσεβίκικο μίσος και η ζηλοτυπία δεν έχουν κανένα όριο. Παρότι τα μάτια των απελπισμένων ανδρών και γυναικών γυρίζουν ανάποδα, μας βλέπουν σταθερούς και άκαμπτους, ενώ όλοι οι στρατοκράτες και φασίστες αντίπαλοί τους έχουν ενωθεί με αυτούς. Και ξέρουν ότι στην κρίσιμη στιγμή της εξουσίας τους όλοι οι γενναίοι και ανυποχώρητοι άνθρωποι, ανεξάρτητα από πολιτικές ιδέες, θα έρθουν με μας.

Η αλήθεια είναι ότι, οι αναρχικοί είναι η μόνη ομάδα στη Βουλγαρία που δεν έχει υποκύψει εντελώς. Μόνοι τους στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, αρνούνται ακλόνητα να υπογράψουν όρκο πίστης στο Πατριωτικό Μέτωπο. Ανάμεσα στους εργαζόμενους και τους φοιτητές που είναι στις μαύρες λίστες του καθεστώτος, οι αναρχικοί είναι οι μόνοι που δεν ικετεύουν για έλεος. Από όλες τις αντιπολιτευόμενες ομάδες μόνο οι αναρχικοί είναι αυτοί που αρνούνται ακόμα να προσχωρήσουν στο μοναδικό κυβερνητικό κόμμα. Αυτή η γενναία και ξεκάθαρη στάση τους δίνει θάρρος στο λαό και προκαλεί το σεβασμό ακόμη και από αντιπάλους. Οι αναρχικοί είναι παντού στο κέντρο της προσοχής. Οι μάζες πιστεύουν απλώς και χωρίς δισταγμό σε αυτούς και μερικές φορές, ακόμα και απρόθυμα, εκφράζουν το θαυμασμό τους για την ηρωική στάση τους. Στην τραγική αυτή στιγμή, η στάση των Βούλγαρων αναρχικών είναι ημόνη εστία και ημόνη πηγή αντίστασης.

Τι επιφυλάσσει το μέλλον για μας; Είναι δύσκολο να κρίνει κανείς. Ενώ οι ανόητοι ελπίζουν για τη σωτηρία μέσω ενός πολέμου και περιμένουν ανυπόμονα γι' αυτόν, εμείς δεν επιτρέπουμε στον εαυτό μας να χάσει την ιδεολογική του ισορροπία ή τη σαφή προοπτική μας ότι ο πόλεμος μπορεί και πρέπει να αποφευχθεί. Σε μια κρίσιμη στιγμή της σύγκρουσης μεταξύ του αγγλο-αμερικανικού και του ρωσικού στρατοπέδου, το δεύτερο θα καταρρεύσει και οι πολιτικοί του διάδοχοι θα προκαλέσουν την πτώση του σταλινισμού στη Ρωσία και στη χώρα μας. Είμαστε πιο πεπεισμένοι γι' αυτό από πολλούς Δυτικοευρωπαίους και Αμερικανούς συντρόφους, επειδή βλέπουμε από πρώτο χέρι την ασύγκριτη αδυναμία της Ρωσίας σε σχέση με την τερατώδη υλική δύναμη των ΗΠΑ και, ακόμη, τα ηθικά πλεονεκτήματα του αγγλο-αμερικανικού ιμπεριαλισμού.

Εάν δεν γίνει αυτό, τότε θάνατος. Και εάν ένας πόλεμος είναι η έκβαση, τότε παγκόσμια καταστροφή.

Οτιδήποτε κι αν έρθει, οι σύντροφοι των άλλων χωρών που τείνουν αδελφικό χέρι σε μας, μπορούν να είναι βέβαιοι ότι οι Βούλγαροι αναρχικοί ξέρουν πώς να πεθάνουν για το ιδανικό τους και για την ελευθερία των ανθρώπων - με υπερηφάνεια και αξιοπρέπεια, με τη στάση τους που καθορίζεται από ένα δικαιότερο μέλλον για την ανθρωπότητα - ότι δεν θα ντροπιάσουν το όνομά τους, το όνομα και την υπερηφάνεια του λαού τους, το όνομα και τις φιλοδοξίες του παγκόσμιου αναρχισμού.

Για τη Β.Α.С.Ф.» .

Αναρχικοί και αναρχοσυνδικαλιστές φυλακισμένοι στη Βουλγαρία

Παρατίθεται ένας μη συμπληρωμένος κατάλογος 33 αναρχικών και αναρχοσυνδικαλιστών που κρατούνταν σε μπολσεβίκικα στρατόπεδα συγκέντρωσης στη Βουλγαρία. Ο κατάλογος αυτός δόθηκε στη δημοσιότητα (σε ξένες αναρχικές εφημερίδες) από Βούλγαρους αναρχικούς τον Ιανουάριο του 1948. Οπότε, οι ηλικίες των κρατούμενων που παρατίθενται παρακάτω ίσχυαν εκείνο το χρόνο. Όπως θα καταλάβει ο αναγνώστης, η πλειοψηφία των παρακάτω βρίσκονταν κρατούμενοι στο στρατόπεδο Cuciyan. Ο κατάλογος αυτός μεταφράστηκε από την μπροσούρα με τίτλο «Bulgaria. A new Spain. The communist terror in Bulgaria» («Βουλγαρία: Μια νέα Ισπανία. Ο κομμουνιστικός τρόμος στη Βουλγαρία»).

ALEXANDER DIMITROFF ALEXIEFF. Σπουδαστής Μηχανολογίας, 28 χρόνων, από το Isvor - Radomirsko. Κρατούμενος των φασιστών πριν το 1945 και τώρα κρατούμενος των σταλινικών στο Pernik, με την κατηγορία ότι ήταν μέλος μιας ομάδας αναρχικών σπουδαστών και για συμμετοχή, τον Μάρτιο του 1947, σε κίνημα αναρχικών σπουδαστών ενάντια σε αντισπουδαστικό διάταγμα.

ATANASS DIMITROFF MECHCAROFF. Δάσκαλος, 28 χρόνων, από το Potravo Sveti -

Vratcho. Συνελήφθη γιατί πήρε το μέρος των μαθητών του.

ANDON DOMOUSCHIEFF. Τορναδόρος. Υπό περιορισμό στο στρατόπεδο Cuciyan επειδή έκανε προπαγάνδα στη γενέτειρά του Jambol, για ένα ελεύθερο εργατικό συνδικάτο.

VASSIL TODOROFF JARDANOFF. Τυπογράφος, 44 χρόνων. Συνελήφθη και εξορίστηκε από τους φασίστες και δύο φορές παραπέμφθηκε σε δίκη. Τώρα βρίσκεται στο Pernik κατηγορούμενος για αναρχοσυνδικαλιστική προπαγάνδα ανάμεσα στους εργαζομένους της Σόφιας.

VENCESLAV IVANOFF BRANDOFF. Σπουδαστής Γεωργίας, 25 χρόνων, από το Visoca -Maguila - Dournichco. Υπό περιορισμό στο Cuciyan επειδή, με μερικούς άλλους συντρόφους, φυλλάδια για την επέτειο του μεγάλου αναρχικού ποιητή Cristo Boteff.

VASSIL IANCOFF IVANOFF. Αρτοποιός, ενεργό μέλος του συνεταιρισμού που παράγει ψωμί για την πόλη Jambol (26.000 κάτοικοι) μετά από την 9η Σεπτεμβρίου. Τέθηκε υπό κράτηση πολλές φορές από τους φασίστες και τους μπολσεβίκους. Τώρα βρίσκεται στο Cuciyan επειδή άσκησε κριτική σε μερικούς μπολσεβίκους αρτοποιούς.

GUEORGUIE DIMITROFF KURTOFF (KARAMICAYLOFF). Δημοσιογράφος, πρώην συντάκτης της «Rabotnicheska Missal.» Πέρασε πολλά χρόνια στις φασιστικές φυλακές. Τώρα υπό περιορισμό για δεύτερη φορά στο Cuciyan» για συγγραφή άρθρων για ξένες αναρχικές εφημερίδες.

DONCHO CRISTOFF KARAIVANOFF. Φοιτητής Ιατρικής, 26 χρόνων. Βασανίστηκε άγρια και καταδικάστηκε σε θάνατο από τους φασίστες. Υπό περιορισμό πρώτα στο Cuciyan και μετά στο Tordorano (επαρχία Silistrie) για τη συμμετοχή στο φοιτητικό κίνημα ενάντια στο διάταγμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο είναι τώρα νόμος.

DONCHO MANDOFF. 26 χρόνων. Αποκλείστηκε από το να παρακολουθήσει το σχολείο αρκετές φορές από τους φασίστες. Τώρα για δεύτερη φορά στο Cuciyan, απλώς για διάδοση αναρχικών ιδεών.

DOLCHO VASILEFF. Δημοσιογράφος και κριτικός, 42 χρόνων, από το Haskovo. Οι φασίστες σκότωσαν τον αδελφό του, ενώ οι μπολσεβίκοι αποφάσισαν να σκοτώσουν αυτόν. Υπό περιορισμό στο Cuciyan αυτός μίλησε εξ ονόματος των αναρχικών σε μια δημόσια συνεδρίαση.

GELLASKO MILANOFF RUSSEFF. Φοιτητής Ιατρικής. Συνελήφθη και βασανίστηκε αρκετές φορές από τους φασίστες. Υπό κράτηση στο Cuciyan για συμμετοχή σε φοιτητικές κινητοποιήσεις τον Μάρτιο του 1947.

ILIA DIMITROFF MECHCAROFF. 21 χρόνων. Συμμετείχε στον αντιφασιστικό αγώνα. Όπως και ο αδελφός του, κρατήθηκε στο στρατόπεδο Bogdanovdol. Κατηγορήθηκε για τη δολοφονία ενός μπολσεβίκου. Αν και αθωώθηκε εξακολουθεί να κρατείται.

COSTADIN DIMITROFF COCHINOFF. Φοιτητής Αρχιτεκτονικής, 27 χρόνων, από το Jambol. Παρέμεινε στις φασιστικές φυλακές για τη συμμετοχή σε μια στρατιωτική συνωμοσία ενάντια στο φασιστικό καθεστώς το 1942. Τώρα στο Cuciyan γιατί τόλμησε να διαμαρτυρηθεί, από τον τηλεγράφο, προς τα μέλη της κυβέρνησης, για την κράτηση κάποιων αναρχικών φοιτητών.

KOSTA ATANASOFF. Καπνεργάτης, 46 χρόνων, από το Philipoli. Καταδιώχθηκε από το φασιστικό καθεστώς. Υπό κράτηση στο Cuciyan επειδή κέρδισε τη συμπάθεια των εργαζομένων στο μονοπώλιο καπνού με τη συμπεριφορά και τις ομιλίες του για τον αναρχισμό.

COSTODIN ILIEFF ZAJARINOFF. Φοιτητής Ηλεκτρικής Μηχανικής, 28 χρόνων. Καταδιώχθηκε από το φασιστικό καθεστώς και τώρα από το σταλινικό επειδή διένειμε φυλλάδια για την επέτειο του C. Boteff.

KOLIO STOYANOFF KARDJALIYSKI. Φοιτητής Χημείας, 25 χρόνων, από το χωριό Milhaltzi - Karlovsko. Και αυτός υπό περιορισμό επειδή έριξε προκηρύξεις στον τάφο του αναρχικού επαναστάτη και του ποιητή Cristo Boteff.

MANOL VASSEFF NICOLOFF. Εργαζόμενος στο μονοπώλιο καπνού, 49 χρόνων, από το Haskovo. Αναρχικός ομιλητής και προπαγανδιστής, έζησε 23 χρόνια στην παρανομία, συνελήφθη και δικάστηκε από τους φασίστες. Υπό κράτηση στο Cuciyan.

MICAIL STOYANOFF MINDOFF. Τυπογράφος, 29 χρόνων, από τη Nava Zagora. Υπό κράτηση για δεύτερη φορά, για διανομή φυλλαδίων της Αναρχικής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας.

NICOLINA EFTIMOVA GUEIRGUIEVA. Εργαζόμενη σε τυπογραφεία, 23 χρόνων, από το Haskovo. Υπό περιορισμό στο Najarevo- Tutracansko, όπου βασανίστηκε από τους μπολσεβίκους.

Κατηγορείται για βοήθεια σε συλληφθέντες συντρόφους της και αναρχική προπαγάνδα.

SLAVEYKO IVANOFF STOYANOFF. Φοιτητής Χημείας.Κρατούμενος στο Cuciyan για ομιλία του ενάντια στο διάταγμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τον Μάρτιο του 1947.

STEFAN ZLATEFF K.RESTEFF.. Βιβλιοθηκάριος Φυλακισμένος για 11 χρόνια από το φασιστικό καθεστώς και 3 χρόνια μελλοθάνατος. Με πολλά προβλήματα υγείας. Έχει συλληφθεί και κρατηθεί αρκετές φορές από τους μπολσεβίκους. Τώρα βρίσκεται στο Cuciyan, επειδή είναι απλώς αναρχικός.

TASE ANDONOFF DOYCHINOFF. Φοιτητής Ιατρικής. Ο αδελφός του Ζινόβι σκοτώθηκε από τους χιτλερικούς Σε καταναγκαστική εργασία στο Cuciyan για ρίψη των φυλλαδίων στον τάφο του Boteff.

CRISTO KOLEFF IORDANOFF. Τεχνικός, 37 χρόνων, από τη Σόφια. Καταδικασμένος 3 φορές από τους φασίστες και 2 φορές υπό περιορισμό από τουςμπολσεβίκους. Τώρα στο Cuciyan.

CRISTO MINKOFF. Αγρότης, από το Βανίτου Karlovsko. Υπό κράτηση στο Cuciyan.

CRISTO KOLEFF. 21 χρόνων. Συνελήφθη άρρωστος αρκετές φορές από τουςμπολσεβίκους.. Υπό κράτηση στο Cuciyan.

STEFAN KOTACOFF. Από το Plovdiv, 27 χρόνων.

STANAS DIMITROFF. Από τη Stara - Zagora, 28 χρόνων.

IVAN KOLEFF. Από το Karlovsko, 29 χρόνων.

KOEZA KARACOSTAFF. Από τη Nova Zagora.

TEODOR ARNAUDOFF. Σχολικός επιθεωρητής, από το Nevrocop. Υπό περιορισμό δύο χρόνια τώρα.

STANCO ZASAROFF FILCOFF. Δάσκαλος, από το Radomirsko.

GEORGU SIRAKOV. Συνελήφθη τον Δεκέμβριο του 1947. Τώρα βρίσκεται στο στρατόπεδο Cuciyan.

IVAN NEDIALKOV. Συνελήφθη τον Δεκέμβριο του 1947. Επίσης στο στρατόπεδο Cuciyan.

Ντοκουμέντα και κείμενα *

«Συνέντευξη της ΣΕ ΝΑ Γαλλίας με τον εξόριστο Βούλγαρο σύντροφο Μπαλκάνσκι

Το παρακάτω κείμενο είναι η απάντηση του εξόριστου Βούλγαρου συντρόφου Μπαλκάνσκι σ' ένα ερωτηματολόγιο που του θέσαμε. Νομίσαμε ότι είναι σπουδαίο να ειπωθούνε δυο λόγια για ένα κίνημα που σήμερα είναι κάτω από τη σταλινική μπότα

Στη Βουλγαρία σήμερα ο αναρχισμός παρουσιάζεται σαν «δυτικό φαινόμενο», σχεδόν τελείως εξαφανισμένο. Αν είναι έτσι όμως, τότε γιατί ο Γ.Γ. του Κ.Κ. Βουλγαρίας θεώρησε απαραίτητο να εκδώσει το 1977 ένα βιβλίο προπαγάνδας που χτυπάει τον αναρχοσυνδικαλισμό; (Όσο αστείο κι αν φαίνεται, μολονότι αυτό το βιβλίο ήταν άγρια επίθεση ενάντια στον αναρχισμό και τον ελευθεριακό κομμουνισμό, αργότερα ανακλήθηκε και... λογοκρίθηκε! Τελικά καταλήγει να πιστεύει κανείς είναι ότι ή τους έχει γίνει συνήθεια η λογοκρισία, ή ότι ανάμεσα στο υβρεολόγιο του ο Γ.Γ. θα τούχαν ξεφύγει κάνα-δυό πράγματα που θα άφηναν ακόμα αμφιβολίες για το πόσο κακό πράγμα είναι ο ελευθεριακός κομμουνισμός ή πόσο καλό είναι το Κ.Κ....)

Ας μην ξεχνάμε πως σήμερα ακόμα, σ' αυτή τη χώρα βρίσκονται στις φυλακές και στα κάτεργα σύντροφοι φυλακισμένοι από το 1945. Μια διεθνής εκστρατεία έχει ξεκινήσει πριν από καιρό γι' αυτούς, που πρέπει να συνεχιστή πιο δυναμικά ακόμα.

Συνταχτική Επιτροπή Ν.Δ. Γαλλίας.

---

* Παραθέτουμε στη συνέχεια μια συνέντευξη του Γ. Μπαλκάνσκι και διάφορα νέα από εκείνη την περίοδο, που τα πήραμε από το τεύχος 7 (Αύγουστος - Σεπτέμβρης 1979) του αναρχικού περιοδικού «Το Ρήγμα». (Το περιοδικό αυτό κυκλοφορούσε από ομάδες Ελλήνων αναρχικών που φοιτούσαν εκείνη την εποχή σε πανεπιστήμια της Γαλλίας, της Αγγλίας και άλλων χωρών της Ευρώπης). Τα ντοκουμέντα αυτά παρατίθενται με την ορθογραφία που δημοσιεύτηκαν στο «Ρήγμα»:

Πριν από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, οι πολιτικές δυνάμεις στη Βουλγαρία που ήταν παρούσες στο εργατικό κίνημα, ήταν τα δύο μαρξιστικά κόμματα (οι «στενοί» σοσιαλδημοκράτες που ήταν γενικά πιο ισχυροί, και που το 1919 ονομάστηκαν κομμουνιστές και οι «πλατιοί» σοσιαλδημοκράτες) και οι αναρχικοί οργανωμένοι στην αναρχοκομμουνιστική ομοσπονδία (ΑΚΟΒ), δημιουργημένη το 1919. Η επιρροή και ο αριθμός των μαρξιστικών κομμάτων ήταν, χωρίς αμφιβολία, πολύ πιο σημαντικά απ' ό,τι των αναρχικών. Αλλά η δυναμικότητα και η μαχητικότητα του νεαρού αναρχικού κινήματος ήταν τόσο μεγάλες που ανησυχούσαν τα κόμματα, που από το 1924-25 (κυρίως οι κομμουνιστές) ακολούθησαν πλατιά την επαναστατική πραχτική των αναρχικών.

Πολλοί αναρχικοί αγωνιστές και στελέχη είχαν προέλευση εργατοαγροτική. Οι εργατοαγρότες, επειδή ήταν ισχυροί σαν σύνολο και αγωνιστικοί θεωριόντουσαν περισσότερο σαν μέρος του εργατικού κινήματος παρά του αγροτικού.

Το αναρχοσυνδικαλιστικό κίνημα σαν οργάνωση δεν αντιπροσωπεύει μια πραγματική δύναμη, σ' αντίθεση με το ειδικό αναρχικό κίνημα (που ήταν πάντα πρόσφορο στον αναρχοσυνδικαλισμό) που έγινε μια αναμφισβήτητη κοινωνική δύναμη. Οι δραστηριότητες των αναρχικών εκφράζονται με μια δυναμική προφορική και γραπτή προπαγάνδα, με βασική επαναστατική αγκιτάτσια, νόμιμες και παράνομες ανταρτοπόλεμος, πραχτική προπαγάνδα) και με πολλαπλές πρωτοβουλίες κοινωνικού και μορφωτικού χαρακτήρα. Γύρω στα 1926 η ελευθεριακή νεολαία συμμετέχει σ' ένα πρωτότυπο κίνημα εναντίον του καπνού και του οινοπνεύματος που πήρε μεγάλη έκταση, και απ' όπου μέσα από εφημερίδες και περιοδικά, βοηθήθηκε πολύ η αναρχική προπαγάνδα.

Γύρω στα 1930 οι αναρχικοί αγωνιστές που συμμετέχουν στους συνδικαλιστικούς αγώνες οργανώνουν αγροτικό κίνημα. Στο πρώτο συνέδριο στο Χάσκοβο, κοντά στα ελληνικά σύνορα, συμμετέχουν δύο χιλιάδες αντιπρόσωποι. Εκδίδεται δε περιοδικό προσανατολισμένο σε αναρχικό περιεχόμενο.

Οι Βούλγαροι αναρχικοί αγωνίστηκαν σκληρά μέσα στο συνεργατικό κίνημα όπου είχαν μεγάλη επιρροή και όπου κατείχαν θέσεις υπευθυνότητας. Στις παραμονές του Β' παγκοσμίου πολέμου συμμετείχαν στο κίνημα δημιουργίας συνεργατικών παραγωγής, από τις οποίες μερικές είχαν σαν παράδειγμα τις αγροτικές κοινότητες της ισπανικής επανάστασης του '36-'39.

Στο μορφωτικό επίπεδο η έκδοση ενός εβδομαδιαίου λογοτεχνικού περιοδικού, ανοιχτά ελευθεριακής στάσης, συγκέντρωνε ένα μεγάλο αριθμό Βούλγαρων συγγραφέων. Παράλληλα, οι αναρχικοί σ' όλα τα μέρη της χώρας συμμετέχουν ενεργά στην παιδαγωγική δραστηριότητα των κέντρων μόρφωσης.

Οι αναρχικοί της Βουλγαρίας και της Θεσσαλονίκης συμμετέχουν στο ενιαίο εθνικό κίνημα που από το 1910 δούλεψε για τη δημιουργία μιας ομοσπονδίας που εμποδίστηκε από το Βαλκανικό και τον Α' παγκόσμιο πόλεμο. Νωρίτερα ακόμα, το κίνημα συμμετείχε στο απελευθερωτικό και επαναστατικό Μακεδονικό κίνημα που μαχόταν για την απελευθέρωση από τον τούρκικο ζυγό ως τα 1903-05. Αλλά όταν αντιλήφθηκαν τη διείσδυση των βασιλικών, αποχώρησαν για να ασχοληθούν ολοκληρωτικά με την αναρχική δράση στη Βουλγαρία.

Μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο χάρις στην επέμβαση του Κόκκινου Στρατού της 9 Σεπτεμβρίου 1944, η πολιτική εξουσία πέρασε στα χέρια του κομμουνιστικού κόμματος. Οι συνθήκες γίναν φυσικά πρόσφορες στην επέκταση του κρατικού κομμουνισμού που έγινε έτσι η υπερισχύουσα κοινωνική και πολιτική δύναμη. Οι άλλες οργανώσεις και κόμματα διαλύθηκαν με υποβριχιακές μεθόδους από το ΚΚΒ, κυριώτερα το κόμμα των μικραγροτών και το σοσιαλιστικό κόμμα (του οποίου οι αριστερές τάσεις αφομοιώθηκαν και οι υπόλοιπες εξολοθρεύτηκαν). Οι αναρχικοί για λίγους μήνες επωφελήθηκαν σχετικής ελευθερίας για να αναδιοργανωθούν μετά τις απώλειες του πολέμου και να επεκτείνουν την επιρροή τους. Επανεκδίδεται το εβδομαδιαίο όργανο «Εργατική Σκέψη» που αμέσως φτάνει ένα μεγάλο αριθμό φύλλων. Γρήγορά όμως η καταπίεση χτύπησε και τους αναρχικούς και στα 1948 η κρατική τρομοκρατία σταλινικού τύπου είχε στείλει στα στρατόπεδα συγκέντρωσης πάνω από εξακόσιους συντρόφους.

Όσο διήρκεσε ο πόλεμος τα μέλη του ΚΚ μπήκαν στην αντίσταση θεληματικά ή με κανονική επιστράτευση. Η αντίσταση αυτή χρησιμοποιήθηκε μετά σε δικαίωση για το πάρσιμο της εξουσίας

με πραξικόπημα, οργανωμένο από φασιστικά στοιχεία και με την υποστήριξη του Κόκκινου Στρατού. Η γραμμή των αναρχικών ήταν διαιρεμένη. Η πλειονότητα πίστευε πως οι διεθνείς συνθήκες δεν εξυπηρετούσαν τους σκοπούς της κοινωνικής απελευθέρωσης, και ότι φαινόταν ότι ευνοούσαν τα ΚΚ. Έτσι συμμετείχαν σε παθητική αντίσταση. Η μειονότητα μπήκε στην οπλισμένη αντίσταση, πράγμα που δεν χρησίμευσε σε τίποτα και έκανε θύματα συντρόφους δολοφονημένους πριν να κατεβούν από τα βουνά και τα δάση.

Σήμερα η οικονομική, πολιτική και κοινωνική κατάσταση του βουλγάρικου λαού είναι η ίδια με τις άλλες χώρες που είναι δορυφόροι της Μόσχας. Όσον αφορά τους αναρχικούς αυτοί είναι καθημερινά θύματα της καταπίεσης και φυσικά δεν έχουν καμιά δυνατότητα ανοιχτής προπαγάνδας. Μα αυτή ακριβώς η καταπίεση, φυλακές και εξορίες και δολοφονίες, και η γεμάτη θάρρος συμπεριφορά των αναρχικών αγωνιστών τους έδωσε μεγάλη δημοτικότητα, και έτσι οι αναρχικές ιδέες επιζούν ακόμα στη Βουλγαρία.

Η βαθιά κρίση του μπολσεβικισμού θα δώσει τις δυνατότητες για την απελευθέρωση του βουλγάρικου λαού, στην οποία οι αναρχικοί και πάλι θα παίξουν σημαντικό ρόλο στην επαναστατική κοινωνική αναδιοργάνωση της χώρας».

*Ο G. R. Balkanski είναι ένας βετεράνος του βουλγάρικου αναρχικού κινήματος, έχει δε συλληφθή και φυλακιστή αρκετές φορές. Το 1925 καταδικάστηκε σε θάνατο, κατάφερε όμως να δραπετεύσει. Αργότερα πολέμησε στο πλευρό των επαναστατικών δημοκρατικών δυνάμεων στον ισπανικό εμφύλιο. Επέστρεψε στη Βουλγαρία, όπου ξαναρίχτηκε στις φυλακές. Μόλις βγήκε άρχισε να παίρνει μέρος στα συνεργατικά κινήματα, οργανώνοντας κολληχτίβες στο μοντέλλο της Αραγονίας. Τον κυνήγησαν οι Μπολσεβίκοι, δραπέτευσε στην Τουρκία, κατόπιν πήγε στην Ιταλία απ' όπου κατέληξε στην Γαλλία όπου και ζει τώρα.

* Ο Κρίστο Τζορντάνοφ Κόλεφ (δες και «Ρ»/6) αναρχικός αχτιβίστας ξαναστάλθηκε σε εσωτερική εκτόπιση στο Μπάλβαν, ένα μικρό χωριό στη Βουλγαρία. Φαίνεται ότι ο Κόλεφ πρωτογνώρισε τον αναρχισμό μέσα από τα έργα του Τολστόϊ. Σπούδασε μαθηματικά για μερικά χρόνια, οπότε και διώχτηκε από το παν/μιο της Σόφιας για την πολιτική του (ήταν γνωστός αντιμιλιταριστής και συνδικαλιστής). Μη μπορώντας να συνεχίσει τις σπουδές του έκανε διάφορες δουλειές σα μηχανικός, υδραυλικός και εκδότης διαφόρων αναρχικών εφημερίδων.

Στο ξέσπασμα του πολέμου πήρε μέρος στην αντίσταση κατά του φασισμού, όπου και οι αναρχικοί παίζανε εξέχοντα ρόλο. Καταδικάστηκε περίπου 14 φορές (διαφορετικές) ανάμεσα στα 1930 και 1944, και από τότε μονάχα που το ΚΚΒ βρίσκεται στην εξουσία πέρασε περί τα 10 χρόνια στη φυλακή και στα καταναγκαστικά έργα.

Η προτελευταία φορά που συνελήφθηκε ήταν στις 8 Αυγούστου 1971, αμέσως μετά την κηδεία του φίλου και συντρόφου στην παράνομη Βουλγάρικη Αναρχοκομμουνιστική Ομοσπονδία Πένκο Τεοφίλοφ. Στην κηδεία ο Κόλεφ έβγαλε λόγο όπου επετίθεντο ενάντια στον εξουσιαστικό κομμουνισμό. Το 1974 μεταφέρθηκε από το χωριό Πετμοζίλι (περιοχή Σούμεν) στο χωριό που γεννήθηκε το Μπάλβαν, όπου και παρέμεινε εξόριστος σ' όλο το υπόλοιπο διάστημα μέχρι που απολύθηκε πέρυσι και να ξανασταλλή σε απεριορίστου χρόνου εξορία ξανά στο Μπάλβαν.

Λίγο πριν τη σύλληψη του Κόλεφ, συνελήφθη στη Ρούσσε ο Λιουμπομίρ Σομπαντσίεφ, επειδή ήταν ανακατεμένος με το κίνημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Σόφια, όπου κυκλοφορούσαν μια πιο ριζοσπαστική και ελευθεριακή έκδοση της Τσεχοσλοβάκιικης Χάρτας '77. Ο Σομπαντσίεφ ήταν ναυτεργάτης από το Ντανούμπε, κατανάγκην στο επάγγελμα, μιας κι είχε διωχτή από τις σπουδές του λόγω των πολιτικών του ιδεών, και είχε, όταν συνελήφθη, περάσει ήδη πέντε χρόνια στη φυλακή.

*Και μερικά καλά νέα... Απολύθηκαν από την εξορία οι σύντροφοι Κρίστο Γιουράνωφ, Αθανάς Αρτάκωφ, Λιούμπν Ντιερμάνωφ, Αθανάς Κισσίωφ και Νεντοκλάνωφ.

Στην εξορία

Κείμενο Βούλγαρων εξόριστων αναρχικών στο τεύχος 35 του ενημερωτικού φυλλαδίου του Διεθνούς Κέντρου Έρευνας για τον Αναρχισμό (CIRA)

Πάνε ήδη τριάντα χρόνια από τότε που οι πρώτοι Βούλγαροι αναρχικοί πήραν το δρόμο της εξορίας. Τότε, μόλις που είχαν αναπνεύσει για λίγους μήνες τον αέρα της ελευθερίας, μετά από είκοσι χρόνια παρανομίας, φυλάκισης, στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, ή όταν κατέβηκαν από τα βουνά που ήταν αντάρτες, το Σεπτέμβρη του '44. Τότε η εξουσία του «Πατριωτικού Μετώπου» φυλάκισε τους 100 αντιπρόσωπους της Έκτακτης Εθνικής Συνέλευσης της Βουλγάρικης Αναρχικής Ομοσπονδίας κι τους έστειλε στο στρατόπεδο συγκέντρωσης της DOUPNITZA.

Έτσι, μέχρι το Δεκέμβρη του 1948, το βουλγάρικο αναρχικό κίνημα αναγκάστηκε να αναπτύσσεται και να δουλεύει κάτω από μέτρα ημι-ελευθερίας. Το όργανο της Βουλγάρικης Αναρχικής Ομοσπονδίας «Εργατική Σκέψη» έβγαине νόμιμα αλλά οι μπροσούρες και πολλά άλλα κείμενα έβγαίναν παράνομα, μια και πολλοί από τους αγωνιστές της Αναρχικής Ομοσπονδίας βρίσκονταν ή τη φυλακή ή στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Το 5ο συνέδριο του ΚΚΒ τον Δεκέμβρη του '48 έβαλε τέλος στις δραστηριότητες της Αναρχικής Ομοσπονδίας, κηρύσσοντας ότι η ύπαρξη του Βουλγάρικου αναρχισμού όχι μόνο δεν είναι επιθυμητή, αλλά μάλιστα είναι εμπόδιο για το κτίσιμο του σοσιαλισμού στη Βουλγαρία.

Έτσι το κυνήγι των «κακών μάγων» (των αναρχικών) και ημεγάλη έξοδος των Βούλγαρων αντιεξουσιαστών άρχισε. Αλλά όλοι αυτοί που δεν μπόρεσαν αν το σκάσουν, υπέστησαν τα ευεργετικά αποτελέσματα του «σοσιαλιστικού παράδεισου» μέσα στις φυλακές ή στα στρατόπεδα καταναγκαστικών έργων το λιγότερο για 10 χρόνια, και για πολλούς συντρόφους η κατάσταση αυτή συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Να γιατί η λίστα από ονόματα που δόθηκε μέσα από τη μπροσούρα «Βουλγαρία: η Νέα Ισπανία» που μεταφράστηκε στα αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά, σουηδικά και άλλες γλώσσες δεν ήταν πλήρης— μια και εκδόθηκε το Γενάρη του 1948. Το ίδιο και η λίστα που δόθηκε μέσα από τη μπροσούρα «Οι Βούλγαροι μιλούν στον κόσμο» που βγήκε το Φλεβάρη του 1949 είναι επίσης ασυμπλήρωτη.

Αλλά στην πραγματικότητα υπήρχαν πολλοί περισσότεροι που την ίδια εποχή σάπιζαν μέσα στις βουλγάρικες φυλακές. Για παράδειγμα, δίνουμε μερικά ονόματα: Ο Αναρχοκομμουνιστής Γκαλέζκο Πετκόφ ποιητής, ο Μπόρισλαβ Μενκόφ, ένας από τους Βούλγαρους που έλαβε μέρος στον εμφύλιο πόλεμο στην Ισπανία, ο Αλέξανδρος Νάκωφ, εργάτης στα ανθρακορυχεία του Πέρνικ, και ο αναρχοσυνδικαλιστής Βέλκο Ζιντάργια, εργάτης και συγγραφέας. Και οι τέσσερις πέρασαν από τα κάτεργα του μοναρχοφασιστικού προηγούμενου καθεστώτος.

Οι σύντροφοι που κατάφεραν να περάσουν στο εξωτερικό σαν πολιτικοί εξόριστοι δεν κάθονται με σταυρωμένα τα χέρια, αλλά οι περισσότεροι/ες ζουν μια ζωή οργανωμένη, και αυτός ο τρόπος ζωής περιγράφεται στο Νο32 του φυλλαδίου της CIRA με τίτλο: «Ο Δικός μας Δρόμος: Ένα τέταρτο αιώνα ύπαρξης». Πέρα από το UABE (Αναρχική Ένωση Βούλγαρων Εξόριστων) υπάρχουν σύντροφοι Βούλγαροι που έγραψαν και έκδοσαν βιβλία, μπροσούρες, περιοδικά, και άλλα κείμενα.

ΣτΜ: Το Νο 35 του BYLLETI LE CIRA περιλαμβάνει σχεδόν πλήρη λίστα Βουλγάρικων Αναρχικών εκδόσεων στην εξορία, στα Βουλγάρικα και Γαλλικά».

* (Πέρα από τη συνέντευξη της ΣΕ ΝΔ Γαλλίας με το σύντροφο Μπαλκάνσκι, τα υπόλοιπα στοιχεία για την παρουσίαση αυτή έχουν παρθή από αγγλικά, ιταλικά και γαλλικά περιοδικά και εφημερίδες, με επιμέλεια του Δημοσθένη).

* Το καλοκαίρι του 1971 το πρόγραμμα του Ράδιο-Σόφια «Σπαθί κι Ασπίδα» παρουσίασε ένα πρόγραμμα με τίτλο «Ο Κον Μπεντίτ και οι άτυχοι φίλοι του από τη Ρούσσε». Επρόκειτο για μια ομάδα νεαρών ατόμων που το 1969 καταδικάστηκαν από 1- 5 χρόνια φυλακή «για συμμετοχή σε παράνομη ομάδα και διάδοση συκοφαντικών ισχυρισμών για το κράτος και τη δημόσια τάξη της

Λαϊκής Δημοκρατίας της Βουλγαρίας» (βρέστε τη διαφορά από τις σημερινές κατηγορίες που πέφτουν στα ελληνικά δικαστήρια). Βρίσκονταν τότε τουλάχιστον στη φυλακή της Στάρα Ζαγόρα, που υπολογίζεται ότι βρίσκονται συνολικά 300 πολιτικοί κρατούμενοι. Στο ίδιο πρόγραμμα περιλαμβάνονταν συνεντεύξεις με «ειδικούς», συγγενείς, μάρτυρες κ.λπ., ένας από τους οποίους, καθηγητής κοινωνικών επιστημών και μέλος της Βουλγάρικης Ακαδημίας, ο Τόντσο Τρενταφίλωφ, περιέγραψε τους φυλακισμένους σαν ακολουθητές των Κον Μπεντίτ, Ρούντι Ντούτσκε, Μαρκούζε και Γκαρωντί και απ' ότι φαίνεται ότι άλλα ονόματα θυμόταν. Ο Κον Μπεντίτ περιεγράφηκε σαν ένας «όχι άγνωστος γερμανο-εβραίος, αριστερός επαναστάτης και μεγαλόστομος». Η «συνομοτική πραχτική» της ομάδας αποδόθηκε σαν κατευθείαν αποτέλεσμα «της ολέθριας επιρροής του αριστερού ραντικαισμού».

Ο Λιούμπεν Πετρόφ, μέλος της ομάδας, είχε πη το 1968 ότι «θέλω να ξεσηκώσω ένα δημοκρατικό και ένα πολιτικό και κοινωνικό εξισωτικό κομμουνισμό, ενάντια στο Κόμμα και τη Σοβ. Ένωση. Οι Τσέχοι ξεκίνησαν πολύ νωρίς, αυτό είναι και το μοναδικό τους λάθος».

Η δίκη τους έγινε στη Σόφια κεκλεισμένων των θυρών, στις 4 Νοέμβρη 1969.

Η σύλληψη της ομάδας της Ρούσσε ωδήγησε σε εξέγερση τους φοιτητές του παν/μιου της Σόφιας, που διαδήλωσαν προς τον αστυνομικό σταθμό προκειμένου να ζητήσουν την άμεση αποφυλάκιση της ομάδας. Περιττό δε να πούμε ότι η διαδήλωση διαλύθηκε από την αστυνομία, αλλά οι φοιτητικές διαμαρτυρίες συνεχίστηκαν για τους επόμενους μήνες.

* Στη Βουλγαρία, λοιπόν, το ΚΚ, στην εξουσία εδώ και 35 χρόνια, που κρατάει την οικονομική, πολιτική, εκπαιδευτική, στρατιωτική, αστυνομική εξουσία μέσα στα χέρια του, με μια λέξη ένα ΚΚ ισχυρό, βρήκε απαραίτητο να δώσει λόγο στο Βουλγάρικο λαό για τον αγώνα που έκανε ενάντια στους αναρχικούς και την επιτυχία του. («Ο Βουλγάρικος Αναρχισμός και οι Αγώνες του ΚΚΒ ενάντιά του»). Οι Βούλγαροι μπορούν να κοιμούνται «ήσυχου», γιατί ο «κίνδυνος» απεφεύχθη «οριστικώς» και για «πάντα» από το βουλγάρικο έδαφος. Μόνο που το ΚΚΒ δεν εξηγεί στο λαό ποιο είναι «αποφευχθείς κίνδυνος» και αν το ενδιαφέρει, ή μάλλον ενδιαφέρει το παντοδύναμο ΚΚΒ.

Βέβαια, το κόμμα θεώρησε αναγκαίο να δώσει πράσινο φως στον D. DOSKOLOV να δημοσιεύσει το βιβλίο του (που αναφέραμε παραπάνω) όμως φρόντισε να φυλακίσει ή να εξορίσει τους Βούλγαρους αναρχικούς πριν απαντήσουν σ' αυτό, γιατί θα μπορούσαν να πουν πάρα πολλά.

Γιατί η αλήθεια είναι λίγο διαφορετική. Εάν δοθεί λίγη ελευθερία έκφρασης και ελευθερία αυτοργάνωσης στη Βουλγαρία, θα δούμε εάν το βουλγάρικο αναρχικό κίνημα ξεκαθαρίστηκε ή ξεχάστηκε, ή αντίθετα είναι ακόμα μια ζωντανή δύναμη, τωρινή, πραγματική, που απαντά στις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής και στην απαίτηση για μια καλύτερη ζωή. Όπως το λέει ο εθνικός ποιητής, ο IVAN VASOV:

«δεν θα εξαφανιστεί ποτέ αυτό που δεν πρέπει να εξαφανιστεί».

Αυτή την ανάγκη την αιστάνθηκε το ΚΚΒ, και βγήκε μπροστά στην κοινή γνώμη και βεβαίωσε ότι ο σκοπός αυτός επιτεύχθηκε, ο κίνδυνος απομακρύνθηκε – πρόκειται περί του αναρχικού κινδύνου στη Δύση και στην Ανατολή, και ότι η βουλγάρικη σοσιαλιστική κοινωνία βρίσκεται σε ταχεία πρόοδο συνεργασίας με τα αστικά κόμματα που είναι συνεπαρμένα με την προλεταριακή υπόθεση, χωρίς τους παλιοαναρχικούς που «δεν είναι»: Φυσικά, αφού οι αναρχικοί παλεύουνε για την κοινωνική επανάσταση και την χειραφέτηση των εργαζομένων.

Σ. – Λονδίνο»

Πορτραίτα Βούλγαρων αναρχικών αγωνιστών *

Gueorgui Cheitanov

Ο Gueorgui Cheitanov γεννήθηκε στο Yambol της Βουλγαρίας το 1896 και έμελλε να αναδειχθεί σεμιά από τις σημαντικότερες φυσιογνωμίες (και υπήρξαν αρκετές τέτοιες) του βουλγαρικού αναρχισμού, στην ουσία μιας συγκεκριμένης οργάνωσής του, της Αναρχικής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας.

Ήταν λαμπρός μαθητής στο γυμνάσιο και από νεαρή ηλικία ήταν επαναστατική φύση. Τον κέρδισε πολύ νεαρό το αναρχικό κίνημα. Σε ηλικία 17 χρονών έκαψε τα αρχεία του τοπικού δικαστηρίου και αναγκάστηκε να διαφύγει ως εξόριστος μετά τη δραπέτευσή του από τη φυλακή, φθάνοντας στο Παρίσι στα 18 του. Στο Παρίσι συνάντησε πολλούς άλλους βούλγαρους αναρχικούς όπως ο Varban Kilifarski, ο οποίος δίδασκε στο ελεύθερο σχολείο La Ruche καθώς και στο πολιτιστικό κέντρο που είχαν και τα δύο οργανωθεί από τον γάλλο αναρχικό Sebastien Faure.

Το 1914 επέστρεψε κρυφά στη Βουλγαρία για να συνεχίσει την επαναστατική του προπαγάνδα. Συνελήφθη και βασανίστηκε από την αστυνομία, αλλά δραπέτευσε και πάλι και στο διάστημα 1917 - 1918 ήταν ο μόνος βούλγαρος επαναστάτης που πήγε στη Μόσχα με την έναρξη της Ρωσικής Επανάστασης, διασχίζοντας το Δούναβη, τη Ρουμανία, τα ρωσικά χαρακώματα, την Ουκρανία και τη Ρωσία, μεταμφιεσμένος σε στρατιώτη. Στη Μόσχα συναντήθηκε με τον παλιό μαρξιστή Plekhanov και πολλούς άλλους καλά γνωστούς μαρξιστές και μπολσεβίκους, οι οποίοι του ζήτησαν να αναλάβει τη βουλγάρικη έκδοση ενός επαναστατικού περιοδικού. Έγινε, όμως, φίλος με πολλούς ρώσους αναρχικούς και συνειδητοποίησε σύντομα τον πραγματικό αντεπαναστατικό ρόλο των μπολσεβίκων.

Αποφάσισε να επιστρέψει στη Βουλγαρία στην οποία επικρατούσαν ευνοϊκές επαναστατικές περιστάσεις μετά από την κατάρρευση του βουλγαρικού μετώπου και της επανάστασης των στρατιωτών. Διασχίζοντας την Ουκρανία, έπεσε στα χέρια του λευκού στρατού των αντιδραστικών ρώσων, αλλά κατόρθωσε να δραπέτευσει λίγο πριν οδηγηθεί στο εκτελεστικό απόσπασμα! Φθάνοντας στη Βουλγαρία, ήρθε σε επαφή με το αναρχικό κίνημα, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου ήταν αναγκασμένο να δρα στην παρανομία. Έγραψε και δημοσίευσε την περίφημη ανοικτή έκκλησή του προς τους αναρχικούς καθώς επίσης και ένα μανιφέστο προς τους επαναστάτες, όπου ανέπτυξε σαφείς αναρχικές θέσεις υπέρ της Ρωσικής Επανάστασης.

Συμμετείχε σε πολλές ένοπλες ενέργειες ενάντια στο κράτος, ενώ δραπέτευσε από τη φυλακή δύο φορές κάτω από θεαματικές περιστάσεις. Σε ηλικία 26 χρόνων, όμως, άσκησε κριτική στις ανάρτικες και ένοπλες μεθόδους, ενώ έκανε και μια αυτοκριτική, χαρακτηρίζοντας τέτοιες ενέργειες ως ανεπαρκείς για την ανάπτυξη των κοινωνικών αγώνων στη Βουλγαρία. Πίστευε ότι αυτό που χρειαζόταν ήταν μαζική οργάνωση και δράση, όχι μόνο στους εργασιακούς χώρους, αλλά σε όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής.

Καθώς ήταν πολύ φλογερός προπαγανδιστής, πολύ καλός ομιλητής και ποιητής, άσκησε μεγάλη και χαρισματική επιρροή σε πολλούς. Ως ομιλητής, απέφυγε τα συνηθισμένα τεχνάσματα, επικοινωνώντας με το ακροατήριό του με σαφή και συνοπτικό τρόπο.

Συμμετείχε στην απελευθέρωση από τη φυλακή του ονομαστού αναρχικού Petar Maznev και μήνησε τους αστυνομικούς που συνελήφθηκαν ως υπεύθυνοι γι' αυτό το γεγονός. Οι αστυνομικοί αυτοί απελευθερώθηκαν αφού πρώτα υποσχέθηκαν ότι θα παραιτούνταν από την αστυνομία, υπόσχεση που κράτησαν! Αλλά ο Maznev πέθανε στη συνέχεια από φυματίωση εξαιτίας της φυλάκισής του και των άσχημων ζωής που ζούσε στην παρανομία. Θάφτηκε στο χωριό του και η κηδεία του ήταν μια ευκαιρία για μια ογκώδη επίδειξη δύναμης των αναρχικών. Ο Cheitanov έκανε μια φλογερή ομιλία η οποία ήταν αρκετά αξιόλογη και βοήθησε στη γρήγορη ενίσχυση και ανάπτυξη του αναρχικού κινήματος της περιοχής.

Ο Cheitanov συνέβαλε στην έκδοση της «Ελεύθερης Κοινωνίας», της θεωρητικής επιθεώρησης της Αναρχικής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας καθώς επίσης και στη λογοτεχνική

---

* Το κείμενο αυτό δημοσιεύτηκε στο τεύχος 52 του περιοδικού «Organise» της βρετανικής Αναρχικής Ομοσπονδίας (πρώην Αναρχικής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας).

επιθεώρηση «Plamak» («Φλόγα») που επηρέασε πολλούς διανοούμενους. Εξέδωσε ακόμα και τα 3 τεύχη της παράνομης εφημερίδας «Acratia» στο διάστημα 1924 - 1925.

Το 1923 ένα στρατιωτικό πραξικόπημα είχε ως αποτέλεσμα το μακελειό σε βάρος 35.000 εργαζομένων και αγροτών. Η ένοπλη αντίσταση που ακολούθησε τερματίστηκε με τη βομβιστική επίθεση του Κομμουνιστικού Κόμματος στον καθεδρικό ναό της Σόφιας, επίθεση που στόχευε στην εξολόθρευση της ελίτ της χώρας που ήταν συγκεντρωμένη εκεί. Εξαπολύθηκε ένα πρωτοφανές κύμα καταστολής και τρομοκρατίας κυρίως από τους φασίστες και στρατιωτικούς ενάντια στο επαναστατικό κίνημα. Ειδικά αστυνομικά αποσπάσματα και ενέδρες οργανώθηκαν για να κυνηγήσουν τον Cheitanov. Όλοι οι παράνομοι επαναστάτες ενώθηκαν σε μια ενιαία ομάδα, η οποία, όμως, αναγκάστηκε να διασκορπιστεί προς τα τέλη Μαΐου του 1923. Ο Cheitanov και η συντρόφισσά του στον αγώνα και τη ζωή Mariola Sirakova, έπεσαν σε ενέδρα και συνελήφθηκαν. Οδηγήθηκαν στο σιδηροδρομικό σταθμό του Belovo και εκτελέστηκαν, με άλλους 12 φυλακισμένους, στις 2 Ιουνίου 1925.

Ο Cheitanov αναγνωρίστηκε επίσημα από το μεταπολεμικό κομμουνιστικό καθεστώς που έδωσε το όνομά του σε οδούς και ανήγειρε και ένα άγαλμα στη γενέτειρά του Yambol. Αλλά, από την άλλη, αυτό δεν σταμάτησε το κομμουνιστικό καθεστώς από το να καταδιώξει άγρια τους συντρόφους του Cheitanov που ήταν ακόμα ζωντανοί, στέλνοντας πολλούς από αυτούς στις φυλακές και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης!

Η Mariola Sirakova γεννήθηκε στο Kilifar ενο το 1904. Ήταν σπουδάστρια θεάτρου και ανήκε σε εύπορη οικογένεια. Προσχώρησε στο επαναστατικό και αναρχικό κίνημα από νεαρή ηλικία. Μετά από το μαρτυρικό της θάνατο, ο νεώτερος αδελφός της Georgui συνέχισε τον αναρχικό αγώνα και φυλακίστηκε από τους κομμουνιστές στο στρατόπεδο συγκέντρωσης Belene.

Ένας άλλος σύντροφος και συνεργάτης των προαναφερόμενων ήταν ο Ivan Nicolov, ένας από τους δημοφιλέστερους ομιλητές και προπαγανδιστές της Αναρχικής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας. γεννήθηκε το 1900 στο Radomir και εργάστηκε ως δάσκαλος, ενώ ως ομιλητής συμμετείχε σε πολλές δημόσιες συγκεντρώσεις που οργανώθηκαν από τους αναρχικούς σε όλη τη Βουλγαρία. Φτωχός και μετριόφρων, φορούσε πάντα ένα παλιό στρατιωτικό καπέλο. Η προσφιλής του συνήθεια ήταν να κρατάει σταμανίκια του δημοσιεύματα εφημερίδων τα οποία χρησιμοποιούσε για να υποστηρίζει τις πολεμικές του εναντίον των πολιτικών του αντιπάλων, ειδικότερα του Κομμουνιστικού Κόμματος. Ήταν πολύ δημοφιλής μεταξύ των αγροτών και των εργαζομένων. Μετά από το βομβαρδισμό του καθεδρικού ναού της Σόφιας, συνελήφθηκε και κάρηκε ζωντανός στο φούρνο της Εθνικής Ασφάλειας τον Απρίλιο του 1925.

Mariola Sirakova *

Η Mariola Sirakova γεννήθηκε το 1904 στο Kilifareno της Βουλγαρίας και προερχόταν από πλούσια οικογένεια.

Πήρε μέρος στους αναρχικούς επαναστατικούς κύκλους από πολύ νεαρή ηλικία, εξεγερόμενη ταυτόχρονα ενάντια στο οικογενειακό της περιβάλλον. Άρχισε να έχει σχέσεις με τον Gueorgui Cheitanov.

Το 1923 ένα στρατιωτικό πραξικόπημα είχε ως αποτέλεσμα το σφαγιασμό 35.000 εργατών και αγροτών. Η ένοπλη αντίσταση που ακολούθησε τερματίστηκε με τη βομβιστική επίθεση από το Κομμουνιστικό Κόμμα στον καθεδρικό ναό της Σόφιας με στόχο την ελίτ της χώρας που βρισκόταν εκεί. Ακολούθησε μια εκστρατεία μαζικής και απροκάλυπτης καταστολής από το κράτος σε συνεργασία με φασίστες και παραστρατιωτικές δυνάμεις ενάντια στο γενικότερο επαναστατικό κίνημα.

Ειδικά αστυνομικά αποσπάσματα επιδόθηκαν με μανία στο κνήγι του Cheitanov. Όλες οι ανάρτικες δυνάμεις που είχαν ενοποιηθεί σε μια δύναμη, τελικά διαλύθηκαν προς τα τέλη Μάη του χρόνου αυτού. Ο Cheitanov και η Mariola Sirakova έπεσαν σε ενέδρα και συνελήφθησαν. Μεταφέρθηκαν στο σιδηροδρομικό σταθμό του Belovo και εκτελέστηκαν, μαζί με 12 άλλους

---

* Γράφτηκε από τον Nick Heath και δημοσιεύτηκε στο libcom.org αναδημοσιευμένο από το τεύχος 52 του περιοδικού της βρετανικής Αναρχικής Ομοσπονδίας «Organise!».

κρατούμενους, στις 2 Ιούνη 1925.

Μετά το μαρτυρικό θάνατο της Mariola Sirakova, ο νεώτερος αδελφός της Georgu συμμετείχε στο αναρχικό κίνημα και φυλακίστηκε από τους κομμουνιστές στο στρατόπεδο συγκέντρωσης στο Belene.

Ivan Nicolov

Σύμφωνα με δημοσίευμα του Βρετανού αναρχοκομμουνιστή Nick Heath στην ιστοσελίδα libcom.org, ο Ιβάν Νικόλοφ ήταν Βούλγαρος αναρχικός δάσκαλος και δημόσιος ομιλητής. Ένας από τους πιο δημοφιλείς ομιλητές της Αναρχικής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας Βουλγαρίας (FAKB).

Γεννήθηκε το 1900 στο Radomir. Εργάστηκε ως δάσκαλος και ως δημόσιος ομιλητής πήρε μέρος σε αρκετές δημόσιες συγκεντρώσεις που οργάνωσαν οι αναρχικοί σ' ολόκληρη τη Βουλγαρία.

Φτωχός, αλλά μετριόφρων, φορούσε πάντα ένα παλιό στρατιωτικό καπέλο.

Είχε, επίσης, τη συνήθεια να τοποθετεί πάντα αποκόμματα εφημερίδων κάτω από ταμανίκια του που τα χρησιμοποιούσε ως παραδείγματα και αναφορές στις πολεμικές του εναντίον των πολιτικών αντιπάλων, ιδιαίτερα των μελών του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Ήταν αρκετά δημοφιλής ανάμεσα στους αγροτικούς και εργατικούς κύκλους.

Μετά την ανατίναξη του καθεδρικού ναού της Σόφιας από το Κομμουνιστικό Κόμμα, συνελήφθη από τη στρατιωτική δικτατορία και κήκε ζωντανός στο στρατηγείο της Εθνικής Ασφάλειας τον Απρίλη του 1925.

George Balkanski

George Balkanski γνωστός και ως George ή Gregory Balkanski ή Balkansky καθώς και με άλλα ψευδώνυμα όπως Georgi Khadjiev – γεννήθηκε στις 16 Απρίλη 1906. Η οικογένειά του ήταν αγροτική και ζούσε στα βόρεια της Βουλγαρίας.

Από το 1920, σε ηλικία 14 χρόνων, ο George Balkanski αυτοχαρακτηρίζεται αναρχικός και τον επόμενο χρόνο γίνεται μέλος της Αναρχικής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας Βουλγαρίας (FACB), η οποία ιδρύθηκε το 1919.

Το 1925, αποφεύγει απόπειρα δολοφονίας του από κύκλους των βασιλικών, καταφεύγοντας στην Τσεχοσλοβακία. Επιστρέφει, όμως, στη Βουλγαρία, για να μεταβεί στη Γαλλία το 1927, όπου σπουδάζει Αγρονομία στην Τουλούζη.

Παράλληλα, είναι ο συγγραφέας - με το πραγματικό του όνομα - μιας εργασίας με τίτλο με τίτλο «Αγροτική μεταρρύθμιση και κολλεκτιβοποίηση στη Βουλγαρία».

Τον Νοέμβριο του 1936, βρίσκεται στην Ισπανία ως εκπρόσωπος της FACB στο κοινό συνέδριο CNT- FAI. Επιστρέφει στη Βουλγαρία και το διάστημα 1938 - 1939 γνωρίζει τις φυλακές και μετέπειτα τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, απ' όπου απελευθερώνεται στις 19 Σεπτέμβρη 1944.

Μετά από ένα χρόνο σχεδόν καθεστώς σχετικής ελευθερίας στη χώρα, το Κομμουνιστικό Κόμμα αναλαμβάνει το ρόλο να εξαφανίσει το αναρχικό κίνημα και σχεδόν χίλιοι αναρχικοί συλλαμβάνονται και φυλακίζονται. Ο Balkanski καταφέρνει να αποφύγει τη σύλληψη και τη φυλάκιση, αναγκάζεται να χωρίσει με τη σύζυγό του και εγκαθίσταται οριστικά στη Γαλλία στις αρχές του 1950. Εκεί παίρνει ενεργό μέρος στη ζωή και τις δραστηριότητες του εξόριστου βουλγάρικου αναρχικού κινήματος διαμέσου της Ένωσης Βούλγαρων Αναρχικών (UAB), της επιθεώρησης της Ένωσης με τίτλο «Ο Δρόμος μας» και των εκδόσεών της. Επίσης, συμμετέχει ενεργά στη συγκρότηση της Διεθνούς των Αναρχικών Ομοσπονδιών (IFA). Είναι, επίσης, συγγραφέας έργων για την αναρχική οργάνωση, την ιστορία του αναρχικού κινήματος της Βουλγαρίας, το ζήτημα των εθνοτήτων και τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα. Στο Παρίσι, ζει με την Madeleine Lambert, αναρχική ζωγράφο και σχεδιάστρια.

Μετά την Πτώση του Τείχους του Βερολίνου και την κατάρρευση της σοβιετικής δικτατορίας, επιστρέφει στη Βουλγαρία, όπου επανασυνδέεται με την πρώτη σύζυγό του και

αγωνίζεται για την αναδιοργάνωση του αναρχικού κινήματος στη χώρα, μέσα από την ίδρυση της Βουλγαρικής Αναρχικής Ομοσπονδίας. Πέθανε στις 12 Οκτώβρη 1996 στη Σόφια.

Alexander M. Nakov

Ο Alexander Metodiev Nakov γεννήθηκε την 1η Αυγούστου 1919 στο χωριό Kosatcha, της περιοχής Pernik της Βουλγαρίας. Καταγόταν από φτωχή οικογένεια.

Η σχολική του εκπαίδευση σταμάτησε στην 7η τάξη και άρχισε να εργάζεται ως αγρότης (για ένα χρόνο) πριν αρχίσει να εργάζεται στα ορυχεία του Pernik ως μονταδόρος.

Από τις αρχές του 1937, εισήλθε στις τάξεις του αναρχικού κινήματος και ανέπτυξε σοβαρή δραστηριότητα, βοηθώντας στη συγκρότηση μιας ομάδας αναρχικών ανάμεσα στους εργαζόμενους στο πρώην τμήμα μηχανών εκεί που ήταν αργότερα οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις Machinostroitel.

Το 1941, ο Alexander Metodiev Nakov και πέντε άλλοι αναρχικοί συνελήφθησαν από την αστυνομία και καταδικάστηκαν σε 6 έως 8 χρόνια φυλάκιση, αλλά ο ίδιος εξέτισε 3 χρόνια. Μετά από την απελευθέρωσή του, έμεινε στο χωριό του Kosatcha, όπου συνέχισε την αναρχική του δραστηριότητα μαζί με τους Miltcho Slavov, Asparoukh Grouzhov, Jordan Borisov και Gueorgui Kirilov.

Στα τέλη του 1944, εγκαταστάθηκε στο Pernik για να εργαστεί, ενώ ήρθε σε επαφή με τους Dimitri Vassiliev, Bojan Alexev, Laserman Asenov Minev, Maria Duganova, Kotze Zacharinov και άλλους και συγκρότησαν την αναρχική ομάδα «Ελυζέ Ρεκλύ».

Έγινε οργανωτής της Αναρχικής Ένωσης Νοτιοδυτικής Βουλγαρίας για την πόλη Stanke Dimitrov.

Μετά την κήρυξη του αναρχικού κινήματος ως παράνομου από τις «κομμουνιστικές» αρχές, ο Nakov συνέχισε τη δραστηριότητά του, συμμετέχοντας σε ένα παράνομο αναρχικό συνέδριο και οργανώνοντας την αλληλοβοήθεια και τη συμπαραστάση σε αναρχικούς που καταδιώκονταν από το κράτος. Αποτέλεσμα αυτής της δραστηριότητας ήταν να συλληφθεί το 1948 και να σταλθεί στο στρατόπεδο εργασίας Belene, όπου αγωνίστηκε ενάντια στην εκεί εξουσία και τιμωρήθηκε αρκετές φορές. Απελευθερώθηκε από το στρατόπεδο αυτό στις 10 Αυγούστου 1953.

Στο στρατόπεδο εργασίας, ο A. M. Nakov συνάντησε αρκετούς άλλους φυλακισμένους αναρχικούς από όλα σχεδόν τα μέρη της χώρας, με τους περισσότερους από τους οποίους παρέμεινε σε επαφή, συνεχίζοντας την αναρχική δράση. Ήρθε σε επαφή και ανέπτυξε στενή συνεργασία με τους Dimitri

Vassiliev Stojanov - με τον οποίο έμεινε στο ίδιο σπίτι για έναν χρόνο - Bojan Alexev Stefanov, Michail Stojanov Mindov, Vladimir Andonov και Ilya Gueorguiev Minev. Στις συχνές συναντήσεις τους συζητούσαν τα γεγονότα, ανταλλάσσαν διάφορα έντυπα και βοηθούσαν ο ένας τον άλλο.

Τον Αύγουστο του 1961, ταξίδεψε στη Βάρνα και συναντήθηκε με τους Bojan Todorov Mangov, Atanase Mangov και Todor Baramov, ενεργούς ντόπιους αναρχικούς, ενώ ταξίδεψε στο Kolarovgrad όπου συναντήθηκε με τον Trouftcho Nikolov Trouftchev, στο Knegea όπου συναντήθηκε με τον Trifon Todorov Tersijski, στο Debeletz όπου είδε τον Letcho Todorov Natchev και στο Sandanski όπου ήρθε σε επαφή με τον Petko Ivanov Stojanov.

Αντιτάχθηκε δημόσια στην αλλαγή του νομίσματος της χώρας, παρατηρώντας ότι με την αλλαγή αυτή οι τιμές των αγαθών θα αυξηθούν και οι μισθοί των εργαζομένων θα βούλιαζαν. Αντιτάχθηκε, επίσης, στις λεγόμενες εκλογές της 25 Φεβρουαρίου 1962, διακηρύσσοντας ότι οι εκλογές δεν είναι ελεύθερες, αλλά μάλλον μια συνέπεια της ατασθαλιών των κομμουνιστών.

Γνώστης των πολιτικών πραγμάτων, τακτικός αναγνώστης βιβλίων και, επίσης, κάτοχος της γλώσσας εσπεράντο. Αφοσιωμένος αναρχικός που δήλωνε ανοιχτά ότι τίποτα στη γη δεν μπορεί να τον χωρίσει από τις ιδέες του και από τις σχέσεις του με τους άλλους αναρχικούς.

Τα στοιχεία αυτά για τον Alexander Metodiev Nakov αντλήθηκαν από επίσημο έγγραφο που «απαλλοτριώθηκε» από τα αρχεία του νομαρχιακού διαμερίσματος της βουλγαρικής αστυνομίας (MVR) στο Pernik. Το έγγραφο πέρασε στα χέρια συντρόφων στην Ευρώπη (της βρετανικής

Αναρχικής Ομοσπονδίας) απόμνη της Βουλγαρικής Ελευθεριακής Ένωσης (ULB), μιας εξόριστης αναρχικής οργάνωσης, με την ένδειξη: «Ο φάκελος του αναρχικού αυτού είναι μια θαυμάσια βιογραφία του πουμας παρέχεται από την ίδια την αστυνομία».

Manol Vassev (Jordan Sotirov) *

Το πραγματικό του όνομα ήταν Jordan Sotirov και γεννήθηκε στο Kustendil της Βουλγαρίας το 1898. Αρχισε να εργάζεται ως καπνεργάτης ενώ ήταν ακόμα σχεδόν παιδί και σε όλη του τη ζωή δεν άλλαξε επάγγελμα. Προσχώρησε στο αναρχικό κίνημα κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ενώ ταυτόχρονα έγινε δραστήριος εργατικός οργανωτής και αξιόλογος ρήτορας σε συνελεύσεις και συλλαλητήρια.

Κατά τη διάρκεια μιας απεργίας των καπνεργατών στο Kustendil στην οποία επιτέθηκε ο στρατός, ο Jordan τραυματίστηκε ένα στρατιωτικό και κατάφερε να διαφύγει. Δικάστηκε και καταδικάστηκε ερήμην σε 15 χρόνια φυλάκιση. Τότε ήταν που υιοθέτησε το όνομα Manol Vassev και έγινε εργατικός οργανωτής σε μια πόλη στην άλλη άκρη της Βουλγαρίας το Haskovo.

Με αυτό το όνομα έπρεπε να υπηρετήσει τη στρατιωτική του θητεία ξανά. Συνελήφθη και φυλακίστηκε για ένα διάστημα εξαιτίας των συνδικαλιστικών του δραστηριοτήτων, χωρίς όμως να αποκαλυφθεί η πραγματική του ταυτότητα.

Μόλις απελευθερώθηκε, αναμείχθηκε σ' έναν αγώνα των καπνεργατών ενάντια σε σχέδια «ορθολογικοποίησης» της εργασίας τους, έγραψε και κυκλοφόρησε μια μπροσούρα σχετικά με το όλο ζήτημα και «καθοδήγησε» ένα σκληρό αλλά νικηφόρο αγώνα.

Περίπου το 1930, σε συνεργασία με το δάσκαλο Gueorgui Sarafov, μέλος της τοπικής αναρχικής ομάδας του Haskovo, και με την υποστήριξη όλων των αναρχικών της περιοχής καθώς και μικροπαραγωγών καπνού, έθεσε τις βάσεις για την ίδρυση μιας οργάνωσης αγροτών η οποία μεγάλωσε και εξελίχθηκε στην Εθνική Συνομοσπονδία Vlassovde n.

Κατά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αναμείχθηκε στο αντιστασιακό κίνημα. Στις 8 Σεπτέμβρη 1945, όταν οι αντάρτες προετοιμάζονταν για να κατέβουν από τα βουνά, οι στρατιωτικές αρχές του Haskovo προσπάθησαν να τους στήσουν παγίδα. Όμως, ο Manol και οι σύντροφοί του επιτέθηκαν πρώτοι, απόπλισαν αρκετούς στρατιώτες και απέφυγαν το επερχόμενο μακελειό. Η ενέργεια αυτή τον έκανε τόσο δημοφιλή που επί μήνες δεν υπήρξε συνέλευση στην οποία να μην παραβρέθηκε και το πορτρέτο του αναρτήθηκε σε αρκετά καταστήματα της πόλης.

Αλλά το κομμουνιστικό καθεστώς τον ποινικοποίησε. Συνελήφθη για πρώτη φορά, στις 10 Μάρτη 1945, μαζί με όλους τους συνέδρους που συμμετείχαν στο Εθνικό Συνέδριο της Αναρχικής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας (FAKB) στο Κνιαγενο, κοντά στη Σόφια. Στάλθηκε σ' ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης στο Dupnitsa και από εκεί σε ένα άλλο στο Kutzian. Ξέσπασαν, όμως, λαϊκές διαδηλώσεις και οι αρχές αναγκάστηκαν να τον απελευθερώσουν, μαζί και με τους άλλους αναρχικούς. Όμως, η διεύθυνση του στρατοπέδου συγκέντρωσης, πριν φύγουν απαίτησε να υπογράψουν μια ταπεινωτική δήλωση ότι αποσύρονται από την ενεργό αναρχική δράση. Ο Manol αρνήθηκε να υπογράψει και να φύγει, μέχρι που τον πέταξαν έξω από το στρατόπεδο με τη βία!

Εξέτισε, επίσης, 5 χρόνια στη φυλακή της Sliven και μετά συνελήφθη εκ νέου και καταδικάστηκε σε 1,5 χρόνο φυλάκιση. Στη δίκη του, που κατ' εξαίρεση ήταν δημόσια, κατηγορήθηκε ότι ήταν «πληρωμένος πράκτορας των Αγγλοαμερικανών». Τότε σηκώθηκε και, διακόπτοντας τον δημόσιο κατηγορο, είπε: «Δεν είμαι εγώ αυτός που υπέγραψε τις συμφωνίες της Τεχεράνης και της Γιάλτας με τους Άγγλους και τους Αμερικάνους! Δεν είμαι εγώ αυτός που πήγε στο Λονδίνο για να φιλήσει τη φούστα της βασίλισσας της Αγγλίας!». Ο δημόσιος κατηγορος σιώπησε και οι δικαστές χαμήλωσαν το βλέμμα από ντροπή.

Ωστόσο, μία μέρα πριν την κανονισμένη απελευθέρωσή του, στις 12 Μάρτη 1958, δολοφονήθηκε με δηλητήριο από την βουλγαρική μυστική αστυνομία.

---

* Κείμενο του Nick Heath στο libcom.org Ελληνική μετάφραση «ούτε θεός - ούτε αφέντης» 4/9/2007.

Todor Mitev («Tocho»)*

Ο Todor Mitev, με το ψευδώνυμο «Tocho», γεννήθηκε στις 26 Μάρτη 1926 στη Βουλγαρία. Αναμείχθηκε το αναρχικό κίνημα το 1947. Σπούδασε Ιατρική και ήταν στο τελευταίο έτος των σπουδών του όταν άρχισε να παρενοχλείται από την αστυνομία για τη δράση του.

Του είπαν ότι αν τους έδινε πληροφορίες για το αναρχικό κίνημα θα τον άφηναν ελεύθερο. Συζήτησαμε τους συντρόφους του το όλο πρόβλημα και συμφωνήθηκε να δώσει άχρηστες πληροφορίες. Μετά από μερικές βδομάδες τον προειδοποίησαν, όμως, ότι θα συλληφθεί επίσημα και θα τον «εξαφανίσουν». Αλλά χάρη στη βοήθεια άλλων αναρχικών και μετά από αρκετές προσπάθειες, κατάφερε να περάσει τα σύνορα το 1950.

Συνελήφθη από τις γιουγκοσλαβικές αρχές και φυλακίστηκε. Αρνήθηκε να εργαστεί για το καθεστώς Τίτο και σπούδασε Ιατρική ξανά, αλλά όμως η πίεση του καθεστώτος τον ανάγκασε να φύγει εκ νέου. Με μια ομάδα συντρόφων και φίλων διέσχισε τα ιταλικά σύνορα και κρατήθηκε σε ένα στρατόπεδο στην Τριέστη. Τελικά, κατάφερε να αποδράσει από εκεί και να περάσει στη Γαλλία, που ήταν το κέντρο του εξόριστου βουλγάρικου αναρχικού κινήματος.

Σπούδασε για μια ακόμα φορά Ιατρική, κάτι που έπρεπε να κάνει εάν ήθελε να εξασκήσει το ιατρικό επάγγελμα στη Γαλλία.

Έγινε μέλος της εκδοτικής ομάδας του αναρχικού κομμουνιστικού περιοδικού «Noir et Rouge» («Μαύρο και Κόκκινο»), αφήνοντας το ξεκάθαρο θεωρητικό και πρακτικό του στίγμα. Έγραψε, ανάμεσα στα άλλα, σπουδαία άρθρα για τη λεγόμενη αυτοδιαχείριση στη Γιουγκοσλαβία, μια κριτική του μαρξισμού και ένα κείμενο υπεράσπισης του έργου του Μπακούνιν.

Ταυτόχρονα, διατηρούσε στενή επαφή με το εξόριστο βουλγάρικο αναρχικό κίνημα, αλλά απέφευγε να συμμετάσχει στις εσωτερικές του διαμάχες. Ως γιατρός ανέλαβε την παρακολούθηση του Βούλγαρου αναρχικού Gueorgui Balkanski και του Ivan Ivanov Ratchev και διατήρησε στενή φιλία και με τους δύο. Πλήρωσε για τα έξοδα κηδείας του δεύτερου και με άλλους συντρόφους φωτοτύπησαν τα έργα του και τα έστειλαν στο Διεθνές Ινστιτούτο Κοινωνικής Ιστορίας του Άμστερνταμ και στο Πανεπιστήμιο Nanterre.

Στην απόφαση να σταματήσει η κυκλοφορία του «Noir et Rouge» τάχθηκε με τη μειοψηφία που ήθελε να συνεχίσει το περιοδικό. Ως αποτέλεσμα αυτού δεν έπαιρνε πλέον τόσο πολύ πρακτικό μέρος στο όλο κίνημα, αλλά ήταν πάντα έτοιμος να βοηθήσει είτε ως γιατρός είτε οικονομικά. Βοήθησε αρκετά οικονομικά τον αναρχικό Nikola Tanzerkon (αλλιώς Nicolas Trifon) και το περιοδικό «Iztok», το οποίο είχε ως αντικείμενό του το αναρχικό κίνημα των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης και κυκλοφορούσε αρχικά στα γαλλικά και στα βουλγάρικα και μετά μόνο στα βουλγάρικα.

Βοήθησε αρκετά το κίνημα της Βουλγαρίας. Με δικά του έξοδα κυκλοφόρησε το 1993 ένα βιβλίο 213 σελίδων σχετικά με τη ζωή και το έργο του ονομαστού Βούλγαρου ποιητή και αναρχικού επαναστάτη Khristo Botev, που θεωρείται ο «εθνικός ποιητής» της Βουλγαρίας.

Ήταν αρκετά αγαπητός στο χωριό όπου εξασκούσε την ιατρική, ειδικά από τα παιδιά για τα οποία δεν έπαιρνε καν χρήματα στην εξάσκηση της ιδιότητάς του. Αγαπούσε την ορειβασία, τη μουσική και τη λογοτεχνία και διατηρούσε αρκετά στενές εγκάρδιες σχέσεις με αρκετούς συντρόφους. Αγαπούσε τις συζητήσεις για όλα τα ζητήματα, κάτι στο οποίο έμοιαζαμε τον πατέρα του ο οποίος επίσης αρνιόταν να λειτουργήσει σύμφωνα με τους νόμους του βουλγάρικου καθεστώτος και που ήταν πάντα τελευταίος στις εκάστοτε εκλογές. Πέθανε το 1967 χωρίς να μπορέσει να δει το γιο του ξανά.

Ο Todor Mitev διαγνώστηκε από τον ίδιο με καρκίνο στο μυαλό και πέθανε ήρεμος στις 17 Αυγούστου 2002 στη Βουλγαρία.

---

* Η βιογραφία αυτή γράφτηκε από τον Nick Heath, βασισμένη σε άρθρο του Frank Mintz, και δημοσιεύτηκε στο libcom.org Ελληνική μετάφραση «ούτε θεός - ούτε αφέντης», 18 Οκτώβρη 2007.

Βουλγαρία: Στοιχεία γνωριμίας *

Ένας άγνωστος γείτονας **

Έκταση: 110.910 τετρ. χλμ. – Πληθυσμός: 8.900.00 – Αστικός πληθυσμός: 62,5%. -Στρατός: 115.000. -Ναυτικό: 10.000. -Αεροπορία: 25.000 - Εισόδημα: 840 δολ. ο καθένας το χρόνο. – Έξοδα άμυνας: 8,5% του Α.Ε.Π. Διαθέτειμια σχετικά πολύ καλή αγροτική οικονομία και οι εξαγωγές της σε τρόφιμα, κρασιά, καπνό κυρίως, και φρούτα είναι αξιόλογες. Βρίσκεται σ' εποχή επιταχυνόμενης βιομηχανικής ανάπτυξης. Ξεχωρίζει για τη ρωσοφιλία της και διατηρεί τις καλύτερες σχέσεις με την Ε.Σ.Σ.Δ. Πέτυχε την ανεξαρτησία της από την Τουρκία στα 1878. Από το 1945 αντικατάστησε το μοναρχικό πολίτευμα με το καθεστώς της Λαϊκής Δημοκρατίας.

Στο Νο7, τα ΚΕΙΜΕΝΑ έδωσαν μερικά στοιχεία που επιτρέπουν μια κάποια γνωριμία με τη γειτονική μας Γιουγκοσλαβία. Σε τούτο το τεύχος, θα δώσουμε μερικά στοιχεία για την επίσης γειτονική, αλλά και περισσότερο άγνωστη,

Βουλγαρία. Την προσπάθεια αυτή την θεωρούμε, από πολλές απόψεις, ακόμα πιο επιτακτική και ιδιαίτερα για δυο λόγους: Με τη Γιουγκοσλαβία μας συνδέουν φιλικές σχέσεις. Για ν' ακριβολογήσουμε, οι ηγετικές ομάδες της Γιουγκοσλαβίας και της Ελλάδας βοήθησαν η μια την άλλη να εξασφαλίσουν εκείνο που ζητούσαν.

Αν αφαιρέσουμε την περίοδο 1945-50, η συνεργασία τους ήταν τέτοια που συμπαρατάζονταν σε πολέμους και έφτασαν να δημιουργήσουν «ιστορικούς δεσμούς». Ακόμα και το Μακεδονικό ζήτημα, όσο κι αν το προωθούσαν μερικά εθνικιστικά στοιχεία κι από τις δύο μεριές, όσο κι αν το ξαναζεσταίνουν οι σημερινοί «σοσιαλιστές» ηγέτες, ποτέ δεν αποτέλεσε σοβαρή αιτία για να χαλάσει η «αιώνια φιλία». Αυτή συντηρείται και στις δυο πλευρές, από στιγμιαίες ή καλύτερα πρόσκαιρες σκοπιμότητες που έχουν περισσότερο εσωτερικές αιτίες και που ποτέ δεν έφτασαν ή θα φτάσουν να γίνουν αιτίες σύγκρουσης.

Αν αυτό συμβαίνει με τη Γιουγκοσλαβία, δεν συμβαίνει το ίδιο με τη Βουλγαρία. Για πολλές αιτίες κι από πολύ παλιά, οι ηγετικές ομάδες των Βουλγάρων και των Ελλήνων βρέθηκαν σε σύγκρουση. Ακόμα κι όταν βρίσκονταν μέσα στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, ακόμα κι όταν βρίσκονταν κάτω από την Τούρκικη Αυτοκρατορία. Από τότε ως τις μέρες μας, οι ηγετικές αυτές ομάδες— όποιες κι αν ήσαν στη διαδρομή των αιώνων — καλλιέργησαν έντονα η κάθε μια στο λαό της την αντίληψη ότι είμαστε λαοί-εχθροί, λαοί-αντίπαλοι. Στο υποσυνείδητο — αυτό που ξέρουμε — πολλών Ελλήνων υπάρχει η εικόνα του Βούλγαρου κομιτατζή που καίει, βιάζει, σκοτώνει, λεηλατεί με το μαχαίρι στα δόντια, έτοιμος ν' αρπάξει την «από 3.000 ετών ελληνική Μακεδονία και Θράκη». Αυτή η εικόνα προωθήθηκε ιδιαίτερα στην περίοδο 1945-1950 με την Κατοχή— προσάρτηση της Θράκης και τμήματος της Μακεδονίας καθώς και στη διάρκεια του Εμφυλίου πολέμου (1945- 49). Κατάλοιπο αυτού του σφυροκοπήματος, που φτάνει το επίπεδο εθνικιστικού, σωβινιστικού παραληρήματος είναι κι αυτό που ακούγεται σήμερα και στα ποδοσφαιρικά γήπεδα. Δεν ξέρουμε πώς αντιδρά ο κοινός Βούλγαρος. Από πολλές ενδείξεις, ακόμα κι από γραφτά αναρχικών, βγαίνει πως κι εκεί ο σωβινισμός έχει αφήσει βαθιά σημάδια. Κι όμως, όλο και περισσότεροι Έλληνες επισκέπτονται σαν τουρίστες τη Βουλγαρία. Αυτή η επικοινωνία σβύνει την εικόνα σιγά-σιγά που περιγράψαμε. Ο σημερινός Έλληνας αρχίζει να σχεδιάζει πιο συγκεκριμένα την εικόνα του Βούλγαρου-γείτονα, του Βούλγαρου-φίλου, του ανθρώπου που καταπιέστηκε και καταπιέζεται από τις δικές του και τις ξένες ηγετικές ομάδες, που είναι θύμα κι αυτός της εκμετάλλευσης, όπως και τούτος εδώ ο «τουρίστας» Έλληνας.

Οι δυο αυτοί λόγοι νομίζουμε πως είναι βασικοί για να επιχειρήσουμε όχι μια τουριστική γνωριμία με τη Βουλγαρία και το λαό της, αλλά μια βαθύτερη γνώση της ιστορίας αυτού του τόπου και πιο συγκεκριμένα των συνθηκών μέσα στις οποίες αναπτύσσεται ο σύγχρονος Βούλγαρος-άνθρωπος. Τότε, πιστεύουμε, πως θα σβηστεί η άσχημη εικόνα, θα βαθύνει η γνωριμία και θ'

* Τα κείμενα που ακολουθούν δημοσιεύτηκαν στο τεύχος 10 (Καλοκαίρι 1984) του περιοδικού «Κείμενα» (των Γιάννη Γαλανόπουλου και Αστέρη Δεληθανάση), σελ. 53-66. Διατηρείται η ορθογραφία.

** ΠΗΓΕΣ: ΙΖΤΟΚ, Gr. Balkanski: Histoire du Mouvement Libertain en Boulgarie, L' Etat du Mone (1983)

αναδυθεί η εικόνα του Βούλγαρου που δεν μπορεί να είναι διαφορετική από την εικόνα του Έλληνα ή του οποιουδήποτε άλλου λαού που καταπιέζεται, που είναι θύμα εκμετάλλευσης, που είναι υποκείμενο σε κάθε είδους ταπεινώσεις από τις ηγετικές ομάδες. Αυτά που περιλαμβάνει αυτός ο μικρός «φάκελος» είναι μια σύνθεση της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού μας με βάση γραφτά Βουλγάρων, κυρίως, αγωνιστών.

Μερικές ιστορικές αναδρομές

Το Βουλγάρικο κράτος δημιουργήθηκε στα 681 μ.χ. Στα 865 οι Βούλγαροι προσηλυτίστηκαν στον Χριστιανισμό. Στα 920 γεννιέται ο Μπογκομολισμός, που είναι ταυτόχρονα, θρησκευτική αίρεση και κοινωνικό κίνημα με καθαρά αντιεξουσιαστικό χαρακτήρα. Το κίνημα αυτό έγινε σαν αντίδραση στην τάση που δημιουργήθηκε μετά τον προσηλυτισμό στο χριστιανισμό και την εισβολή του βυζαντινού κλήρου στην καταστροφή των κοινωνικών δομών που κυριαρχούσαν μέχρι τότε. Οι κοινωνικές αυτές δομές είχαν σαν βάση την κοινότητα των χωρικών, που είχε αναπτυχθεί από τους σλαβικούς πληθυσμούς που κατοικούσαν στην περιοχή πριν ακόμα την κάθοδο των Βουλγάρων και που οι τελευταίοι είχαν αποδεχτεί. Οι βυζαντινοί, με την «εξωτερική» ακόμα δράση τους, κατάτρωγαν την αγροτική κοινότητα και άρχισε να την απειλεί ο φεουδαρχισμός. Ο Μπογκομολισμός υπερασπίζεται την αγροτική κοινότητα και ταυτόχρονα αντιστέκεται στο βυζαντινό δογματισμό. Στα 1018, το βυζάντιο κατακτά τη χώρα, καταστρέφει το κράτος και συντρίβει το μπογκομολισμό. Που, όμως, ο τελευταίος αφήνει βαθιά σημάδια στη λαϊκή συνείδηση. Η αδυναμία του βυζαντινού κράτους έχει σαν αποτέλεσμα την ανάσταση του βουλγάρικου στα 1187 αλλά πάλι κατακτιέται από τους Τούρκους στα 1393. Στη διάρκεια της τουρκικής κατοχής αναπτύχθηκε το κίνημα των Χαϊντούκων που ενώ άρχισε σαν ατομική ενέργεια απομονωμένων ατόμων ενάντια στις αυθαιρεσίες των κατακτητών, επηρεάστηκε σιγά-σιγά από τις ίδιες τις παραδόσεις της κοινότητας και του Μπογκομολισμού κι εξελίχθηκε σ' ένα αληθινό πλατύ εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα. Προς το τέλος της τουρκικής κατοχής (19ος αι.) αναπτύσσεται ένα κίνημα ιδεών που έρχεται από το εξωτερικό και ιδιαίτερα από τη Ρωσία Ένας οργανισμός για τη διάδοση επαναστατικών και κυρίως εθνικοαπελευθερωτικών και εθνικιστικών ιδεών που εμπεριέχουν, όμως, στοιχεία της αναρχικής ιδεολογίας όπως εκφραζόταν ιδιαίτερα με τον Μπακούνιν.

Η Βουλγαρία απελευθερώθηκε από την Τουρκία με τη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (3/3/1878) μετά τη νίκη της Ρωσίας εναντίον της Τουρκίας στον πόλεμο που άρχισε στις 24/4/1877.

Η πρώτη συνδικαλιστική οργάνωση που σχηματίστηκε από μερικούς σοσιαλιστές κι ελευθεριακούς ήταν η Ένωση Δασκάλων (1895). Ενώ το 1899 θα διαμορφωθεί η Εθνική Ένωση Βουλγάρων Αγροτών. Στο μεταξύ έξω από τα σύνορα της χώρας διαμορφώνονται ομάδες σοσιαλιστών-αναρχικών-ειρηνιστών-αντιμιλιταριστών. Πολλοί είν' εκείνοι που θα δουν στον αγώνα για την «αυτονομία της Μακεδονίας» — που είχε βαθύτατες εθνικιστικές ρίζες που έτρεφαν οι ηγετικές βουλγαρικές ομάδες — ένα απελευθερωτικό κίνημα ικανό να μετατραπεί σε ριζοσπαστικό, κοινωνικό, αντιεξουσιαστικό κίνημα και πήραν μέρος σ' αυτήν. Αυτό έγινε μετά τον Σερβοβουλγάρικο πόλεμο του 1885. Στα 1893 δημιουργήθηκε στην τουρκική τότε Θεσσαλονίκη η Μακεδονική-Αντριανοπολίτικη Εσωτερική Επαναστατική Οργάνωση (ORIMA).

Στα 1912 άρχισε ο Βαλκανικός πόλεμος: Γιουγκοσλάβοι-Βούλγαροι και Έλληνες εναντίον της Τουρκίας. Αλλά, στα 1913, οι ηγετικές τάξεις των συμμάχων διασπάστηκαν και άρχισε ο ελληνο-βουλγάρικος και σερβο-βουλγάρικος πόλεμος. Στα 1915 η ηγετική τάξη της Βουλγαρίας τάχτηκε στο πλευρό των Γερμανών. Στα 1918 η Βουλγαρία, νικημένη μαζί με τους συμμάχους της, γνώρισε εξέγερση των στρατιωτικών που κατάληξε στην παραίτηση του βασιλιά της Φερδινάνδου. Στις 9/6/1923 φασιστικό πραξικόπημα αντιμετωπίζεται στις 22-23/9/1923 με αντιφασιστική εξέγερση. Αλλά, στα 1934 το φασιστικό πραξικόπημα πετυχαίνει και παρασύρει τη Βουλγαρία στο πλευρό της ναζιστικής Γερμανίας. Σαν ένα από τα ανταλλάγματα αυτής της προσχώρησης ήταν η παραχώρηση της Ανατολικής Μακεδονίας και Δυτικής Θράκης σ' αυτήν. Οι φασιστικές βουλγαρικές δυνάμεις πέρασαν την περιοχή με τη φωτιά και το σίδερο. Στις 9/9/1944 ο ρωσικός στρατός εισβάλλει στη Βουλγαρία κι ένα στρατιωτικό πραξικόπημα ρωσικής έμπνευσης εξασφαλίζει

την άνοδο των κομμουνιστών στην εξουσία.

Στην τελευταία δεκαετία του 19ου αι. και στο πρώτο περίπου μισό του 20ου αι. διεξάγεται μια δυνατή πάλη ιδεών πότε νόμιμα, πότε παράνομα, πότε και τα δυο μαζί: αγροτικοί, σοσιαλιστές, κομμουνιστές και αναρχικοί μ'εκδόσεις, εφημερίδες, μήτινγκ κλπ. διαδίδουν τις ιδέες τους. Στις 17/6/1919 δημιουργείται η Αναρχική Κομμουνιστική Ομοσπονδία της Βουλγαρίας (F.A.C.B.) με δημοσιογραφικό όργανο το «PROBOYDA» (= Ξύπνημα).

Η Βουλγαρία είναι μια «Ανατολική χώρα»;

Του Μεράκλια

Η Βουλγαρία είναι μια από τις χώρες που δεν απασχολούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης της Δύσης εδώ και πολλές δεκαετίες. Κατά συνέπεια πάρα πολλοί άνθρωποι την αγνοούν. Σ' αυτήν, δεν υπάρχουν ούτε πόλεμοι, ούτε κοινωνική κρίση, ούτε αιματηρές απόπειρες, ούτε κοιτάσματα πετρελαίου, ούτε βεντέτες του τραγουδιού και του σινεμά, ούτε πείνα. Δηλαδή δεν υπάρχει τίποτα από εκείνα που τραβούν την προσοχή και φέρνουν στο πρώτο πλάνο της επικαιρότητας. Μόνο σε τρεις περιπτώσεις μιλούν για τη Βουλγαρία: α) πρώτα-πρώτα για τα σπορ, όπου οι αθλητές και οι αθλήτριές της πραγματοποιούν παγκόσμιες επιδόσεις σεμερικούς τομείς όπως π.χ., στη γυμναστική και στην άρση βαρών, β) όταν κάνουν διαφήμιση στις ακτές της Μαύρης θάλασσας, για τον ήλιο, τις παραλίες, τις αμμουδιές της και τις κοιλάδες τις πλημμυρισμένες με τριανταφυλλιές, με σκοπό να παρασύρουν τουρίστες και να προμηθευτούν ξένο, γερό συνάλλαγμα. Αυτή η πηγή έρχεται σε αντίθεση με την αντιδιαφήμιση που δημιουργείται εξ αιτίας γ) της περίοπτης θέσης που έχει πάρει η Βουλγαρία για το κάθε είδους λαθρεμπόριο που γίνεται (συνάλλαγμα, όπλα, τσιγάρα). Αλλά και από δολοφονίες πολιτικού χαρακτήρα, που μόνο αυτές παθαίνουν τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, θυμίζουμε την δολοφονία του Γκεόργκι Μαρκόφ στα 1978 με την περίφημη δηλητηριασμένη ομπρέλα και ιδίως την απόπειρα εναντίον του Πάπα στα 1981, που απέτυχε. Κατά τα υπόλοιπα, η Βουλγαρία είναι άγνωστη, δεν είναι πια τίποτα, ή τουλάχιστον δεν έχει τίποτα από εκείνα που διακρίνουν τις Ανατολικές χώρες. Δεν υπάρχουν διαφωνούντες, αντιπολίτευση, επανάσταση αλλά συγγαρέζικα, άνοιξη αλλά Πράγα, ούτε Σολενταρνόσκ, ούτε Τσαουσέσκου που στέκεται με υποψία απέναντι στη Μόσχα, ούτε Καντάρ που φιλελευθεροποιεί την οικονομία, ούτε Τίτο που να κοντράρεται με το Στάλιν, αλλά ούτε και Σολτζενίτσιν και Βαλέσα, βραβεία Νόμπελ. Τίποτα, με λίγα λόγια, το κοινό μεμα «Ανατολική Χώρα». Κι όμως, βρίσκεται κι αυτή στην Ανατολική Ευρώπη, παραγνωρισμένη βέβαια, αλλά έχει τα ίδια χαρακτηριστικά, αν και μερικές φορές σ' εμβρυακή κατάσταση, με την Πολωνία, την Τσεχοσλοβακία ή την Ρουμανία, σαν παράδειγμα.

Η κατάληψη της εξουσίας

Πριν και κατά τη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου το βουλγαρικό καθεστώς ήταν σύμμαχος της Γερμανίας και βρισκόταν στην τροχιά της τόσο πολιτικά όσο και οικονομικά. Στα 1944, η είσοδος του Κόκκινου Στρατού έβαλε αυτή τη χώρα στη τροχιά της ΕΣΣΔ, σύμφωνα με το μοίρασμα του κόσμου που έκαναν οι ΗΠΑ, ΕΣΣΔ και Αγγλία. Αυτή η είσοδος συνοδεύτηκε από μια εξέγερση που έφερε στην εξουσία μια συμμαχία βγαλμένη από την αντίσταση: ΚΚΒ, Κόμμα Χωρικών (Αγροτικό), σοσιαλιστές, στρατιωτικοί και μερικοί ανεξάρτητοι. Η συμμαχία είχε τ' όνομα Πατριωτικό Μέτωπο (Π.Μ.). Τότε αρχίζει να πραγματοποιείται το σενάριο που είχε επεξεργαστεί ο Στάλιν για όλες τις Ανατολικές χώρες και που είναι γνωστό με τ' όνομα «τακτική του σαλαμιού». Δηλαδή, όχι μετωπική επίθεση ενάντια σε όλους τους αντιπάλους του Κ. Κόμματος — που όλοι μαζί είχαν συντριπτική πλειοψηφία— αλλά καταστροφή του ενός ύστερ' από τον άλλο.

Οι κομμουνιστές πήραν στην πρώτη κυβέρνηση συνεργασίας τα υπουργεία Εσωτερικών και Δικαιοσύνης. Αυτό τους επέτρεψε α) να δημιουργήσουν μια Πολιτοφυλακή με κορμό της που προερχόταν από αντιστασιακούς που έλεγχαν και β) ν' αρχίσουν την εκκαθάριση των υπευθύνων και των οπαδών του παλιού καθεστώτος. Έπειτα περνούν στην πάλη ενάντια στους συμμάχους. Οι

εκλογές στις 8/11/1945 έγιναν αφού πρώτα είχαν γίνει πάρα πολλές μανούβρες του Κ.Κ. για να πάρει τον έλεγχο του Πατριωτικού Μετώπου κι επιμένοντας στην κατάρτιση ενός και μοναδικού ψηφοδελτίου του Π.Μ. Αυτή η πρόταση συνάντησε ισχυρή αντίσταση και ιδιαίτερα από τους Αγροτικούς. Ο ένας από τους ηγέτες του Κόμματος των Αγροτών, ο Νικόλαος Πετκόφ, παραιτήθηκε από την κυβέρνηση και το Π.Μ. Και μπήκε επικεφαλής της αντιπολίτευσης στη νέα εξουσία. Μετά την κατάργηση της μοναρχίας, οργανώθηκαν στις 27/10/46 νέες εκλογές. Το ΚΚΒ πήρε το 50% των ψήφων, το κόμμα ΖΒΕΝΟ (στρατιωτικοί) και οι φράξιες του Αγροτικού και Σοσιαλιστικού Κόμματος που στάθηκαν σύμμαχοι του Κ.Κ., το 20%. Δηλαδή, το Π.Μ. συγκέντρωσε το 70% των ψήφων και η αντιπολίτευση το 30%, ύστερα από εκλογές όπου δεν έλειψαν οι πιέσεις. Ο Πετκόφ πιάστηκε τον Ιούνιο 1947, δικάστηκε για απόπειρα πραξικοπήματος, καταδικάστηκε σε θάνατο και κρεμάστηκε στις 23/9/47. Στην περίοδο 1946-47 έγιναν επίσης πολλές δίκες στρατιωτικών. Στα 1948, το κόμμα ΖΒΕΝΟ και το Ριζοσπαστικό διαλύθηκαν μέσα στο Π.Μ. Οι σοσιαλιστές αντιστάθηκαν. Γι' αυτό ο ηγέτης τους και πολλά στελέχη

μ' επιρροή πιάστηκαν και καταδικάστηκαν στις 15/11/48 σε 1 5χρονα φυλακή. Κι

αυτό το Κόμμα αναγκάστηκε να διαλυθεί. Έμεινε πια μόνο το ΚΚΒ και το Αγροτικό που βρισκόταν ολοκληρωτικά κάτω από τον έλεγχο του πρώτου. Την ίδια εποχή διαλύθηκε και το βουλγάρικο αναρχικό Κίνημα και ιδιαίτερα η Ομοσπονδία (F.A.C.B.), το μόνο ισχυρό Κίνημα που δεν είχε μπει στο Π.Μ. αφού ήταν εναντίον της κρατικής εξουσίας. Στα τέλη του 1948, η εξουσία άρχισε μια συνδυασμένη επίθεση σε όλη τη χώρα εναντίον βασικών μαχητών, με κλείσιμο γραφείων κι απαγόρευση του αναρχικού τύπου, και παρεμπόδιση κάθε δημόσιας εκδήλωσης της F.A.C.B. Το σενάριο τέλειωσε στα 1949 με τη δίκη κι εκτέλεση του Τράιτσκο Κοστώφ, του γραμματέα του ΚΚΒ.

Αυτή η κατάληψη της πολιτικής εξουσίας συνοδεύεται και με την κατάληψη της οικονομικής εξουσίας μέσα από την κρατικοποίηση της βιομηχανίας, του εμπορίου και ιδίως με την κολλεκτιβοποίηση της γεωργίας σ' αυτή την κύρια αγροτική χώρα. Μια κολλεκτιβοποίηση-αντιγραφή της σοβιετικής που τέλειωσε στις αρχές του '50. Η ευθυγράμμιση γενικά με το σοβιετικό πρότυπο έφτασε μέχρι και το Σύνταγμα που είναι πιστή αντιγραφή του Σοβιετικού Συντάγματος του 1936 που έφτιαξε ο Στάλιν. Οι αρχές του καθεστώτος, στα πιο ψηλά κλιμάκια, είναι στενά δεμένες με τη Μόσχα, οι ανώτεροι αξιωματικοί Κρατικής Ασφαλείας συχνά είναι Ρώσοι και ο πρεσβευτής της Ρωσίας έχει μια εξουσία πολύ πέρα από τη διπλωματική του ιδιότητα. Αυτή η πολιτική εξάρτηση, συνοδευμένη από εξάρτηση οικονομική, ενεργειακή και επιστημονική πολύ μεγάλη έγιναν η αιτία να λένε πως η Βουλγαρία είναι η 16η Δημοκρατία της ΕΣΣΔ.

Αντίσταση και Αντιπολίτευση

Είν' έν' από τα πιο άγνωστα κεφάλαια της ιστορίας της χώρας. Η Βουλγαρία, όπως όλες οι Ανατολικές χώρες, γνώρισε ανασκιρτήματα λιγότερο θεαματικά, που πολύ λίγο έπιασαν τα μέσα μαζικής πληροφόρησης της Δύσης, αλλά που δείχνουν ότι κάτω από την ήσυχη επιφάνεια κρύβεται η βαθειά αστάθεια του καθεστώτος.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1950 φιλοαμερικάνοι αλλά και αναρχικοί αντάρτες χτύπησαν το καθεστώς, σε σύνδεση με το εξωτερικό. Εξουδετερώθηκαν, αλλά νέοι αντάρτες, που δεν είχαν καμιά σύνδεση με το εξωτερικό τούτη τη φορά, έκαμαν την εμφάνισή τους. Αυτό το κίνημα, των «Goriani», όπως λεγόταν, φαίνεται πως κράτησε μέχρι τα τελευταία χρόνια της δεκαετίας του '60. Στα 1965, μια ομάδα διαφωνούντων κομμουνιστών επεχείρησε στρατιωτικό πραξικόπημα με στόχο την απομάκρυνση της χώρας από τη σοβιετική τροχιά. Στα 1972 έχουμε εξέγερση του Συντάγματος Αρμάτων Μάχης του Πλόβντιβ. Όλες αυτές οι απόπειρες συντρίφθηκαν. Όμως, όλες οι κρίσεις στις άλλες Ανατολικές χώρες είχαν αντανάκλασεις στη Βουλγαρία. Στις 5/11/1956, τη στιγμή της δεύτερης σοβιετικής εισβολής στην Ουγγαρία, έγιναν στη Βουλγαρία μαζικές συλλήψεις παλιών πολιτικών κρατουμένων, μαζί και αναρχικών, για να μην υπάρξει κίνδυνος μετάδοσης του συγγκοινωνικού κινήματος στη χώρα. Στον Ιούνιο 1968, μετά τα γεγονότα του Μάη στη Γαλλία και στη στιγμή της Άνοιξης της Πράγας και των φοιτητικών κινήσεων στην Πολωνία και τη Γιουγκοσλαβία, αναβλήθηκαν στα βουλγαρικά Πανεπιστήμια οι εξετάσεις για ένα μήνα και

δημιουργήθηκαν μονάδες στρατιωτικής εκπαίδευσης για τους νέους και των δυο φύλλων. Στα 1980, στη στιγμή της νίκης της Solidarnosc στην Πολωνία, το καθεστώς αντέδρασε στη Βουλγαρία κατά δυο τρόπους: βελτίωσε τον τομέα της αγοράς προμηθευόντάς τον με τρόφιμα και ιδιαίτερα με κρέας και «εξαγόρασε» τη νεολαία. Έδωσε, δηλαδή, σε κάθε νέο μαθητή από 10 λέβα το μήνα, που μπορούσε αυτός να τα διαθέτει χωρίς έλεγχο των γονιών του. Δηλαδή έδωσε σε κάθε μαθητή το 10% του μέσου μιστού! Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα ν' αυξηθεί το κύρος του το Κόμμα σ' αυτό το τμήμα της νεολαίας αλλά και ν' αυξηθεί ο αριθμός των ντισκοτέκ. Το βουλγαρικό καθεστώς είναι τόσο σίγουρο για την αγάπη που του έχει ο πληθυσμός ώστε σε κάθε κρίση παίρνει μέτρα μερικές φορές ανορθόδοξα. Κάθε Ανατολική χώρα που σέβεται τον εαυτό της έχει ή τουλάχιστο, είχε τους διαφωνούντες της. Ούτε η Βουλγαρία εξαιρείται. Το Μάρτη του 1978, η γερμανική εφημερίδα «Die Press» δημοσίευσε ένα κείμενο με τον τίτλο «Δήλωση78» που το υπόγραφαν τα μέλη μιας ομάδας με τ' όνομα ABD και που τη συγκροτούσαν 14 διανοούμενοι. Αυτό το κείμενο απαιτούσε: να σταματήσει η παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την αποκατάσταση όλων των βασικών ελευθεριών, την ελεύθερη κυκλοφορία ανθρώπων και ιδεών, το ανέβασμα του επιπέδου ζωής των εργαζομένων και των συνταξιούχων, τη δημιουργία ελεύθερων συνδικάτων, την κατάργηση των προνομίων στη δημόσια ζωή, τη δημοσίευση αυτής της δήλωσης στις εφημερίδες.

Υπάρχουν, επίσης, και ατομικές διαφωνίες. Ο δοκτ. Ποπώφ έγραψε, στα 1977, ανοιχτό γράμμα στη Διάσκεψη του Βελιγραδίου για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα του. Πιάστηκε και καταδικάστηκε σε 3 χρόνια φυλακή «για συκοφαντική δυσφήμιση του Κράτους». Στη φυλακή του, έκαμε πολλές απεργίες πείνας και η μία διάρκεσε 292 ημέρες ενώ υποβαλλόταν σε αναγκαστική σίτιση. Όταν βγήκε, στα 1982, έκανε μια άλλη για να πετύχει την άδεια μετανάστευσης, χωρίς να το πετύχει μέχρι τώρα.

Εθνικισμός κι εθνότητες

Η Βουλγαρία είναι χώρα μικρή κι ο πληθυσμός της έχει ομογένεια. Όμως, υπάρχει πρόβλημα καταπιεζόμενων μειονοτήτων. Οι πιο κατατρεγμένοι είναι οι Πομάκοι. Πρόκειται για Βούλγαρους που έγιναν μουσουλμάνοι με τη βία στους 17ο-18ο αι. Σήμερα, το Κράτος θέλει να τους ξανακάνει Βούλγαρους, με τη βία βέβαια, κλείνοντας τα σχολεία τους, τα τζαμιά τους, αλλάζοντας τα ονόματά τους, κλπ... Αυτή η πολιτική έχει σαν αποτέλεσμα πολλές συγκρούσεις μεταξύ Πομάκων-εξουσίας στη δεκαετία του '60. Στα 1971, η κατάσταση πήρε τόση ένταση ώστε ξέσπασαν ταραχές και σκοτώθηκαν στελέχη του Κόμματος. Η εξουσία απάντησε με συλλήψεις, καταδίκες σε θάνατο και δολοφονίες. Στα 1973, μια επιχείρηση στρατιωτική της Κρατικής Ασφάλειας με στόχο ν' αναγκάσει τους Πομάκους ν' αλλάξουν τ' όνομά τους κατάληξε σε δυναμικές συγκρούσεις με νεκρούς κι από τις δυο πλευρές. Πάρα πολλοί Πομάκοι φυλακίστηκαν κι εξορίστηκαν, θύματα καταδιώξεων έχουν και οι άλλες μειονότητες: τσιγγάνοι. Τούρκοι, Μακεδόνες.

Το πρόβλημα της Μακεδονίας είναι πολύ «ακανθώδες». Αυτή η περιοχή που στη μεγαλύτερη έκτασή της είναι εθνικά βουλγάρικη, ποτέ για πολύ χρόνο δεν ήταν προσαρτημένη στη Βουλγαρία: παράμεινε τουρκική, μετά σέρβικη και σήμερα γιουγκοσλαβική. Μετά τον πόλεμο, όταν ο Τίτο και ο Δημητρώφ προετοίμαζαν μια Ομοσπονδία Σλάβων του Νότου ενώνοντας τις δυο χώρες τους, το μικρό βουλγάρικο κομμάτι της Μακεδονίας «μακεδονοποιήθηκε»: οι γλωσσικές ιδιομορφίες καλλιεργήθηκαν, κατά τις απογραφές παρακαλούσαν τον πληθυσμό να δηλώνει ότι είναι Μακεδόνας και όχι Βούλγαρος, η ιστορία ξαναγράφτηκε και ήρθαν να βοηθήσουν γιουγκοσλάβοι δάσκαλοι. Μετά τη ρήξη Τίτο-Στάλιν, όλα άλλαξαν και ξαναγύρισαν στη θέση πως η Μακεδονία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της Βουλγαρίας. Οι γιουγκοσλάβοι διώχτηκαν, κι όλοι εκείνοι που θεωρούσαν τον εαυτό του Μακεδόνας και όχι Βούλγαρους καταδιώχτηκαν. Στη Γιουγκοσλαβία, στη Δημοκρατία της Μακεδονίας οι χωριστικές τάσεις, αντίθετα υποκεντήθηκαν. Το μακεδονικό ζήτημα είναι σήμερα το ένα από τα κύρια θέματα ασυμφωνίας ανάμεσα στις δυο χώρες. Αλλά, τον τοπικό πληθυσμό ποτέ δεν τον ρώτησε κανείς γι αυτό και πρέπει πάντα να πληρώνει για αποφάσεις που παίρνουν άλλοι για λογαριασμό του.

Τον εθνικισμό τον χρησιμοποιούν επίσης, για να κρύψουν τις οικονομικές δυσκολίες. Η κυβέρνηση από τη μια, για να προμηθεύεται συνάλλαγμα, ευνοεί στο μάξιμουμ τον ερχομό

ελλήνων, τούρκων ή γιουγκοσλάβων τουριστών. Το Κόμμα, από την άλλη, αποδίνει την έλλειψη καταναλωτικών αγαθών στο σάρωμα των μαγαζιών που κάνουν αυτοί οι τουρίστες που δεν έχουν τίποτα στις χώρες τους!

Τα κοινωνικά κινήματα

Ο ολοκληρωτισμός που χαρακτηρίζει το καθεστώς, η εκμετάλλευση των εργαζόμενων και οι οικονομικές δυσκολίες προκαλούν αντιπολιτευτικές αντιδράσεις και διάφορες αρνητικές στάσεις του πληθυσμού. Η επιθυμία φυγής από τη χώρα είναι μεγάλη και οι φυλακές και τα νεκροταφεία είναι γεμάτα από πρόσωπα που προσπάθησαν χωρίς επιτυχία να περάσουν παράνομα τα σύνορα. Παρ' όλ' αυτά, οι εμικρέδες πληθαίνουν. Αυτή η «λανθάνουσα», η σιωπηλή αντιπολίτευση εκφράζεται με μερικά σημάδια που έχουν πια παράδοση τόσο στην ΕΣΣΔ όσο και αλλού: αλκοολισμός, πολύ μικρή παραγωγικότητα της δουλειάς, εγκληματικότητα, βανδαλισμός, δουλειά στη «μαύρη αγορά», διαφθορά... Αυτά όλα έχουν μπει τόσο βαθειά στα ήθη, έχουν γίνει σε τέτοιο βαθμό πρακτική της καθημερινής ζωής, ώστε μπορεί κανείς να δει, π.χ., μια βίλλα να πυρπολείται στα περίχωρα της Σόφιας, στα 1977, γιατί ο ιδιοκτήτης της δεν ήθελε να υποχωρήσει στις διεκδικήσεις των εργατών που δούλευαν σ' αυτόν στη «μαύρη». Και τ' ανέκδοτα που εκφράζουν την αντίθεση του πληθυσμού είναι, εξ' άλλου, αμέτρητα.

Στο πιο παραδοσιακό μέτωπο των απεργιών, οι πληροφορίες που, έχουμε είναι λίγες. Στο Γενάρη '70 ή '71, οι εργάτες στα ψωμάδικα μιας συνοικίας της Σόφιας κατέβηκαν σε απεργία, αλλά το κίνημά τους το έσπασε η καταπίεση. Στον Ιούνιο και Ιούλιο 1977, ξέσπασε απεργία στα ανθρακωρυχεία Πέρνικ. Αυτή κατέληξε στη σύλληψη τεσσάρων ανθρακωρύχων. Η έλλειψη πληροφοριών οφείλεται στ' ότι δεν λειτουργεί παράνομο δίκτυο πληροφόρησης (samizdat) ενώ τέτοια υπάρχουν στη Ρωσία και στις άλλες χώρες. Έτσι, δεν έχουμε πολλές πληροφορίες από τη Βουλγαρία. Η ιδέα των ελεύθερων συνδικάτων παρουσιάζεται στη «Δήλωση 78», αλλά δεν μπήκε σ' εφαρμογή: η πληροφορία ότι στα 1982 δημιουργήθηκαν ανεξάρτητα συνδικάτα δεν ήταν σωστή.

Η καταπίεση

Αν και η Βουλγαρία ταράζεται από εξεγέρσεις, απεργίες, εθνικές ή κοινωνικές κινήσεις, έχει πολλές ομάδες αντιπολίτευσης και διαφωνίας φαίνεται, ακόμα και σήμερα, σαν μια υποταγμένη χώρα που δεν κινιέται. Αυτό γίνεται γιατί η καταπίεση είναι πολύ σκληρή και επιτρέπει να περιορίζει και ν' απομονώνει όλες αυτές τις εκδηλώσεις δυσαρέσκειας και αντιπολίτευσης και ν' απαγορεύει την κυκλοφορία των πληροφοριών γι αυτό που γίνεται στο εσωτερικό της χώρας τόσο, όσο και προς το εξωτερικό. Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και καταναγκαστικής εργασίας δημιουργήθηκαν στο τέλος της δεκαετίας του '40 για να σπάσουν την αντιπολίτευση που ενεργούσε εναντίον της εγκαθίδρυσης του καθεστώτος. Οι συνθήκες εκεί ήσαν ιδιαίτερα σκληρές: κτίρια μισοερειπωμένα, γεμάτα ως το σημείο του αδιαχώρητου, καμιά οικονομική περίθαλψη, έλλειψη νερού, υποσιτισμός, πολύ σκληρή δουλειά, απάνθρωπες τιμωρίες, έστελναν μεγάλο αριθμό κρατούμενων στο θάνατο. Σήμερα, δεν υπάρχουν τόσα στρατόπεδα και το ενδιαφέρον τους έχει πέσει. Όμως, οι συνθήκες κράτησης εξακολουθούν να είναι πολύ σκληρές. Αντίθετα, οι φυλακές έγιναν περισσότερες και οι κρατούμενοι σ' αυτές είναι πάρα πολλοί. Έξω από τους ποινικούς και τους κρατούμενους για κοινωνική δράση, βρίσκοντ' εκεί όλοι εκείνοι που επιχειρήσαν να περάσουν στο εξωτερικό, εκείνοι που διηγούνταν χιουμοριστικά ανέκδοτα για το καθεστώς, εκείνοι που αντιτάχτηκαν δημόσια στην εξουσία, εκείνοι που έγραψαν ανατρεπτικά λογοτεχνικά έργα, εκείνοι που επιχειρήσαν να πάρουν τα βουνά, εκείνοι που δεν κατάγγειλαν τους φίλους τους, κλπ... Θα χρειαζόταν πολύς χώρος για να καταγραφούν όλες οι αιτίες που φτιάχνουν εκεί τον πολιτικό κρατούμενο. Καταγράφουμε, σαν παράδειγμα, βιογραφικά στοιχεία του Dimitar Vlaitchev. Γεννήθηκε το 1940. Καταδικάστηκε γι' απόπειρα δραπέτευσης στο εξωτερικό στα 1965. Αποφυλακίστηκε το Μάη του 1969, αλλά ξαναπιάστηκε τον Οκτώβρη της ίδιας χρονιάς και καταδικάστηκε σε 12 χρόνια φυλακή γιατί δεν κατέδωσε τους πρώην συγκροτούμενούς του που ετοίμαζαν και πραγματοποίησαν εξέγερση και απόπειρα απόδρασης στις 9/10/69, που την ήξερε,

από τις φυλακές της Στάρα Ζαγκόρα. Στα 1972 κατόρθωσε, σκάβοντας ένα τούνελ 13 μ. μήκους, να δραπετεύσει από την ίδια φυλακή μ' έναν άλλον σύντροφό του, τον Νεβζάτ Νιάζεφ. Ύστερα από καταδίωξη τους έπιασαν και τους σκότωσαν. Οι συνθήκες της ζωής είναι πολύ σκληρές στις φυλακές κι όλα γίνονται για να σπάσουν τους κρατούμενους. Πολλοί σκοτώθηκαν σε βασανιστήρια ή έπαθαν σοβαρές σωματικές βλάβες. Τον Ντιμιτάρ Τσαπκάνωφ, π.χ., του έσπασαν με κλωτσιές τ' αρχίδια, στις φυλακές της Σόφιας στα 1973.

Οι ψυχιατρικές κλινικές που προορίζονται για να «νοσηλεύουν» τους πολιτικά άρρωστους υπάρχουν και στη Βουλγαρία. Μέχρι αρχές του '80 υπήρχαν επτά. Οι «φροντίδες» αρχίζουν από άφθονη χρήση ψυχοφαρμάκων μέχρι, για τους πολύ πεισματάρηδες, ηλεκτροσόκ. Επιπρόσθετα, χρησιμοποιούνται ψυχολογικές μέθοδοι. Αρχίζουν από σειρές τεστ ή μια μελετημένη σειρά όρων διαβίωσης που αρχίζουν από τους λιγότερο αυστηρούς για εκείνους που δείχνονται συνεργάσιμοι ως τους πολύ σκληρούς για κείνους που δεν σπάνε εύκολα. Το καθεστώς, για να σπάσει κάθε αντιπολίτευση, δεν διστάζει να χρησιμοποιήσει την πιο κτηνώδη βία. Έχουμε μιλήσει για τη βία στις φυλακές και τους σκοτωμούς κρατουμένων όπως και για τις στρατιωτικές επιχειρήσεις εναντίον των Πομάκων. Δεν πρέπει να ξεχνάμε την αυστηρή φρούρηση των συνόρων και τον μεγάλο αριθμό προσώπων που σκοτώθηκαν όταν επιχειρούσαν να περάσουν παράνομα στο εξωτερικό. Η πολιτική αστυνομία χρησιμοποιεί κι αυτή την εξαφάνιση ή την δολοφονία. Οι απεργοί αρτεργάτες της Σόφιας — που μιλήσαμε παραπάνω — εξαφανίστηκαν και ειδοποιήθηκαν οι οικογένειες τους να σταματήσουν να τους ζητούν. Ένας νεαρός, που αρνήθηκε να υποβληθεί σ' ένα συνηθισμένο έλεγχο της αστυνομίας, βρέθηκε ύστερ' από μερικές ημέρες με τα κόκκαλά του συστηματικά σπασμένα. Και τους εμικρέδες ακόμα τους παρακολουθούν. Πολλοί αντιφρονούντες προς το καθεστώς βρέθηκαν δολοφονημένοι στη Δύση. (Ο πιο γνωστός είναι ο Γκεόργκ Μαρκόφ). Άλλοι βρέθηκαν να δικάζονται στη Σόφια, όπως ο Στογιάν Αποστόλωφ Τασσώφ, που είχε καταφύγει στην Ιταλία και τον απήγαγαν στην Τεργέστη στις 31/1/77 και που βρέθηκε στη Σόφια όπου κατηγορήθηκε για κατάσκοπος.

Μερικά επίσημα ντοκουμέντα

του Δημητρώφ

Πριν μερικά χρόνια ένας από τους υπεύθυνους του υπουργείου Εσωτερικών της Βουλγαρίας, πέρασε στη Δύση. Αυτό το γεγονός σχολιάστηκε έντονα στους κύκλους των πρακτόρων, απλών και διπλών, στις υπηρεσίες κατασκοπείας και αντικατασκοπείας. Αυτό δεν μας ενδιαφέρει. Αλλά, μας ενδιαφέρει κάπως ότι μαζί του είχε φέρει μερικά ντοκουμέντα ή ό,τι δημοσιεύτηκε επίσημα εδώ. Ο ολλανδικός και δυτικογερμανικός τύπος κι αργότερα η «Λιμπερασιόν» έδωσαν μερικά «ντοκουμέντα που στη Βουλγαρία είχαν χαρακτηριστεί άκρως εμπιστευτικά και εξαιρετικού ενδιαφέροντος». Απ' αυτά θα δώσουμε τα τμήματα εκείνα που παρουσιάζουν ενδιαφέρον.

Πρόκειται για 5 επίσημα έγγραφα που ασχολούνται με το ίδιο θέμα: την προληπτική σύλληψη ενός αριθμού ατόμων που θεωρούνται σαν επικίνδυνα όχι μόνο στη Βουλγαρία αλλά και σ' οποιαδήποτε άλλη χώρα του Ανατολικού μπλοκ.

Αυτό δεν ισχύει μόνο για μια περίοδο «κατάστασης πολέμου», αλλά ισχύει για οποιαδήποτε στιγμή, όταν υπάρχει κοινωνική αναταραχή στη Βουλγαρία ή σε μια άλλη χώρα κάτω από τον έλεγχο της ΕΣΣΔ. Αυτά τα ντοκουμέντα είναι του 1967, όταν εκδηλώθηκαν επαναστατικά κινήματα στην Πολωνία και την Τσεχοσλοβακία. Πρέπει να πούμε πως στη διάρκεια των γεγονότων στην Ουγγαρία στα 1956, πολλές δεκάδες χιλιάδες Βούλγαροι «της αντιπολίτευσης» πιάστηκαν «προληπτικά» και στάλθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Τα ντοκουμέντα δεν δείχνουν τίποτ' άλλο από την προσπάθεια νομιμοποίησης και καλύτερης οργάνωσης αυτής της πρακτικής που κιόλας υπήρχε. Μ' αυτή την έννοια, τα πέντε (5) ντοκουμέντα εκπροσωπούν μια «κάθετη διάταξη»: Διάταγμα του Πρεζίντιουμ της Εθνοσυνέλευσης μέχρι τα τοπικά όργανα της Πολιτοφυλακής (Αστυνομίας) περνώντας ιεραρχικά από τμήματα, διαμερίσματα, της πόλης κλπ. Σ' αυτά τα ντοκουμέντα προσθέτονται μερικοί ατομικοί φάκελοι, τελευταίο σκαλοπάτι αυτού του καταπιεστικού συστήματος. Η μετάφραση ενός απ' αυτούς τους φακέλους - βιογραφίες, του

αναρχικού συντρόφου μας Αλεξάντρ Μετόντιεφ Νάκωφ δημοσιεύτηκε στο διεθνή τύπο. Στο ντοσιέ που διαθέτουμε υπάρχουν και πολλές άλλες βιογραφίες. Σ' αυτούς η αστυνομία καταγράφει τη δραστηριότητα, το παρελθόν, την οικογένεια κλπ καθενός ύποπτου, δικαιολογώντας τη σύλληψη του. Δίνουμε πιο κάτω τα ενδιαφέροντα σημεία των πέντε ντοκουμέντων ακολουθώντας την ιεραρχική τους τάξη:

ντοκουμέντο Νο1

«Διάταγμα Νο 141 της 17/05/1967 του Προεδρείου της Εθνικής Συνέλευσης της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας» υπογραμμένο από τον Πρόεδρο του Προεδρείου Γκεόργκι Τράτσκωφ και από τον γραμματέα Μίτσεφ και «βεβαιωμένο αρμοδίως» από ένα συνταγματάρχη της D.S. (Daravna Sigournost = Επιτροπή Κρατικής Ασφάλειας).

«Κατά το άρθρο 85, παράγραφος 5 του Συντάγματος, το Προεδρείο διατάζει, σε περίπτωση κινδύνου, όχι μόνο για τη Βουλγαρία, αλλά επίσης μέσα σε άλλες σοσιαλιστικές χώρες, τη σύλληψη μιας κάποιας κατηγορίας βουλγάρων πολιτών».

Πρέπει να σημειώσουμε αμέσως ότι δεν πρόκειται για ξένους, αλλά για βούλγαρους πολίτες· ότι δεν πρόκειται για άτομα, αλλά για κατηγορίες πολιτών· τέλος ότι ο όρος «κίνδυνος» δεν καθορίζεται με ακρίβεια κι ότι, άρα, δεν πρόκειται μόνο για περιπτώσεις «κατάστασης πολέμου», αλλά για όποια στιγμή. Επειδή υπάρχουν αυτές οι ασάφειες, το κείμενο δεν δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα. Έτσι, ένα κείμενο που υπογράφεται από την ανώτατη αρχή του βουλγαρικού κράτους, γίνεται παράνομο που δεν το ξέρει ούτε η νομοθετική εξουσία αλλά μόνο η Αστυνομία. Πρέπει να σημειώσουμε επίσης ότι υπογράφηκε από το Προεδρείο στις 10/2/1966 ενώ ο συνταγματάρχης έχει υπογράψει στις 17/5/67. Οπότε βγαίνει το συμπέρασμα πως για να μπει σ' εφαρμογή χρειαζόταν και η υπογραφή του συνταγματάρχη.

Το διάταγμα καθορίζει στη συνέχεια τις δέκα κατηγορίες βουλγάρων πολιτών που μπορούν να πιαστούν:

«- Οι ηγέτες της μπουρζουαζίας

-Εκείνοι που έχουν αντιλαϊκές θέσεις και που ο τρόπος ζωής τους είναι ύποπτος

-Οι πρώην αξιωματικοί και υπαξιωματικοί του στρατού του προηγούμενου καθεστώτος

-Οι πρώην βιομήχανοι και πρώην έμποροι

-Οι μαχητές της Αναρχο-Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας και οι αναρχικοί συνδικαλιστές

-Οι υπεύθυνοι θρησκευτικών αιρέσεων

-Πρόσωπα που δεν μπαίνουν σ' αυτές τις κατηγορίες, αλλά που έχουν, κατά τις πληροφορίες μας, αρνητική στάση απέναντι στην εξουσία του λαού και που είναι ικανά να πάρουν θέση αντίθετη με τα συμφέροντα του Κράτους»

Υπάρχει στο ίδιο διάταγμα και το άρθρο 6 που τονίζει πως «τα άτομα που ανήκουν σ' αυτές τις δέκα κατηγορίες αλλά που σήμερα δέχονται το καθεστώς και συνεργάζονται μαζί του δεν πρέπει να συλλαμβάνονται»

Τα υπόλοιπα άρθρα δίνουν τεχνικές οδηγίες για την εφαρμογή αυτών των οδηγιών.

ντοκουμέντο Νο2

«Ντιρεκτίβες του MVR (Υπουργείο Εσωτερικών) σε περίπτωση κινδύνου πολέμου και κατά τη διάρκεια του πολέμου».

Αυτό το κείμενο είναι υπέρ άκρως εμπιστευτικό κι έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον. Έχει υπογραφεί στις 15/07/1970 και τ' αντίτυπα του είναι αριθμημένα, (αυτό που έχουμε στη διάθεση μας έχει νούμερο 22). Οι ντιρεκτίβες εδώ είναι πιο ακριβείς και συγκεκριμένες, η αποφασιστική και γρήγορη δράση είναι της ευθύνης μόνο του αρχηγού της Αστυνομίας χωρίς σχέση με τη δικαιοσύνη (τον εισαγγελέα) ούτε με τις τοπικές διοικητικές αρχές, ούτε ακόμα με το στρατό. Ο μόνος που πρέπει να ενημερωθεί είναι ο Α' γραμματέας του Κόμματος στο διαμέρισμα που θα γίνει η δράση. Το ντοκουμέντο αναφέρει κι αυτό τις δέκα (10) κατηγορίες πολιτών και προσθέτει

καιμερικές άλλες:

- τους πρώην-προδότες και τους εμιγκρέδες που ζαναγύρισαν στη Βουλγαρία (έστω κι αν έχουν κάνει την αυτοκριτική τους και έχουν αμνηστευτεί) και

-τους μυστικούς πράκτορες της Αστυνομίας.

Αυτοί οι τελευταίοι πρέπει να πιαστούν και να μπουν στη φυλακή και στα στρατόπεδα μαζί με τους άλλους για να μπορέσουν να συνεχίσουν τη δουλειά τους, του χαφιέ, κι εκεί. Υπάρχει και μια παρατήρηση στις ντιρεκτίβες που αναφέρεται στους ξένους.

- πρέπει να συλλαμβάνονται επίσης όλοι οι πολίτες άλλων χωρών, ακόμα και τουρίστες, ακόμα και προσκαλεσμένοι.

- πρέπει να συλλαμβάνονται όλες οι διπλωματικές κι εμπορικές αποστολές, με τις οικογένειές τους.

Ύστερα, ακολουθούν τεχνικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτού του σχεδίου.

ντοκουμέντο Νο 3

«Σχέδιο δράσης για τη σύλληψη ατόμων κοινωνικά επικίνδυνων».

Πρόκειται για ντιρεκτίβες, που βγήκαν κι αυτές με βάση το διάταγμα της Εθνοσυνέλευσης, που πέρασαν από το Υπουργείο Εσωτερικών κι έφτασαν μέχρι το επίπεδο διαμερίσματος. Αυτό που διαθέτουμε είναι για το διαμέρισμα Πέρνικ (στα ΝΔ της Σόφιας) που τούτη τη φορά υπογράφει ένας άλλος συνταγματάρχης, ο διοικητής περιοχής του υπουργείου Εσωτερικών στις 14/12/1970. Η γραφειοκρατία δεν διεκπεριώνεται πολύ γρήγορα. Οι οδηγίες εδώ είναι ακόμα πιο ακριβείς και με περισσότερες τεχνικές υποδείξεις: η επιχείρηση πρέπει ν' αρχίζει το αργότερο μια ώρα ύστερ' από το σήμα που θα δωθεί και να τελειώνει 12 ώρες αργότερα. Υπάρχει τ' όνομα του υπεύθυνου, ο αριθμός των αστυνομικών, των αμαξιτών τους, του οπλισμού τους, κλπ... Επίσης, υπάρχει ο τόπος όπου πρέπει να οδηγούνται εκείνοι που πιάνονται (το σχολείο του χωριού Γιαριλόβσκι, της περιοχής Πέρνικ). Οι πιο επικίνδυνοι πρέπει να κλείνονται στη φυλακή Βράτσα (σε άλλη περιοχή). Αυτό το κείμενο είναι δακτυλογραφημένο μόνο σε τρία αριθμημένα αντίτυπα.

ντοκουμέντο Νο 4

Είναι η προκαταβολικά δοσμένη διαταγή του Εισαγγελέα της περιοχής (εδώ του Πέρνικ) που ζήτησε ο ίδιος υπεύθυνος συνταγματάρχης της Κρατικής Ασφάλειας για τη σύλληψη υπόπτων. Σ' αυτήν αναγράφονται 60 ονόματα με σύντομο βιογραφικό (3-4 γραμμές) σημείωμα και της κατηγορίες για τον καθένα:

«οργάνωση αντεπαναστατικής ομάδας»· «έχει αρνητικές θέσεις»· «έχει κιόλας δικαστεί από λαϊκό δικαστήριο»· «έχει παραμείνει σε στρατόπεδο συγκέντρωσης» κλπ.

Κι όλ' αυτά γίνονται στ' όνομα του νόμου, του άρθρου 135 του Συντάγματος «για να εμποδίσει τη δραστηριότητα του ταξικού εχθρού, να μη δρα εναντίον της λαϊκής εξουσίας».

ντοκουμέντο Νο 5

Αυτό το ντοκουμέντο περιέχει ένα κατάλογο (πάντα της περιοχής του Πέρνικ) συμπληρωματικό των «κοινωνικά επικίνδυνων ατόμων που πρέπει να κλειστούν απή φυλακή».

Αυτή τη φορά δεν υπάρχουν «δικαιολογητικά». Υπάρχουν μόνο ονόματα και διευθύνσεις. Ο κατάλογος είναι διαιρεμένος σε τομείς, συνολικά κάπου 60 άτομα. Στο ίδιο ντοκουμέντο έχει προστεθεί (από ποιόν;) με το χέρι η παρακάτω φράση: «στο διαμέρισμα Πέρνικ, σχεδόν 580-590 άτομα».

Παρατηρήσεις

Και τώρα μερικά σχόλια πάνω σ' αυτά τα ντοκουμέντα. Τα προβλήματα «Κρατικό συμφέρον», «Κρατικό μυστικό», «Κρατική άμυνα» υπάρχουν σε κάθε Κράτος. Και δεν θα

εξηγήσουμε εμείς οι ελευθεριακοί, οι ενάντια στο Κράτος, την «ανάγκη» τους. Αλλά μέσα στις αντιλήψεις και την πρακτική εκείνων που είναι υπέρ του Κράτους διαπιστώνονται τεράστιες διαφορές με αποτέλεσμα να υπάρχουν διαφορές στα δικαιώματα και στην ελευθερία των ατόμων και, ταυτόχρονα, να επιτρέπουν στο Κράτος να έχει όλες τις ελευθερίες αλλά και το δικαίωμα να κάνει όλες τις καταχρήσεις. Μ' αυτή την έννοια, το καθεστώς στη Βουλγαρία (και σ' όλο το «σοβιετικό» μπλοκ) φτάνει σ' ένα βαθμό κρατικίστικο ώστε κάθε υπόλοιπο που έχει μείνει από δικαιώματα, κάθε υπόλοιπο ανθρώπινης ελευθερίας, είναι θυσιασμένο στην ύπαρξη του Κράτους-τέρατος. Στην περίπτωση της σημερινής Βουλγαρίας, η συστηματική κρατική τρομοκρατία είναι νομιμοποιημένη κατά τρόπο υποκριτικό, μένονταστυμυστική και χωρίς ν' αποτελεί νόμο! Αυτό το είδαμε και στο Διάταγμα του Προεδρείου της Εθνοσυνέλευσης. Αυτό ούτε μπήκε σε συζήτηση στο Κοινοβούλιο, ούτε σε άλλη πολιτική συζήτηση, και ούτε δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Μέσα στο Κράτος, σ' αυτόν τον απόλυτο κύριο, το Κ. Κόμμα δημιουργεί ένα άλλο Κράτος που ξεφεύγει από κάθε έλεγχο, ενεργεί μόνο και με δική του ευθύνη, χωρίς να δίνει λογαριασμό σε κανέναν. Αυτό, στη συνηθισμένη γλώσσα ονομάζεται Αστυνομικό Κράτος· είναι, επίσης, Κράτος Ολοκληρωτικό, γιατί μόνο ένας θεσμός του (εδώ, η Κρατική Ασφάλεια) έχει την απόλυτη εξουσία πάνω στα άτομα χωρίς αυτά να μπορούν να υπερασπίσουν τον εαυτό τους· ενώ για την αστυνομία δεν υπάρχει καμιά ανάγκη να προσκομίσει αποδείξεις, χωρίς να υπάρχει ενοχή.

Κι όμως, η Βουλγαρία έχει υπογράψει την Παγκόσμια Δήλωση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, την τελική πράξη των Συμφωνιών του Ελσίνκι, τη Διεθνή Σύμβαση Διαφύλαξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Βασικών Ελευθεριών, τη Διεθνή Σύμβαση της Νέας Υόρκης (14/12/1966) κλπ, που, ανάμεσα στ' άλλα, λένε ότι:

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας... ως και την ελευθερία να εκδηλώνει τις πεποιθήσεις του ατομικά ή από κοινού, τόσο δημόσια, όσο και ιδιωτικά»... (Άρθρο 18, §1 και 2 της Διεθνούς Σύμβασης)

Αυτά τα δικαιώματα τα διακηρύσσουν και τα υπερασπίζονται σ' όλο τον κόσμο. Και ιδίως οι κομμουνιστές... εκτός από τις χώρες που βρίσκονται στην εξουσία. Η εξουσία της Σόφιας ζητάει να καλυφτεί πίσω από τούτη τη θέση:

«σε περίπτωση πολέμου, κάθε χώρα έχει το δικαίωμα να υπερασπίζεται τον εαυτό της και να εξουδετερώνει τους εχθρούς που βρίσκονται στο έδαφος της».

Αλλά, αυτή η θέση αναφέρεται σε πολίτες εχθρικών χωρών, που είναι «δυνάμει» εχθροί άρα· ενώ εδώ πρόκειται για βούλγαρους πολίτες πριν απ' όλα.

Αυτό δεν συμβαίνει μόνο στα ολοκληρωτικά ή αστυνομικά κράτη, αλλά και στα λεγόμενα Δημοκρατικά και Φιλελεύθερα. Κι αυτά κάνουν όλες τις καταχρήσεις της εξουσίας τους που μπορούν και το «Κρατικό συμφέρον» υπερισχύσει του συμφέροντος του ατόμου. Υπάρχουν άπειρα παραδείγματα.

Στη Βουλγαρία, βούλγαροι πολίτες σήμερα θεωρούνται και χαρακτηρίζονται σαν πολίτες που είναι ή μπορεί να είναι από τις θέσεις τους εχθροί («δυνάμει εχθροί»)· και στέλνονται προληπτικά εξορία ή φυλακή. Αλλά τι σημαίνει «δυνάμει εχθρός»; Καθορίζεται αόριστα και κακά· λένε: μέλος της μπουρζουαζίας, πρώην έμπορος, που υπηρέτησε στο στρατό των προηγούμενων καθεστώτων, πολιτικά αβέβαιος, επικίνδυνος... Λείπει μόνο το «από ακάθαρτη ράτσα» για να μοιάζει απόλυτα με το χιτλερικό καθεστώς. Τι θα έλεγε — παράδειγμα — το ΚΚΕ αν ολόκληρες κατηγορίες πολιτών Ελλήνων εθεωρούντο σαν ενδεχόμενοι εχθροί και έπρεπε να συλληφτούν προληπτικά; Θα φώναζε για προσβολή των βασικών ελευθεριών και των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Όταν πρόκειται για τη Βουλγαρία... τσιμουδιά.

Οι Αναρχικοί σήμερα

του Ασπαριούκ

...Δυστυχώς πολύ λίγα νέα μας φτάνουν από τη Βουλγαρία και τα περισσότερα δεν μπορούν να δημοσιευτούν για λόγους ασφαλείας των συντρόφων που βρίσκονται εκεί και τα στέλνουν. Από τότε που διαλύθηκε το οργανωμένο κίνημα, δηλαδή το 1948, οι βούλγαροι αναρχικοί έχουν

χωριστεί σε τρεις ομάδες:

- α) Τους εμικρέδες (που δεν μας ενδιαφέρουν εδώ)
- β) Εκείνους που δέχτηκαν το καθεστώς («συμμάχησαν») και
- γ) τους «σκληρούς», που ούτε «συμμάχησαν» και ούτε «μετανάστεψαν».

Ανάμεσα στους παλιούς αναρχικούς που μπήκαν στο Κομμουνιστικό Κόμμα, φαίνεται να υπάρχουν νοσταλγοί της νιότης τους, αφού φανερώθηκε μια τάση της ιστορίας στα Πανεπιστήμια ν' «αποκαταστήσουν» κάπως, στο βαθμό που επιτρέπει η λογοκρισία και η αυτολογοκρισία, το αναρχικό κίνημα και να ξαναδώσουν την αξία που έχουν σε μερικές όψεις της ιστορίας του. Οι «σκληροί» συνεχίζουν την πάλη ανάλογα με τα μέσα τους και τις δυνάμεις τους. Αυτοί είναι που το καθεστώς προφυλακίζει προληπτικά, όπως στα 1979 πριν μια αύξηση των τιμών αυτοί είναι που μιλώντας στις κηδείες γέρον συντρόφων προσπαθούν να μην ξεχνιούνται οι πράξεις τους ή να εμποδίζουν το καθεστώς να τις κάνει δικές του. Αυτοί είναι που συνεχίζουν, όπως κι όσο μπορούν την αναρχική σκέψη. Ο Κρίστο Κόλεφ Ιορδάνωφ, που τον υπερασπίστηκε στα 1978 η Διεθνής Αμνηστία, έχει πετύχει μια κάποια ατιμωρησία που χρησιμοποιεί για να δηλώνει δημόσια αυτό που σκέφτεται, ακόμα και για το καθεστώς.

Η κατάσταση του κινήματος δεν είναι λαμπρή. Η προπαγάνδα είναι πολύ, πάρα πολύ δύσκολη. Τα φιλολογικά έργα που κρύφτηκαν στα 1948 είναι πάντα διαθέσιμα και οι κρυψώνες τους περνούν από σύντροφο σε σύντροφο. Αλλά, πρόκειται για μια απαρχαιωμένη φιλολογία, χωρίς σχέση με το παρόν. Πολύ λίγα νέα φτάνουν εδώ στη Βουλγαρία για τα κινήματα σε διεθνή κλίμακα, για το παγκόσμιο αναρχικό σημερινό κίνημα και ιδίως για την πραγματική κατάσταση στη Δύση και στην Ανατολή, στην ΕΣΣΔ, στην Πολωνία. Αυτό εμποδίζει μια σφαιρική ανάλυση που να ξεπερνάει τα πλαίσια της Βουλγαρίας. Ξέρουμε πως η κατάσταση θ' αλλάξει. Νέοι σύντροφοι μπαίνουν στο πλευρό των παλιών. Και ξέρουμε πως οι νέοι βούλγαροι αναρχικοί έχουν αποκαταστήσει επαφή με τους ομοϊδεάτες τους Πολωνούς.

Βουλγαρία * - ντοκουμέντα **

1. Έκθεση της Ένωσης Βουλγάρων Αναρχικών * Η ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ**

Ο σημερινός κόσμος— ο καπιταλιστικός κι εκείνος που κυβερνιέται από το Κράτος (Etatique) — περνάει μια βαθειά και γενική κρίση— οικονομική, πολιτική, κοινωνική, πολιτιστική — που προσβάλλει και τις ίδιες τις ιδεολογίες. Αυτή απλώνεται σε μια μεγάλη περίοδο που το

---

* Τα δύο ντοκουμέντα που ακολουθούν δημοσιεύτηκαν στο τεύχος 8 (Ανοιξη 1983) του περιοδικού «Κείμενα» που εξέδιδε στην Αθήνα ο αείμνηστος σύντροφος μπαρμπα-Γιάννης Γαλανόπουλος. Η μετάφραση έγινε από τα γαλλικά και είναι κατά πάσα πιθανότητα του Γ. Γαλανόπουλου, όπως και τα σημειώματα της σύνταξης.

Διατηρείται η ορθογραφία.

** Σημείωμα της σύνταξης (του περιοδικού «Κείμενα»): Δίνουμε σήμερα δυο ντοκουμέντα από τη γειτονική Βουλγαρία. Βέβαια, θα χρειαζόταν μια επέκταση της μελέτης. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να μάθουμε τι συμβαίνει σ' αυτή την διπλανή χώρα, την τόσο γνωστή, αλλά και τόσο άγνωστη σε μας. Και που τα τελευταία χρόνια όλο και πιο πολύ γνωρίζομαστε σε προσωπικό, σε ανθρώπινο επίπεδο καλύτερα. Βέβαια, μέχρι κάποιο σημείο, η διαμόρφωση και η εξέλιξη των δυο εθνών μας γίνηκε παράλληλα. Και, φυσικά, ανταγωνιστικά γιατί δεν μπορεί να συμβεί αλλιώς κάτω από καθεστώτα αυταρχικής διακυβέρνησης όπως ήσαν εκείνα που λειτούργησαν στο παρελθόν κι εξακολουθούν να λειτουργούν και σήμερα όχι μόνο στις δυο χώρες. Οι ηγετικές τάξεις και της Βουλγαρίας και της Ελλάδας κατάφεραν και καταφέρνουν, να μας μπολιάζουν με «εθνικά» μίσση, να μας πείθουν πως ο θάνατος του ενός είναι ζωή για τον άλλο, να μας «περνούν» τα δικά τους συμφέροντα για δικά μας συμφέροντα, να μας κάνουν να βλέπουμε ο Βούλγαρος τον Έλληνα κι ο Έλληνας τον Βούλγαρο σαν εχθρούς, σαν τέρατα, σαν έτοιμους να φάνε ο ένας τον άλλο για ν' αντιμετωπίσουμε ευκολότερα τις αναποδιές της ζωής: Έτσι, μας εμποδίζουν να δούμε μακρύτερα, να δούμε βαθύτερα τα πράγματα να ερμηνέσουμε σωστά τις αιτίες της κατάστασης μας και πολύ περισσότερο, να καταλάβουμε πως όλοι μαζί, εμείς που ζούμε σ' αυτή τη γωνιά της γης, θα μπορέσουμε, και μόνο τότε, να δουλέψουμε για τις βαθιές αλλαγές τις συνολικές: στον τρόπο σκέψης, στο τρόπο συμπεριφοράς, στη συνολική μας συνείδηση που θα μας επιτρέψουν να δούμε άσπρη μέρα. Πιστεύουμε ότι με τη βοήθεια των Βουλγάρων αγωνιστών θα μπορέσουμε να δώσουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης στη Βουλγαρία.

*** Της σύνταξης: Πάρα πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία για το κίνημα στη Βουλγαρία μπορεί να βρει κανείς στο περιοδικό «ΡΗΓΜΑ», (Αύγουστος / Σεπτέμβρης 1979). Για τη δ/ση της ΕΒΑ απευθυνθείτε σε μας.

τέλος της δεν φαίνεται ακόμα. Μια συνολική κρίση του συγχρόνου πολιτισμού. Μόνο στην επιστήμη, στην τεχνική και στη μεθοδολογία υπάρχει μια αδιάκοπη πρόοδος, αλλά η εφαρμογή τους στο πλαίσιο του κυρίαρχου κοινωνικού συστήματος, με τις διάφορες παραλλαγές του, περιπλέκει και βαθαίνει περισσότερο αυτή τη συνολική κρίση. Αυτός ο κόσμος, πολιτικά διαιρεμένος και κομματιασμένος συχνά κατά τρόπο τεχνητό και παράλογο, με σύνορα που του επιβάλλουν τα Κράτη και με τις πάρα πολλές εσωτερικές αντιθέσεις του, αποδείχτηκε ανίκανος να λύσει τα προβλήματα του σύγχρονου ανθρώπου.

Οι απεριόριστες δυνατότητες που διαθέτει η επιστημονική, τεχνολογική και μεθοδολογική πρόοδος για την πραγματοποίηση μιας γενικευμένης προόδου, αντί ν' ανοίγει τις προοπτικές που πραγματικά ελπίζουμε, επιδεινώνει την κρίση. Επειδή υπάρχουν ένα σωρό Κράτη που έχουν άνιση ανάπτυξη και χωρίς αρμονία στα διάφορα μέρη τους καθορίζουν και δυναμώνουν ακόμα πιο πολύ τις αντιθέσεις τους και τον τυφλό ανταγωνισμό τους, στην απόπειρα τους να την ξεπεράσουν. Ο συναγωνισμός που οφείλεται στην άνιση εφαρμογή της αυτοματοποίησης, δυναμωμένης από τη διείσδυση των πολυεθνικών εταιριών στις χώρες που διαθέτουν φτηνό εργατικό δυναμικό, εκδηλώνεται ιδίως μεταξύ Ιαπωνίας και ΗΠΑ. Ενώ η καθυστέρηση του σοβιετικού μπλοκ στην τεχνική του ανάπτυξη έχει σαν αποτέλεσμα να εξαρτιέται χρηματιστικά και οικονομικά από το δυτικό, καπιταλιστικό κόσμο. Με συνέπεια να είναι καταχρεωμένο. Το ίδιο συμβαίνει και με τον Τρίτο Κόσμο. Σ' αυτόν οι πιστώσεις και οι επενδύσεις της Δύσης φτάνουν τα 500 δις δολάρια ενώ για τις μπουλσεβίκικες χώρες τα 100 δις δολάρια. Μόνο ένα παγκόσμιο πολιτικοκοινωνικό και οικονομικό σύστημα θα ήταν ικανό να ξεπεράσει αυτή την συνολική κρίση. Αλλά, δεν υπάρχει ούτε στον ιδιωτικό καπιταλισμό ούτε σ' εκείνον που λειτουργεί με τις δομές του Κρατικού Καπιταλισμού. Κι ούτε μπορούμε να ελπίζουμε πως σύντομα θα υπάρξει μια κοινωνία αντιεξουσιαστικού σοσιαλισμού.

Στο πλαίσιο κάθε Κράτους— τόσο στην Ανατολή όσο και στη Δύση και στον Τρίτο Κόσμο— η οικονομική κρίση που συνοδεύεται και σ' ένα μέτρο καθορίζεται από τους άλλους τύπους της συνολικής κρίσης, οδηγεί στην ριζική επανεκτίμηση όλων των αξιών του σύγχρονου πολιτισμού, χαρακτηρίζεται ουσιαστικά από τα τρία γνωστά φαινόμενα όλου του κόσμου: την ανεργία, τον πληθωρισμό και τη στρατιωτικοποίηση της οικονομίας και της κοινωνικής ζωής. Ο αριθμός των ανέργων και μόνο στις βιομηχανικές αναπτυγμένες χώρες φτάνει τα 32- 34 εκατομμύρια. Δηλαδή, το 10% του ενεργού πληθυσμού που είν' αναγκασμένο να περιμένει σταυρωμένα χέρια την κρατική ελεημοσύνη. Οι επίσημες στατιστικές του Τρίτου Κόσμου δεν μπορούν ακόμα να μας δώσουν τους αριθμούς που πάνω - κάτω φτάνει η ανεργία. Όσο για την ανεργία στο «σοσιαλιστικό κόσμο», αποτελεί «κρατικό μυστικό». Επίσημα βεβαιώνουν πως στις χώρες αυτού του κόσμου δεν υπάρχει ανεργία πια. Εντούτοις, υπάρχουν «εργατικές εφεδρείες», ενώ δεν υπάρχουν καθόλου ταμεία ανεργίας. Κατά συνέπεια, αν ο αριθμός αυτών των «εφεδρειών» ήταν ελάχιστος, οι εργαζόμενοι που δεν έχουν δουλειά δεν παίρνουν καμιά βοήθεια. Κι όμως, είναι βέβαιο πως σ' αυτές τις χώρες η ανθρώπινη δουλειά σπαταλιέται απλόχερα, όντας δοσμένου συχνά ότι μερικοί εργάτες είναι απασχολημένοι εκεί που θ' αρκούσε ένας μόνο εργάτης. Πρόκειται για ένα αντιοικονομικό σύστημα πολύ γνωστό. Όπως επίσης είναι γνωστό ότι μέσα στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και αναγκαστικής δουλειάς μεταχειρίζονται σαν σκλάβους εκατομμύρια ανθρώπους. Μόνο στην ΕΣΣΔ υπάρχουν 4 εκατ. φυλακισμένοι. Τέλος, η στρατιωτική υπηρεσία είναι μεγαλύτερη από παντού αλλού κι ο στρατός είναι πολυάριθμος πάντα. Αλλά, ο ακριβής αριθμός των ανέργων στον κόσμο δεν έχει το ενδιαφέρον που έχει το ότι αναμφισβήτητα μεγαλώνει συνεχώς. Μακροπρόθεσμα, η τάση είναι ότι το μισό του ενεργού πληθυσμού θα απασχολιόταν για να εξασφαλίσει τη συντήρηση του άλλου μισού, του καταδικασμένου σ' αναγκαστική αδράνεια σε βάρος της κοινωνίας και της γενικής ευημερίας. Κι αν μερικά Κράτη πετυχαίνουν να κρατήσουν μια σχετική ισορροπία, αυτό συμβαίνει εξ αίτιας της παραγωγής πολεμικών μέσων. Που, όμως, παντού αποδείχτηκε σαν ένας από τους πληθωριστικούς παράγοντες που οδηγούν συστηματικά στην πτώση του επιπέδου ζωής και στη φτώχεια των εργαζομένων. Η αύξηση του πληθωρισμού σε παγκόσμια κλίμακα, που είναι ένα χαρακτηριστικό της εποχής και που οφείλεται στη γενική μείωση της παιδικής και γενικής θνησιμότητας χάρη στην πρόοδο της ιατρικής, γίνεται επίσης ένας από τους παράγοντες επιδείνωσης της κρίσης.

Απ' αυτή την κατάσταση μπορεί να υπάρχουν μόνο τρεις διέξοδοι: Ένας νέος παγκόσμιος πόλεμος, που θα επιτρέψει την «απορρόφηση των ανθρώπων που πλεονάζουν στη γη» και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης με την ανοικοδόμηση των καταστραμμένων από τον πόλεμο· μια μείωση αποφασιστική της διάρκειας εργασίας (π.χ., μέχρι 4 ώρες την ημέρα) χωρίς μείωση μιστών και σε βάρος των υπέργογων κερδών των καπιταλιστών και μια παγκόσμια κοινωνική επανάσταση.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

Όλοι φοβούνται την πρώτη λύση — ένα νέο παγκόσμιο πόλεμο — ακόμα και οι παραγωγοί όπλων. Γιατί η χρησιμοποίηση των μοντέρνων μέσων καταστροφής θα χτύπαγε όλους. Η δεύτερη δυνατή λύση — μείωση της εργάσιμης ημέρας — θα εφαρμοζόταν αποτελεσματικά μόνο αν οι εργαζόμενοι εκδήλωναν έντονα κι αποφασιστικά τη θέληση τους να την επιβάλουν. Αλλά, μια τέτοια θέληση δεν υπάρχει ακόμα. Όσο για την τρίτη λύση — την παγκόσμια κοινωνική επανάσταση που θα κατάληγε στη διαμόρφωση ενός καινούργιου κόσμου ούτε κι αυτή προπαρασκευάζεται ακόμα ιδίως στην οργανωτική της όψη. Αλλά, όπως τα γεγονότα σήμερα ξετυλίγονται κατά κάποιο αυτόματο τρόπο, ο τρίτος παγκόσμιος πόλεμος, είτε τον θέλουν είτε όχι θα αποδειχνόταν αναπόφευκτος σε μια χρονική περίοδο περισσότερο ή λιγότερο μακρινή. Αυτός ο πόλεμος θα προκαλούσε μια τρομερή επανάσταση. Λέμε τρομερή, γιατί οι κυρίαρχοι του σύγχρονου κόσμου την κάνουν τέτοια — στην Ανατολή και τη Δύση. Και παρ' όλ' αυτά, αυτός θα έφερνε σημαντικά αποτελέσματα που θα σφράγιζαν μια βαθειά κοινωνική αναδιάρθρωση.

ΚΡΙΣΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΩΝ

Προσπαθούμε να κάνουμε εδώ μια, όσο γίνεται, αντικειμενική συνοπτική ανάλυση της εποχής μας, μιας εποχής κρίσης που διαρκεί. Γι' αυτό δεν μπορούμε να μην ασχοληθούμε με την πιο τραγική κρίση: την κρίση των ιδεολογιών που οδηγεί την ανθρωπότητα στο σημερινό αδιέξοδο· αυτού των ιδεολογιών που δεν είναι ικανές να παρουσιάσουν προοπτικές τέτοιες που να υπόσχονται μια διέξοδο.

Ο φασισμός, σαν συνολική δύναμη στα χέρια μιας κυρίαρχης πολιτικής μειοψηφίας, είχε πρόθεση όχι να λύσει, αλλά να σπάσει, να πνίξει με το ολοκληρωτικό του σύστημα βίας, όλες τις κοινωνικές αντιθέσεις και να παρατείνει έτσι την ύπαρξη των παλιών κοινωνικών δομών, χωρίς να πραγματοποιήσει ουσιαστικές αλλαγές. Απέτυχε.

Ο μαρξισμός και στις δυο κύριες παραλλαγές του — τη σοσιαλδημοκρατική και την μπολσεβίκικη — έχει επίσης αποτύχει αν και συνεχίζει να φυτοζωεί με την ψεύτικη όψη της προοδευτικής ιδεολογίας. Η σοσιαλδημοκρατία είναι πια η μοναδική και τελευταία προσφυγή της αστικής τάξης, ένα εργαλείο σχετικά αποτελεσματικό στα χέρια των διανοούμενων γραφειοκρατών για να παρατείνουν τη ζωή του καπιταλισμού. Ο μπολσεβικισμός, οικοδομεί, πρακτικά, μια παραλλαγή του φασισμού. Έτσι, ο μαρξισμός, όχι μόνο σαν κοινωνικό σύστημα, αλλά και στο δογματικό πεδίο δεν έχει τίποτα νέο να προσφέρει.

Η δημοκρατία — το σανίδι σωτηρίας — αντιπροσωπεύει σήμερα την αμμουδερή και βαλτωμένη ακτή όλων των ναυαγών. Όλοι παρουσιάζονται μεγалоφωνα σήμερα σαν δημοκράτες, όλοι είναι δημοκράτες. Από τους πράκτορες του Μουσολίνι, Χίτλερ, Φράνκο ως τους πράκτορες της Τσεκά και τους σημερινούς κληρονόμους του Λένιν και του Στάλιν. Η ανίσχυρη ιδεολογία των διανοούμενων της αστικής τάξης που έχει ηλικία δυο αιώνες, προωθείται απ' αυτούς σαν η πιο μοντέρνα και η πιο προοδευτική στην εποχή της πιο μεγάλης επιστημονικής, τεχνικής και βιομηχανικής επανάστασης.

Τ' ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΑ ΜΠΛΟΚ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Χρειάζεται να εκθέσουμε σύντομα στους φίλους μας στη Βουλγαρία τη γνώμη μας για τα μεγάλα παγκόσμια γεγονότα, για τις σχέσεις μεταξύ των αντιπάλων δυνάμεων, στο πλαίσιο των επιδιώξεων τους για κυριαρχία στον κόσμο. Επίσης θα επιχειρήσουμε να σκιτσάρουμε μια προοπτική για το μέλλον.

Αυτή τη στιγμή, υπάρχουν τρία μπλοκ ξεκαθαρισμένα. Σύμφωνα Βαρσοβίας, NATO και ο Κινέζικος γίγαντας- με τρεις ομάδες: Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), ο Τρίτος Κόσμος και ο Αραβικός Κόσμος με την Ισλαμική του όψη- που περιστρέφονται γύρω από τους τρεις πόλους έλξης. Αλλά, μόνο οι ΕΣΣΔ με τους δορυφόρους της και οι ΗΠΑ με μερικές χώρες της ζώνης επιρροής τους ορθώνονται η μια ενάντια στην άλλη κατά ολοφάνερο τρόπο. Καθένα από τα μπλοκ τρώγεται από εσωτερικές αντιθέσεις. Οι αντιθέσεις μεταξύ ΗΠΑ και Κρατών που τριγυρίζουν γύρω από το NATO, βασικά μ' εκείνα της Κοινής Αγοράς, ξεπερνιούνται κατά τις σοβαρές για την ύπαρξη στιγμές. Το μόνο αγκάθι αποδείχεται η κρίση των χωρών της Λατινικής Αμερικής. Σ' αυτή τη ζώνη, η επανάσταση θα είναι αναπόφευκτη και θα επεχταθεί σ' όλη την ήπειρο, αν δεν πραγματοποιηθούν βασικές μεταρρυθμίσεις. Οι αντιθέσεις μεταξύ ΕΣΣΔ και δορυφόρων της είναι πιο οξείες. Αν αυτές δεν ξεπεραστούν, θα καταλήξουν για μερικές απ' αυτές τις χώρες, και σύντομα, ή σε ρήξη ή σε ουδετεροποίηση τους, πριν την τελική λύση — την κοινωνική επανάσταση που οι φλόγες της θ' αγκαλιάσουν όλο το κόσμο. Στο μεταξύ, το επαναστατικό προτσέσους ωριμάζει στο ένα και στο άλλο μπλοκ. Ο κίνδυνος τρίτου παγκόσμιου πολέμου, που θα κατάληγε να μεταμορφωθεί σ' επαναστατικό πόλεμο, είναι πραγματικός και κανείς δεν θα τον απόφευγε. Όσο για την επαναστατική λύση των αντιθέσεων μέσα στο ένα και στο άλλο επαναστατικό μπλοκ, αυτή είναι η πιο πιθανή και πιο πολύ στο «σοσιαλιστικό» μπλοκ. Αλλά, οι χώρες του NATO δεν το θέλουν γιατί φοβούνται πως μια επανάσταση στην Ανατολή θα μεταδιδόταν και στον Δυτικό κόσμο. Εξ' άλλου, υπάρχει μια ολοκληρωμένη σιωπηλή συμφωνία ανάμεσα στ' ανταγωνιστικά μπλοκ για τη διατήρηση του status quo. Έχουν κοινό συμφέρον, σαν εχθροί- αδέρφια, για μια ακαθόριστη περίοδο σε μια μεταξύ τους συνεργασία, ενώ, ταυτόχρονα, ζητούν μια οποιαδήποτε παράλογη «ισορροπία», με ανομολόγητο σκοπό να σώσουν τον κόσμο του ιδιωτικού και του κρατικού καπιταλισμού. Έτσι, η ΕΣΣΔ εξασφαλίζει τις πιστώσεις και τις επενδύσεις του δυτικού καπιταλισμού και τις δεκάδες εκατομμύρια τόννους δημητριακών που έχει ανάγκη για τη διατροφή του πληθυσμού της, εξ αιτίας της αποτυχίας της καλλεχτιβοποιημένης γεωργίας της. Ο ιδιωτικός καπιταλισμός της Δύσης, σάπιος από το εμπορικό πνεύμα, κερδίζει επίσης από τη διατήρηση του status quo και από τη συνεργασία με τον Κρατικό καπιταλισμό, ενώ αδιάκοπα δηλώνει πως είναι αντίπαλος του μπολσεβικισμού. Έτσι, σκάβει τυφλά τον τάφο του.

Η οικονομική και στρατιωτική δύναμη είναι στην πλευρά των ΗΠΑ. Αυτή τη σκληρή αλήθεια την κρύβουν γιατί συμφέρει στους ιμπεριαλιστές δυτικούς. Η πολιτική των Αμερικανών και των Δυτικών τους υπαγορεύει, ενώ συνεχίζουν να εξοπλίζονται πυρετώδικα και να βελτιώνουν τα όπλα τους, να παρουσιάζονται με την προπαγάνδα τους σαν οι πιο αδύνατοι, για να συντηρούν την αναγκαία στρατιωτική ψύχωση, για να κάνουν έτσι ευκολότερα δεχτά τα σχέδια τους, στρατιωτικοποίησης και δυναμώματος της πολεμικής παραγωγής. Φουσκώνοντας τους στρατιωτικούς προϋπολογισμούς τους, πετυχαίνουν να καταπίνουν τους φόρους που τους μεγαλώνουν σταθερά. Αυτός ο προσανατολισμός της αμερικάνικης προπαγάνδας αρέσει και στους σοβιετικούς που, με τη σειρά τους, ενώ προχωρούν στην ολοκληρωτική στρατιωτικοποίηση της κοινωνίας τους, έχουν ανάγκη να τροφοδοτήσουν κι αυτοί την ψεύτικη προπαγάνδα τους, παρουσιάζόμενοι δυνατότεροι απ' ότι είναι στην κοινή γνώμη της χώρας τους και της ζώνης επιρροής τους, για να διατηρήσουν τις αυταπάτες και το θάρρος των αφελών οπαδών τους. Αυτά, έχουν σαν αποτέλεσμα, οι στρατιωτικοί προϋπολογισμοί ν' απορροφούν στον κόσμο περισσότερο από 900 δις δολάρια, που το μεγαλύτερο μέρος τους το καρπώνονται οι στρατιωτικοί σε όλα τα στρατόπεδα και ιδιαίτερα στην ΕΣΣΔ.

Αυτή η στρατιωτικοποίηση έχει βαρείες συνέπειες στο επίπεδο ζωής, ιδίως των φτωχών λαών και των φτωχότερων κοινωνικών στρωμάτων. Η διαφορά του κατά κεφαλή εισοδήματος, σε παγκόσμια κλίμακα, κυμαίνεται από 100 έως 10.000 δολάρια, δηλαδή 1 : 100. Η διαφορά μεταξύ των πιο φτωχών στις φτωχές χώρες και των πιο πλούσιων στις πλούσιες χώρες ξεπερνάει τις δεκάδες χιλιάδες δολάρια.

Κατά συνέπεια, περισσότεροι από 120 εκατ. άνθρωποι, κατά μέσο όρο, πεθαίνουν κάθε χρόνο στον κόσμο — 10 εκατ. από υπερσιτισμό και 110 από πείνα κι από μια ζωή ανώμαλη. Αυτός ο αριθμός ξεπερνάει κατά δυο φορές τον αριθμό των θυμάτων του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Ο ψεύτικος φιλειρηνισμός και στα δυο μπλοκ υπηρετεί στο να κρύψει την ίδια τη στρατιωτικοποίηση

της ζωής των λαών σ' Ανατολή και Δύση- η στρατιωτικοποίηση τραβάει προς τη μοναδική λύση- τον πόλεμο.

Η γραμματεία

2. Ανοιχτό γράμμα στους αναρχικούς Ελλάδας, Ρουμανίας, Γιουγκοσλαβίας...

Την καπιταλιστική αυταρχική κοινωνία την χαρακτηρίζει κυριαρχικά η τάση για συγκεντρωτισμό, για ενίσχυση του κέντρου και του Κράτους. Σε αντίθεση μ' αυτή την τάση κι εναντίον της αναπτύσσεται, μισοσυνειδητά ένα ρεύμα σκέψης κι επιδιώξεων ανθρώπων, κοντινά με την αναρχική αντίληψη για τη γενική εξέλιξη της ανθρωπότητας στο θέμα των ανθρώπινων σχέσεων και του κοινωνικού καθεστώτος, που εκτιμάει καθαρά την αξία της ελευθερίας.

Αυτό είν' ένα μεγάλο ιστορικό γεγονός που γεμίζει ελπίδες για το μέλλον του αναρχισμού. Όμως, παρ' όλ' αυτά, πρέπει να ομολογήσουμε πως το αναρχικό κίνημα, σαν οργανωτικός παράγοντας, βρίσκεται καθυστερημένο σε παγκόσμια κλίμακα. Αυτή η καθυστέρηση εξηγείται από μια σειρά εξωτερικά και εσωτερικά αίτια — υποκειμενικά κι αντικειμενικά — που χρειάζεται να εξεταστούν για να εκμηδενίσουν όσο γίνεταιιμπορετό. Αυτή η εξέταση πρέπει να περιλάβει τους εσωτερικούς παράγοντες που η εξουδετέρωση τους εξαρτιέται αποκλειστικά από την συνειδητή θέλησημας. θα μπορούσαμε να τους εκφράσουμε ουσιαστικά έτσι:

η έλλειψη μιας διαρθρωμένης κι αποτελεσματικής οργάνωσης στις διάφορες χώρες οφείλεται κύρια στην έλλειψημιας σωστής αντίληψης για την ανάγκη ειδικά αναρχικής οργάνωσης, για τον αναντικατάστατο ρόλο της, για την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της.

Στις χώρες της βαλκανικήςμια αρκετά ενδιαφέρουσα πρώτη εκδήλωση αναρχικών ιδεών φάνηκε στο τέλος του ΧΙΧου και στις ΧΧου αιώνα. Αλλά, οι βαλκανικοί πόλεμοι κι ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος δεν ευνόησαν την ανάπτυξη του αναρχισμού. Μόνο στη Βουλγαρία αναπτύχθηκεμια οργανωμένη κίνηση που θα επιβεβαιωθεί παρά τις καταδιώξεις. Οι σύντροφοι των άλλων χωρών πρέπει να βρουν και ν' αναλύσουν τις αιτίες καθυστέρησης τους για να ξεπεράσουν τις δυσκολίες ώστε να ξανανέβουν την πλαγιά. Πρέπει επίσης να παρατηρήσουμε έν' άλλο λυπηρό γεγονός: οι αναρχικοί των χωρών μας δεν έχουν σχεδόν καθόλου σχέσεις μεταξύ τους. Μια από τις αιτίες βρίσκεται στο γεγονός ότι οι κυβερνήσεις και ο συστηματικά καλλιεργημένος ολέθριος εθνικισμός προκάλεσαν συγκρούσεις ανάμεσα στις χώρες μας, διαιρώντας τους βαλκανικούς λαούς:

Έφτασε ο καιρός, συνειδητοποιώντας αυτά τα γεγονότα, ν' αποκαταστήσουμε σχέσεις μεταξύ μας που μέχρι τώρα έλειψαν και ν' αρχίσουμε να δουλεύουμε αλληλέγγυα για την οικοδόμηση ενός συλλογικού συνόλου: Τη Βαλκανική Ομοσπονδία. Σαν αρχή πρέπει ν' ανταλλάξουμε μερικές ιδέες και πρωτοβουλίες, που θα προλογίζει ένα σύντομο, ιστορικό για κάθε χώρα: πηγές αναρχικών ιδεών, επιρροή ευνοϊκών και όχι ευνοϊκών ιστορικών γεγονότων, άμεση επιρροή από το εξωτερικό, χωρίς να παραμεληθεί ο ρόλος των ανταρτών ενάντια της τούρκικης κατοχής που σημαδεύει την εμφάνιση επαναστατικών τάσεων, ούτε να ξεχαστεί η ύπαρξη μερικών σχέσεων που είχαν αναπτύξει οι πρωτοπόροι σοσιαλιστές και αναρχικοί γειτονικών χωρών.

Σαν παράδειγμα, θα μπορούσε ν' αναφερθεί. «Η Ιστορία του ελευθεριακού κινήματος στη Βουλγαρία» που έχει εκδοθεί βουλγάρικα και γαλλικά και θα μπορούσαμε να τη στείλουμε σ' όποιον τη ζητήσει.

Αυτούς που θα πάρουν αυτό το γράμμα παρακαλούμε να το μεταφράσουν στη γλώσσα τους και να το στείλουν σε ομάδες κι άτομα στη χώρα τους, δίνοντας και τη διεύθυνση μας για ν' απαντήσουν.

Για ν' αρχίσουμε προτείνουμε τον εαυτό μας σαν ενδιάμεσους. Επίσης, αναλαβαίνουμε να κάνουμε, στη διάρκεια της χρονιάς, επισκέψεις στις χώρες σας, για να δημιουργήσουμε άμεσες σχέσεις περιμένοντας γρήγορα ευνοϊκές απαντήσεις, σας ευχόμαστε καλή χρονιά και σας στέλνουμε τους πιο θερμούς αναρχικούς χαιρετισμούς.

Η γραμματεία

Το αναρχικό κίνημα στη Βουλγαρία από το 1989 και μετά

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ

1990: Επίσημη ανασυγκρότηση της Ομοσπονδίας Βούλγαρων Αναρχικών (FAB), μετά από 40 χρόνια παρανομίας κάτω από το μπολσεβίκικο σταλινικό καθεστώς.

Στις αρχές του 1990, τα περισσότερα μέλη της FAB είναι ηλικίας πάνω από 60 χρόνων, θύματα του προηγούμενου καθεστώτος. Επανακυκλοφορεί η εφημερίδα «Ελεύθερη Σκέψη» ως όργανο της Ομοσπονδίας, ενώ άρχισε ξανά η εκτύπωση και κυκλοφορία αρκετών κλασικών αναρχικών έργων. Τέλος, άρχισε η αποκατάσταση των επαφών με αρκετούς μετανάστες ή εξόριστους Βούλγαρους αναρχικούς σε διάφορες χώρες.

Η μηνιαία επιθεώρησε το όνομα «Ο Δρόμος μας» εμφανίστηκε 25 χρόνια μετά, ενώ άρχισαν να εκδίδονται ξανά φυλλάδια και βιβλία στη βουλγάρικη γλώσσα, αλλά ακόμα και στα γαλλικά κ.λπ. Παρ' όλη την καταστολή, το βουλγάρικο αναρχικό κίνημα δεν πέθανε, ούτε στο εξωτερικό ούτε και στο εσωτερικό, ενώ η αντίσταση εκατοντάδων γνωστών αγωνιστών έκανε τις λαϊκές μάζες να συμπαθήσουν τον αναρχισμό.

Δεν είμαστε σίγουροι αν η F.A.C.B. αφαίρεσε, τα μετέπειτα χρόνια, τη λέξη «κομμουνιστική» από τον τίτλο της εξαιτίας των πικρών εμπειριών που έζησε το αναρχικό κίνημα και ο βουλγάρικος λαός κάτω από τη σταλινική δικτατορία στο όνομα του κομμουνισμού ούτε και τι απέγινε ή πώς εξελίχθηκε η πλατφορμιστική βάση των μελών της.

Να σημειωθεί, επίσης, ότι η σημερινή Ομοσπονδία Βούλγαρων Αναρχικών (FAB) διακηρύσσει ότι προέρχεται από την F.A.C.B.

Ψήφισμα του Εθνικού Συνεδρίου της Ομοσπονδίας Αναρχικών Βουλγαρίας (FAB) *

Μάης 19-20 1990, Kasanlak

Μετά από 45 χρόνια δικτατορίας, η FAB είναι ακόμα ζωντανή. Η φυσική και ηθική εξόντωση των δυνάμεων των εραστών της ελευθερίας δεν είναι δυνατή.

Ο απώτερος στόχος μας παραμένει ο ίδιος: η εγκαθίδρυση μιας ελεύθερης κοινωνίας χωρίς Κράτος και μιας οικονομίας χωρίς εκμετάλλευση. Οι βασικές αρχές μας παραμένουν αμετάβλητες: Ελευθερία, Δικαιοσύνη και Ηθική, Αλληλοβοήθεια, τις οποίες βλέπουμε ως τις πλέον βασικές αρχές της φύσης και της λειτουργίας της κοινωνίας.

Είμαστε αναρχικοί επειδή είμαστε πεπεισμένοι ότι η εξουσία καθώς και η προσπάθεια απόκτησης εξουσίας οδηγούν στη διαφθορά.

Είμαστε σοσιαλιστές επειδή υποστηρίζουμε την ελευθερία, την ισότητα και τη δικαιοσύνη.

Υποστηρίζουμε τη συνεταιριστική ιδιοκτησία ως προτεραιότητα επειδή αποτρέπει την εκμετάλλευση και πραγματοποιεί την τεχνική πρόοδο για χάρη του συνόλου χωρίς εκμετάλλευση.

Θα διαδώσουμε τις ιδέες μας τόσο με νόμιμα όσο και με ειρηνικά μέσα. Απορρίπτουμε τη βία σε όλες τις μορφές και κατευθύνσεις της. Έχουμε απομακρυνθεί απολύτως από την τρομοκρατία και καταδικάζουμε οποιαδήποτε προσπάθεια που προϋποθέτει την τρομοκρατία.

Στην προσέγγισή μας για την όλη κατάσταση περιγράφουμε τις σημερινές συνθήκες. Είμαστε σαφείς όσον αφορά το γεγονός ότι ένας άμεσος αγώνας για την επίτευξη των στόχων μας δεν είναι δυνατός χωρίς τον αγώνα για μια πιο δημοκρατική κοινωνία. Πρέπει να βαδίζουμε τον επίπονο δρόμο προς την ελευθερία βαθμιαία, βήμα το βήμα, μέχρι το τέλος του. Εξαιτίας αυτού, συνεργαζόμαστε με όλα εκείνα τα κινήματα των οποίων ο στόχος είναι η μεγαλύτερη δυνατή ελευθερία καθώς και η ανύψωση του υλικού πλούτου.

* Το ντοκουμέντο αυτό δόθηκε στη δημοσιότητα αμέσως μετά το τέλος του Εθνικού Συνεδρίου της Ομοσπονδίας Αναρχικών Βουλγαρίας (FAB), το Μάη του 1990, μετά την κατάρρευση του «κομμουνιστικού» καθεστώτος της χώρας. Βρέθηκε δε τυχαία στην αμερικάνικη εφημερίδα «Anarchy: A journal of desire armed» (τεύχος 26, Φθινόπωρο 1990). Ελληνική μετάφραση «ούτε θεός - ούτε αφέντης», 15-16 Σεπτεμβρίου 2007.

Σύμφωνα με τον συγκεκριμένο αγώνα μας για αποκέντρωση της κοινωνίας μας και το τέλος των οικονομικών και πολιτικών κρίσεων, ασχολούμαστε με τη δημιουργία μιας κοινωνίας στην οποία η ελευθερία θα πραγματοποιείται μέσω του πραγματικού ελέγχου των πολιτών και όχι μόνο από το Σύνταγμα.

Για πραγματική ελευθερία της προφορικής και έντυπης σκέψης.

Για την κατάργηση της ποινής του θανάτου, των βασανιστηρίων και άλλων παρόμοιων θεαμάτων.

Για την ελεύθερη συγκέντρωση του έμψυχου δυναμικού της κοινωνίας σε οργανώσεις, κινήματα, λέσχες, κόμματα κ.λπ. Είμαστε υπέρ της αρχής της ομοσπονδιοποίησης μέσα στην οργάνωση.

Για το δικαίωμα του νόμιμου αγώνα των εργαζόμενων ανθρώπων συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος της απεργίας και ενάντια στην απόρριψη των υλικών και διανοητικών ενδιαφερόντων.

Για το πέρασμα της ιδιοκτησίας και της γης στις κομμούνες καθώς και για να επιτευχθεί εγγύηση του δικαιώματος των κατοίκων να αυτο-διαχειριστούν την οικονομία, αλλά χωρίς την πώληση και το εμπόριο.

Για την εισαγωγή ενός συστήματος φόρων που να περιορίζει την κρατική ιδιοκτησία και να προωθεί τη συνεταιριστική και ιδιωτική ιδιοκτησία όσο και να αποκλείει τη δυνατότητα εκμετάλλευσης.

Για μια κοινωνική πολιτική που να εμποδίζει την εξαθλίωση, για μια μόνιμη δίκαιη κατανομή του οικογενειακού εισοδήματος, για την ελεύθερη ιατρική φροντίδα και την ελεύθερη εκμάθηση (εκπαίδευση).

Για την κατάσχεση όλου του συσσωρευμένου πλούτου εκμέρους ορισμένων προσώπων ή οργανώσεων πάνω από ένα ορισμένο όριο, ζήτημα που πρέπει να επιλυθεί δίκαια. Αυτή η ιδιοκτησία πρέπει να επενδυθεί σε κεφάλαια χρήσιμα για την κοινωνία.

Για έναν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο περιορισμό του γραφειοκρατικού μηχανισμού.

Ως αντίβαρο ενάντια στην ανεργία πρέπει να θεσπιστεί μια πιο σύντομη εργάσιμη ημέρα.

Για την καταδίκη, σύμφωνα με το όλο νομικό πλαίσιο, εκείνων που έχουν τελήσει ηθικά ή φυσικά εγκλήματα καθώς και των ηθικών και διανοητικών αυτουργών πίσω απ' αυτά τα εγκλήματα. Εντούτοις, καθώς είμαστε μια από τις οργανώσεις που χτυπήθηκε πρώτη απ' όλες από την καταστολή, είμαστε ενάντια στην επικράτηση πνεύματος εκδίκησης. Τα ποσά των αποζημιώσεων προς τα θύματα πρέπει να προέλθουν από τα περιουσιακά στοιχεία του Βουλγαρικού Κομμουνιστικού Κόμματος και του MVR (σ.τ.μ.: αγροτικού κόμματος, συμμάχου του πρώτου).

Για την αριθμητική μείωση του στρατού και της θητείας με την προοπτική της συνολικής διάλυσής του μέσα στο πλαίσιο της Ευρώπης.

Ενάντια σε θρησκευτικές και ρατσιστικές διακρίσεις.

Για μια επιστημονική εκπαίδευση που να είναι απαλλαγμένη από την επιρροή των κομμάτων, των τάξεων, των θρησκειών και της πολιτικής.

Για μια αληθινή και δίκαιη οικολογική πολιτική βασισμένη στις κατακτήσεις της σύγχρονης επιστήμης.

Η διάσκεψη έχει επιλέξει να λειτουργήσουμε τα ακόλουθα όργανα:

Γραμματεία της Ομοσπονδίας.

Επιτροπή ενεργοποίησης της κοινής πλατφόρμας.

Ομάδα επαφής με άλλες πολιτικές οργανώσεις.

Εκπρόσωπο της Ομοσπονδίας.

Η εφημερίδα που εκδίδεται από την Ομοσπονδία έχει το όνομα «Ελεύθερη Σκέψη» και ο εκδοτικός της οίκος ονομάζεται «Νέος Κόσμος».

1992: Ιδρύθηκε Ομοσπονδία Αναρχικής Νεολαίας (FAM) και άρχισε την έκδοση της εφημερίδας «Δράση». Από τις πρώτες της δραστηριότητες ήταν η συμμετοχή σε κινητοποιήσεις ενάντια στην υποχρεωτική στρατιωτική θητεία. Πάντως, εξαιτίας της εξαιρετικά άσχημης

οικονομικής κατάστασης στη χώρα, σχεδόν όλα τα μέλη της FAM μετανάστευσαν και η Ομοσπονδία κρατήθηκε στη ζωή μέχρι τις αρχές του 1997.

1993: Ιδρύθηκε η ομάδα «Αναρχικοί από τη Βάρνα», η οποία διατηρήθηκε μέχρι τις αρχές του 1997.

Σεπτέμβρης 1995: Σύμφωνα με δημοσίευμα Νο 48 (Καλοκαίρι 1996) του δελτίου «Workers Solidarity» (του ιρλανδικού Workers Solidarity Movement), το 8ο Συνέδριο της Αναρχικής Ομοσπονδίας Βουλγαρίας συνήλθε τον Σεπτέμβρη του 1995. Παρόντες δεν ήταν μόνο εκπρόσωποι περιφερειακών ομάδων της Ομοσπονδίας, αλλά και συμπαθούντες και διάφοροι άλλοι, οι οποίοι, παρά τις αντίθετες πολιτικές τους πεποιθήσεις, πήγαν για να χαιρετίσουν τους αναρχικούς και το συνέδριό τους για την αξιοσημείωτη στάση και το κουράγιο τους στα στρατόπεδα συγκέντρωσης του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Ο Stoian Tzolav, ο οποίος πολέμησε στον Ισπανικό Εμφύλιο και την Επανάσταση του 1936 και παρέμεινε αρκετά χρόνια στα φασιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης της Βουλγαρίας πριν καταδικαστεί σε θάνατο από το Κομμουνιστικό Κόμμα το 1949, έκανε μια αναφορά σχετικά με το διεθνές αναρχικό κίνημα.

Αναφορές έγιναν, επίσης, για προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Βούλγαροι εργαζόμενοι σήμερα, όπως ανεργία, χαμηλοί μισθοί, τον πληθωρισμό του 300%, την εγκληματικότητα και την αυξανόμενη φτώχεια των συνταξιούχων.

Το Συνέδριο αποφάσισε η Αναρχική Ομοσπονδία να αγωνιστεί:

- Για τον αφοπλισμό των στρατιωτικών δυνάμεων και τη διακήρυξη μιας αληθινής ουδετερότητας μακριά από κάθε στρατιωτικό συνασπισμό.

- Για τη δημιουργία μιας οργάνωσης ειρήνης με σκοπό να εργαστεί με τους γειτονικούς λαούς ενάντια στον πόλεμο.

- Για τη δημιουργία ομάδων σε περιφέρειες και κοινότητες κάτω από τον έλεγχο των πολιτών – η αστυνομία που έχει διασυνδέσει με την εγκληματική μαφία (η οποία αναδύθηκε από το Κομμουνιστικό Κόμμα) είναι ανίκανη να αντιμετωπίσει την εγκληματικότητα.

- Για την αντίσταση στους νέους εκατομμυριούχους που πλούτισαν με τα χρήματα του λαού τα οποία κλάπηκαν από το Κομμουνιστικό Κόμμα.

- Για τη συγκρότηση ελεύθερων συνεργατικών στη γεωργία, τη βιομηχανία και την παραγωγή.

- Για την οργάνωση ελεύθερων κομμουνών όπου οι πολίτες θα μπορούν να εκφράζουν τις επιθυμίες τους και να επιβλέπουν την εκτέλεση των σχεδίων που θα αποφασίζονται από τις Γενικές Συνελεύσεις.

2001: Μια μέρα πριν την 1η Μάη, διανεμήθηκε προκήρυξη σχετικά με την ιστορία και σημασία της Εργατικής Πρωτομαγιάς. Την 1η Μάη, η προκήρυξη διανεμήθηκε σε μεγάλη κλίμακα στο κέντρο της Σόφιας, από σχεδόν 5 άτομα.

Τον Ιούνιο διανεμήθηκε προκήρυξη ενάντια στις κοινοβουλευτικές εκλογές κυρίως στη Σόφια. Η δραστηριότητα αυτή επαναλήφθηκε για αρκετές μέρες.

Στις 22 Ιούλη, έγινε διαμαρτυρία έξω από την ιταλική πρεσβεία στη Σόφια με αφορμή το θάνατο του Κάρλο Τζουλιάνι, στην οποία πήραν μέρος 8 άτομα, 5 αναρχικοί και 3 κομμουνιστές. Μερικές μέρες αργότερα, κολλήθηκαν νέες προκηρύξεις μπροστά στην πρεσβεία και γράφτηκαν συνθήματα για το ίδιο ζήτημα.

Στις 7 Οκτώβρη, έγινε διαμαρτυρία μπροστά στην αμερικάνικη πρεσβεία ενάντια στον πόλεμο στο Αφγανιστάν, στην οποία πήραν μέρος 20 άτομα. Δύο μέρες μετά, στο κέντρο της Σόφιας κολλήθηκε προκήρυξη-αφίσα που σύγκρινε την επίθεση της 11 Σεπτέμβρη στη Νέα Υόρκη με τους βομβαρδισμούς στη Γιουγκοσλαβία το 1993.

2002: Στις 4 Γενάρη, πραγματοποιήθηκε παρέμβαση ενάντια στον έλεγχο που ασκούν οι ελεγκτές δημόσιων συγκοινωνιών. Αφίσες κολλήθηκαν σε στάσεις λεωφορείων με το αίτημα για δωρεάν συγκοινωνία.

Στις 6 Φλεβάρη, έγινε διαδήλωση ενάντια στο Συνέδριο για το Σύμφωνο Σταθερότητας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, που έγινε στη Σόφια.

Την 1η Μάη, κολλήθηκαν αφίσες και μοιράστηκαν προκηρύξεις, ενώ μικρή διαδήλωση έγινε στη Σόφια May, όπου πήραν μέρος 23 άτομα. Μοιράστηκαν ακόμα και αντιφασιστικές

προκηρύξεις.

Τον Ιούλη, κυκλοφόρησαν προκηρύξεις και αφίσες για την επέτειο της Ισπανικής Επανάστασης.

Στις 27 Σεπτέμβρη, πραγματοποιήθηκαν κινητοποιήσεις ενάντια στις εκδηλώσεις του NATO με την επωνυμία «Bulgaria YES». Αναρτήθηκε πανώμε το σύνθημα «Bulgaria NO». Πήραν μέρος 20 αναρχικοί και κομμουνιστές και 3 φεμινίστριες από τη Γερμανία.

Τον Νοέμβρη, διανεμήθηκαν προκηρύξεις ενάντια στη συμμετοχή της Βουλγαρίας στο NATO. Εκτός από τους αναρχικούς, στις κινητοποιήσεις πήραν μέρος μερικοί κομμουνιστές καθώς και 3 Ισραηλινοί αναρχικοί.

Αρχή επαφών με Έλληνες αναρχικούς.

2003: Στις 16 Φλεβάρη, κολλήθηκαν πάνω από 200 αντιπολεμικές αφίσες στο κέντρο της Σόφιας.

Στις 23 Μάρτη, έγινε αντιπολεμική διαδήλωση στην οποία συμμετείχαν πάνω από 300 άτομα στη Σόφια, αναρχικοί, κομμουνιστές, οικολόγοι κ.ά. Ήταν η μαζικότερη αναρχική δραστηριότητα.

Στις 31 Μάρτη, έγινε νέα αντιπολεμική διαδήλωση στη Σόφια, με 500 συμμετέχοντες αυτή τη φορά.

Την 1η Μάη, έγινε εκδήλωση στο κέντρο της Σόφιας. Διανεμήθηκε η εφημερίδα «Ελεύθερη Σκέψη», άλλες αναρχικές εκδόσεις και προκηρύξεις. Η εκδήλωση αυτή ήταν η πρώτη πραγματικά αναρχική εκδήλωση για την μέρα αυτή για πάνω από 60 χρόνια.

Τον Ιούνη, αναρχικοί συμμετείχαν στις κινητοποιήσεις ενάντια στη Σύνοδο της Ε.Ε. στη Θεσσαλονίκη.

Στις 22 Ιούνη, έγινε εκδήλωση για την επέτειο της δολοφονίας του αναρχικού Vassil Ikononov.

Στις 23 Αυγούστου, υπήρξε αναρχική συμμετοχή στις εκδηλώσεις για την 120η επέτειο της εξέγερσης του Ilindensko - Preobrajensko. Κατά τη διάρκεια της ομιλίας του προέδρου της χώρας, σημειώθηκε επεισόδιο μεταξύ αναρχικών και της φρουράς του προέδρου και αστυνομίας.

Στις 13 Σεπτέμβρη, πραγματοποιήθηκε αντιφασιστικό φεστιβάλ, με συναυλία και προβολή ταινιών όπου πήραν μέρος πάνω από 200 άτομα.

Στις 21 Σεπτέμβρη, έγινε εκδήλωση στα πλαίσια της διεθνούς μέρας αλληλεγγύης σε όσους συνελήφθησαν στη Θεσσαλονίκη. Διανεμήθηκε προκήρυξη μπροστά στην ελληνική πρεσβεία.

Τον Οκτώβρη, έγινε αντι-εκλογική προπαγάνδα με αφισοκόλληση.

Τον ίδιο μήνα, υπήρξε αναρχική συμμετοχή σε ραδιοφωνικά προγράμματα και δόθηκε συνέντευξη για το περιοδικό «Egoist». Επίσης, ιδρύθηκε ο εκδοτικός οίκος «Μαύρο και Κόκκινο» που, ως πρώτο του έργο, κυκλοφόρησε μια μπροσούρα με τίτλο «78 χρόνια από την επίθεση του Arbakonak». Τέλος, αναρχικοί συνεπλάκησαν με νεοναζιστές και με ελεγκτές συγκοινωνιών.

2004: Στις 11 Γενάρη, διοργανώθηκε διαδήλωση με αιτήματα για την άμεση ανάκληση των βουλγαρικών στρατευμάτων από το Ιράκ, το κλείσιμο των αμερικανικών και NATOϊκών στρατιωτικών βάσεων στη Βουλγαρία και ενάντια στην είσοδο της χώρας στο NATO. Περίπου 50 άτομα συμμετείχαν.

Στις 20 Μάρτη, έγινε διαδήλωση στα πλαίσια της διεθνούς μέρας ενάντια στον πόλεμο στο Ιράκ. Η διαδήλωση οργανώθηκε από πλατιά και ευρεία επιτροπή διαφόρων αριστερών οργανώσεων και συμμετείχαν περίπου 500 άτομα, από τα οποία 50 αναρχικοί σε ξεχωριστό μπλοκ, με ένα πανώ στο οποίο αναγραφόταν

«NATO – Δολοφόνοι, ξεκουμπιστείτε από τα Βαλκάνια». Μοιράστηκε και σχετική προκήρυξη.

Στις 25 Μάρτη, υπήρξε αναρχική συμμετοχή σε διαδήλωση ενάντια στην εισαγωγή γενετικά μεταλλαγμένων τροφίμων στη Βουλγαρία.

Στις 2 Απρίλη, σε αντίθεση στις επίσημες γιορτές εισόδου της χώρας στο NATO, οργανώθηκαν αντι-γιορτές στο κέντρο της Σόφιας.

Στις 4 Απρίλη, γράφτηκαν συνθήματα στα αγάλματα των Todor Zhivkov και Dimitur Blagoev ο Pravets.

Την 1η Μάη, οργανώθηκε η παραδοσιακή συγκέντρωση στην οποία πήραν μέρος 90 άτομα

από τη Σόφια και από Gotse Delchevb, Kostenets, Veliko Turnovo, Varna, Asenovgrad και Pernik. Μετά τη συγκέντρωση έγινε προβολή ταινιών.

Στις 8 Ιούνη, υπήρξε αναρχική συμμετοχή σε εκδήλωση ενάντια στην εισαγωγή γενετικά μεταλλαγμένων τροφίμων στη Βουλγαρία, οργανωμένη από την οικολογική οργάνωση «Για τη Γη».

Στις 20 Ιούνη, έγινε εκδήλωση για την 79η επέτειο της δολοφονίας του Vassil Ikononov. Συμμετείχαν αναρχικοί από Σόφια, Pernik, Blagoevgrad, Stara Zagora, Karlovo και Buta.

Στις 17 Ιούλη, συνελήφθη 20χρονη από το Dobrich, επειδή σε προκήρυξη εξηγούσε τι είναι ο αναρχισμός και γιατί αγωνίζονται οι αναρχικοί.

Τον Δεκέμβρη η ομάδα ιδρύθηκε η ομάδα «Food not bombs» και στις 12 του ίδιου μήνα έκανε την πρώτη της παρέμβαση. Επίσης, άρχισε να εκπέμπει το ραδιοφωνικό πρόγραμμα «Radio Diversion» στο σταθμό «Radio NET» και συνέχισε να εκπέμπει κάθε Σάββατο επί 2 χρόνια. Ιδρύθηκε, τέλος το βουλγαρικό Indynedia.

2005: Τον Φλεβάρη σημειώθηκαν κατασταλτικές επιθέσεις από το κράτος ενάντια σε εργάτες και αναρχικούς στο Kochan, εξαιτίας τη αυξανόμενης δυσαρέσκειας των εκεί καπνοπαραγωγών.

Στις 9 Μάρτη, σε αντιπολεμικό συλλαλητήριο στο κέντρο της Σόφιας, συμμετείχαν πάνω από 500 άτομα, μεταξύ αυτών 30 αναρχικοί και 10 μέλη της «Food not bombs».

Στις 18-20 Μάρτη, συμμετοχή στη 2η Βαλκανική Έκθεση Αναρχικού Βιβλίου.

Τον Απρίλη, συμμετοχή στην οργάνωση της 1ης Βαλκανικής Αναρχικής Συνάντησης, με συμμετοχή αναρχικών από Βουλγαρία, Σερβία, Ελλάδα και Μακεδονία.

Την 1η Μάη, οργανώθηκε η παραδοσιακή εκδήλωση με συμμετοχή 50 ατόμων με κεντρικό σύνθημα «Οι εργάτες δεν ψηφίζουν», λόγω της προεκλογικής περιόδου.

Τον Ιούνη, οργάνωση αντι-εκλογικής προπαγάνδας, με χιλιάδες αυτοκόλλητα να κολλούνται στη Σόφια.

Στις 7 Ιούλη, υπήρξε αναρχική συμμετοχή στις διαμαρτυρίες των κατοίκων του Suhodol.

Στις 22- 30 Αυγούστου, αναρχική συμμετοχή υπήρξε στο «No Border Cam», που έφερε μαζί Έλληνες και Βούλγαρους αναρχικούς, στα σύνορα των δύο χωρών. Σημειώθηκαν επεισόδια με την αστυνομία στη Βένα (στην ελληνική πλευρά).

Στις 18 Σεπτέμβρη, αναρχικοί συμμετείχαν σε διαμαρτυρίες των κατοίκων των περιοχών Mramor, Trebich, Vrubnitsa, Obelya και Suhodol που τάσσονται ενάντια στην αποθήκευση των σκουπιδιών της Σόφιας στην περιοχή τους.

Στις 23 Σεπτέμβρη, η αναρχική ομάδα «Vassil Ikononov» κυκλοφορεί το πρόγραμμά της για ριζοσπαστικές κοινωνικές αλλαγές.

Στις 12 Νοέμβρη, αναρχική συμμετοχή σε διαδήλωση ενάντια στις αμερικανικές βάσεις στη Βουλγαρία. Συμμετείχαν περίπου 400 άτομα, από τα οποία 60 περίπου αναρχικοί.

Στις 16- 17 Δεκέμβρη συνήλθε το 20ό Συνέδριο της Ομοσπονδίας Βούλγαρων Αναρχικών (FAB). Στο Συνέδριο συμμετείχαν εκπρόσωποι από αναρχικές ομάδες απ' όλη τη Βουλγαρία καθώς και επισκέπτες-παρατηρητές από τη βρετανική Αναρχική Ομοσπονδία (AF), την Αναρχοσυνδικαλιστική Πρωτοβουλία από τη Σερβία (ASIO και την Αντιεξουσιαστική Κίνηση από την Ελλάδα (AK).

Στο Συνέδριο παρουσιάστηκαν εισηγήσεις για την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση στη Βουλγαρία και στον κόσμο καθώς και για την κατάσταση του αναρχικού κινήματος στη Βουλγαρία και άλλες χώρες. Οι δε εκπρόσωποι μίλησαν για τις δραστηριότητες των ομάδων που ανήκουν.

Το Συνέδριο ενέκρινε νέο οργανωτικό διάγραμμα, διακήρυξη αρχών και στόχων και βραχυπρόθεσμο πρόγραμμα δράσης μέχρι το επόμενο Συνέδριο που αποφασίστηκε να γίνει το καλοκαίρι του 2008.

Στο Συνέδριο ορίστηκε, επίσης, νέα εκδοτική ομάδα της εφημερίδας «Ελεύθερη Σκέψη». Έγινε, επίσης, συζήτηση για το περιεχόμενο δράσης, τις προοπτικές και τη κατεύθυνση των οργάνων της Ομοσπονδίας. Ορίστηκαν, ακόμα, ο γραμματέας, η γραμματεία και ο ταμίας.

Το Συνέδριο συνήλθε στις 16 και 17 Δεκέμβρη, επειδή τις αντίστοιχες ημερομηνίες το 1948, ένας μεγάλος αριθμός αναρχικών συνελήφθη σε όλη τη χώρα και εκατοντάδες από αυτούς στάλθηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης και φυλακές. Διαλέχτηκε αυτή η ημερομηνία γιατί η

σημερινή FAB θέλησε να δείξει ότι οι αναρχικές ιδέες δεν πεθαίνουν και για να δώσουν ένα ακόμα ηθικό και ιστορικό χαστούκι σταμούρα των αρχών. Ο αγώνας για την πραγματοποίηση των ιδανικών μας θα έχει νικηφόρο τέλος!

2007: Την Πρωτομαγιά 2007, σημειώθηκε μια καλή αναρχική παρουσία στη Σόφια, με συγκέντρωση και πορεία. Τη συγκέντρωση – στην οποία συμμετείχαν λίγο πάνω από 100 άτομα – κάλεσε η Ομοσπονδία Βούλγαρων Αναρχικών (FAB). Κάποια στιγμή εμφανίστηκε ένα μπλοκ από 40 περίπου νεοναζιστές που προσπάθησαν να ματαιώσουν τις δραστηριότητες των αναρχικών. Αλλά η αστυνομία έκανε μια συμπαγή αλυσίδα – έναν κύκλο κυρίως γύρω από τους αναρχικούς – για να αποτρέψει τη σύγκρουση μεταξύ των δύο πλευρών. Το αξιοσημείωτο ήταν ότι οι νεοναζιστές κρατούσαν μαύρες σημαίες(!) Από την πλευρά των αναρχικών, μερικοί είχαν καλύψει τα πρόσωπά τους επειδή δεν ήθελαν να αναγνωριστούν από τους νεοναζιστές, οι οποίοι στη Βουλγαρία θεωρούνται ακραία δολοφονικά στοιχεία. Τελικά, παρά τις απόπειρες των φασιστών, οι αναρχικοί κατάφεραν να κάνουν τη συγκέντρωσή τους και ακολούθησε πορεία στην οποία κυριάρχησαν συνθήματα για αυξήσεις στους μισθούς και καλύτερες συνθήκες εργασίας, αντικυβερνητικά συνθήματα καθώς και καλέσματα για διαδηλώσεις. Η πορεία τερμάτισε έξω από το κτίριο της Εθνικής Βιβλιοθήκης.

Τρεις συνεντεύξεις

Συνέντευξη με τα μέλη ομάδας αναρχικών στη Σόφια *

Αυτό που ακολουθεί είναι μια συνέντευξη με τα μέλη μιας αρκετά νέας ομάδας αναρχικών από τη Σόφια έγινε από την Lydia, από την αντιφασιστική ομάδα OAP από τη Λειψία της Γερμανίας, την οποία θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε για την παραχώρησή της.

Lydia: Ακούσαμε για την ομάδα σας εδώ στη Σόφια και θέλουμε να ξέρουμε περισσότερα για σας και τα πράγματα που κάνετε εδώ. Πώς άρχισε, πόσο καιρό υπάρχει η ομάδα κ.λπ..

M.: Η πρώτη συνάντησή μας, αναζητώντας επαφές με άλλους αναρχικούς, έγινε στο γραφείο της F.A.B. (Ομοσπονδία Αναρχικών Βουλγαρίας). Αρχίσαμε με μια ξεκάθαρα θεωρητική επεξεργασία και τη δημοσίευση αναρχικών και αντικαπιταλιστικών ιδεών στον ιστοχώρο «Αναρχία στη Βουλγαρία». Αργότερα, αρχίσαμε να ασχολούμαστε με το ηλεκτρονικό περιοδικό «Chliab I Svoboda» («Ψωμί και Ελευθερία») και την εφημερίδα «Anarcho-Sprotiva» («Αναρχο-αντίσταση»).

Σχετικά με τους αναρχικούς της F.A.B., έχουμε να πούμε ότι πολλοί απ' αυτούς πέρασαν το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους στα διάφορα στρατόπεδα όπως στο Belene και στη φυλακή. Τώρα ασχολούνται με τη δημοσίευση μιας κάποιας κλασικής αναρχικής βιβλιογραφίας καθώς και την έκδοση της εφημερίδας «Svobodna Misal» («Ελεύθερη Σκέψη»), η οποία κυκλοφορεί μαζί με την εφημερίδα μας «Anarcho - Sprotiva». Ένας από αυτούς, ο Georgi Konstantinov, ανατίναξε ένα μνημείο του Στάλιν, νομίζω το 1956. Καταδικάστηκε σε θάνατο και το μόνο πράγμα που τον έσωσε ήταν ο θάνατος του Στάλιν σχεδόν αμέσως και η ποινή του μετατράπηκε σε φυλάκιση 20 χρόνων. Μετά από 10 χρόνια, απελευθερώθηκε και κατόρθωσε να δραπετεύσει στη Γαλλία. Μετά από την αλλαγή του 1989, επέστρεψε στη Βουλγαρία.

Υπάρχει, επίσης, μια ομάδα παλαιών αναρχοσυνδικαλιστών (η πρώην Βουλγαρική Συνομοσπονδία Εργασίας). Ένας από αυτούς, ο Nikola Mladenov, είναι τώρα περίπου 94 χρόνων και συμμετείχε στην Ισπανική Επανάσταση στη δεκαετία του '30.

Εν τω μεταξύ, δεν γίνονται αρκετά απ' αυτούς πια, επειδή είναι όλοι ηλικίας πάνω από 80 ετών. Αλλά τα γραφεία της F.A.B. είναι πάντα ανοιχτά και αποτελούν ένα καλό σημείο επαφής με άλλους, αλλά και λόγω της μεγάλης συλλογής υλικού που υπάρχει εκεί, μια εξαιρετική θεωρητική

---

* Από τη συνέντευξη αυτή, που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Abolishing Borders from Below» («Καταργώντας τα Σύνορα από τα Κάτω») - ένα περιοδικό από και προς για το αναρχικό κίνημα των χωρών τα Ανατολικής Ευρώπης – στο τεύχος 8, Φλεβάρης 2003, μεταφράστηκαν και παρατίθενται εδώ τα βασικότερα μέρη της.

βάση.

Ποιες ήταν οι πρώτες σας ενέργειες;

T: Η πρώτη-πρώτη ενέργειά μας δεν ήταν ίσως τόσο ενδιαφέρουσα. Μοιράσαμε προκηρύξεις για την κατάσταση στη Βουλγαρία και την ιστορία της Πρωτομαγιάς, στον επίσημο εορτασμό της Πρωτομαγιάς των κομμουνιστών και των σοσιαλιστών. Μετά απ' αυτό, έγινε μια διαμαρτυρία τον Ιούλιο του 2001 για τη δολοφονία του Carlo Giuliani κατά τη διάρκεια των ταραχών στη Γένοβα. Κατά τυχαίο τρόπο, συναντηθήκαμε μια ημέρα πριν, πάλι στα γραφεία της F.A.B., με μερικούς ανθρώπους από την Antifa της Γερμανίας και αποφασίσαμε να κάνουμε από κοινού την πρώτη ανοικτή μας κινητοποίηση στα πλαίσια μιας σχετικής τότε παγκόσμιας ημέρας δράσης. Ήταν τόσο αυθόρμητα οργανωμένη η ενέργεια αυτή, που ακόμα και τα περισσότερα μέλη της ομάδας μας δεν μπορούσαν να βρίσκονται εκεί στην καθορισμένη ώρα. Γι' αυτό και ήμασταν ακριβώς 8 άνθρωποι, οι οποίοι πήγαν στην ιταλική πρεσβεία με σημαίες κ.λπ.. Στην ενέργεια αυτή συμμετείχαν και κάποιοι από την κομμουνιστική ομάδα «Τσε Γκεβέρα». Έπειτα, κάποιος έριξε στην είσοδο της πρεσβείας τομάτα κέτσαπ ως αναπαράσταση του αίματος του νεκρού Carlo Giuliani. Ολόκληρη η φάση πάντως ήταν πολύ αστεία.

Φανταστείτε ότι, στο κέντρο της Σόφιας, όπου έγιναν όλα, πολλοί άνθρωποι ήταν πολύ αβέβαιοι και ρωτούσαν τι γίνεται και εάν χρειαζόμαστε βοήθεια... Οπότε στο σημείο αυτό μπορούμε να μιλάμε για επιτυχία γιατί και ήμασταν τόσο λίγοι και δεν είχαμε κάνει καν προπαγάνδη της όλης φάσης. Η φρουρά ασφαλείας της πρεσβείας ήταν πραγματικά χαλαρωμένη και περιορίστηκε ακριβώς στις βασικές της υποχρεώσεις. Όταν ήρθε τελικά η αστυνομία, ένας βαριεστημένος αστυνομικός με ανοικτό πουκάμισο βγήκε από το αυτοκίνητο, ρώτησε τι συμβαίνει και εξαφανίστηκε. Η ενέργεια αυτή όμως ήταν πολύ σημαντική για μας, επειδή ήταν η πρώτη φορά που παρουσιάστηκε στο κοινό. Πριν από αυτό πάντα ασχολούμασταν με τις κλασικές αφισκοκολλήσεις και διανομή προκηρύξεων.

Την επόμενη ημέρα δημοσιεύτηκε ένα, καλό σε γενικές γραμμές, άρθρο σε μια τοπική εφημερίδα, αλλά περίπου 6 εβδομάδες αργότερα μια από τις πιο δημοφιλέστερες εφημερίδες στη Βουλγαρία χρησιμοποίησε πρωτοσέλιδα την ενέργεια αυτή, ρωτώντας τι θα συμβεί εάν έρθει στη Σόφια το κίνημα κατά της παγκοσμιοποίησης, αφού η αστυνομία δεν είναι έτοιμη για την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων... Το καλό για μας ήταν ότι μέσω αυτού του άρθρου νέοι άνθρωποι ήρθαν σ' εμάς, επειδή για πρώτη φορά άκουσαν για την ομάδα μας.

B: Προσωπικά, μέσω αυτού του άρθρου συνειδητοποίησα ότι υπάρχουν άνθρωποι στη Σόφια οι οποίοι ενδιαφέρονται για την παγκοσμιοποίηση... Μερικές εβδομάδες αργότερα, αγόρασα για πρώτη φορά τις εφημερίδες «Anarcho - Sprotina» και «Svobodna Misal» και κατά τη διάρκεια της διαμαρτυρίας μπροστά στην αμερικανική πρεσβεία ενάντια στον πόλεμο στο Αφγανιστάν συνδέθηκα με την ομάδα.

T: Η διαμαρτυρία αυτή έγινε τυχαία 2 ώρες πριν αρχίσουν οι βομβαρδισμοί στο Αφγανιστάν. Αλλά βασικά πήγαμε εκεί εξαιτίας της δέσμευσης της κυβέρνησης να υποστηρίξει αυτόν τον πόλεμο ενεργά, αν και η Βουλγαρία δεν υπήρξε μέλος του NATO. Οι αστυνομικοί στην αρχή δεν ήξεραν τι να κάνουν και περίμεναν νέες διαταγές. Μετά από μισή ώρα, πήραν τα προσωπικά μας στοιχεία και μας έδωσαν να καταλάβουμε ότι, ναι μεν, η δημοκρατία και οι ειρηνικές διαμαρτυρίες είναι καλό, αλλά το καλύτερο θα ήταν να εξαφανιστούμε τώρα, διαφορετικά...

Αυτό ακούγεται σαν να είστε η μόνη ομάδα που έκανε οποιοδήποτε είδος διαμαρτυρίας ενάντια σε αυτό τον πόλεμο. Υπάρχουν τουλάχιστον ειρηνικοί διαδηλωτές εδώ;

M: Όχι, τίποτα. Εδώ έχουμε ακριβώς μερικές ΜΚΟ (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις), αλλά δεν γίνεται τίποτα απ' αυτές. Όταν το NATO βομβάρδισε τη Σερβία το 1999, ακριβώς μια χούφτα κομμουνιστών διαμαρτυρήθηκαν. Κατά την περίοδο αυτή ιδρύθηκε και η ομάδα «Τσε Γκεβέρα». Κατά τη διάρκεια της αντιπολεμικής αυτής διαμαρτυρίας, η εν λόγω ομάδα δεν υπήρχε πλέον. Η Βουλγαρία άνοιξε τους αεροδιαδρόμους της στα βομβαρδιστικά αεροπλάνα του NATO, αν και πολλοί άνθρωποι ήταν ενάντια στον πόλεμο. Μια από τις βόμβες χάθηκε δυστυχώς εδώ στη Σόφια. Ευτυχώς, ανατινάχθηκε μόνο η στέγη ενός σπιτιού.

T.: Μια άλλη καλή δράση ήταν η Πρωτομαγιάτικη παρέμβασή μας το 2002. Διαδηλώσαμε 25 περίπου άνθρωποι με αίτημα «6 εργάσιμες ώρες την ημέρα» στο κέντρο της Σόφιας. Υπήρξαν

άνθρωποι που είπαν: «Εί, κοιτάζετε αυτούς τους νεαρούς. Θέλουν εργάσιμη ημέρα 6 ωρών! Άλλοι άνθρωποι εδώ στη Βουλγαρία εργάζονται 16 ώρες ανά ημέρα! Κι εσείς οκνηροί νεαροί ζητάτε ακριβώς 6 ώρες...» Απαντήσαμε: «Εάν θέλετε πραγματικά 16 ώρες τότε κάντε το...» Αργότερα, προσπαθήσαμε να τους εξηγήσουμε ότι η ιδέα αυτή προήλθε από τον αγώνα για την εργάσιμη ημέρα 8 ωρών στο παρελθόν, τότε που υπήρχαν άνθρωποι που εργάζονταν πάνω από 10 ώρες ημερησίως αλλά και μεγάλη ανεργία. Προβάλλουμε το αίτημα αυτό για να μοιραστεί η εργασία μεταξύ των ανθρώπων– να εργάζονται περισσότεροι άνθρωποι στην ίδια εργασία». Αλλά ανταπάντησαν: «...και έπειτα θα περικόψουν τους μισθούς μας!».

Με τι άλλες δραστηριότητες ασχολείστε; Εργάζεστε επίσης για άλλα θέματα όπως ο φεμινισμός, η οικολογία, τα δικαιώματα των ζώων κ.λπ., ή ασχολείστε μόνο με εργατικά ζητήματα;

Μ: Όχι, δεν ασχολούμαστε μόνο μ' αυτό. Για παράδειγμα, συνεργαστήκαμε με την οικολογική ομάδα «Za Zemjata» («Για τη Γη»), η οποία είναι στην ουσία μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση, αλλά αυτές οι ενέργειες που κάναμε από κοινού ήταν αποδεκτές από αυτούς. Συμμετείχαμε μαζί τους και σε εκδήλωση ενάντια στην παγκοσμιοποίηση. Με πολλά άλλα θέματα όπως ο φεμινισμός και το ζήτημα της ομοφυλοφιλίας, έχουμε μέχρι τώρα ασχοληθεί μόνο σε θεωρητικά επίπεδο. Ένα άλλο σημαντικό θέμα για μας είναι φυσικά ο αντιφασισμός.

Η επόμενη ερώτησή μου σχετίζεται με το πρόβλημα των νεο-ναζιστών. Ποιες είναι οι διαστάσεις του ζητήματος αυτού στη Βουλγαρία;

Στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Βουλγαρία ήταν σύμμαχος της ναζιστικής Γερμανίας και, φυσικά, υπάρχουν εδώ άνθρωποι που είναι υπερήφανοι γι' αυτό και λένε ότι αυτό ήταν ό,τι το καλύτερο.... Επίσης τώρα μετά από την αλλαγή όλοι μισούν τους κομμουνιστές και οι κομμουνιστές είναι αντιφασίστες... Γι' αυτούς τα χρόνια του φασισμού ήταν μια σημαντική περίοδος μιας και αφού καταλάβαμε τους γείτονές μας, οι οποίοι - φυσικά - ανήκουν σε μας, η Μεγάλη Βουλγαρία ήταν ενωμένη.

Υπάρχουν, επίσης, άνθρωποι που λένε ότι οι Βούλγαροι είναι Άριοι και όχι Σλάβοι. Αλλά και οι περισσότεροι από τους νέους σήμερα είναι εθνικιστές. Επίσης, το να είναι εθνικιστές οι περισσότεροι ποδοσφαιρόφιλοι και οπαδοί ομάδων είναι πολύ κοινό και άλλοι άνθρωποι όπως Τσιγγάνοι, Εβραίοι και Τούρκοι αποτελούν γι' αυτούς τους αποδιοπομπαίους τράγους για κάθε δυστυχία. Η νεοναζιστική δραστηριότητα είναι ανεμπόδιστη εδώ. Πριν ένα χρόνο είχαν γεμίσει τον κόσμο με αφίσες του Χίτλερ. Έχουμε σχετικούς νόμους ενάντια στη διάδοση των φασιστικών ιδεολογιών, αλλά στην πραγματικότητα κανένας δεν φροντίζει γι' αυτό. Υπάρχει επίσης μεγάλη νομική υποστήριξη και χρήματα πίσω απ' αυτά.

Αντιμετωπίζετε τους νεοναζιστές με μορφή άμεσης δράσης ή πρέπει να αμυνθείτε στο δρόμο;

Μ: Μερικοί από την ομάδα μας και μερικοί κομμουνιστές από την πρώην ομάδα «Τσε Γκεβέρα» πηγαίνουν τακτικά για να ψάξουν για νεοναζιστές...

Πώς είναι η γενική κατάσταση εδώ στη Βουλγαρία– οι διαθέσεις του κόσμου;

Β: Οι περισσότεροι άνθρωποι εδώ δεν είναι φυσικά ικανοποιημένοι με την κατάσταση, αλλά παραμένουν παθητικοί και δεν έχουν θάρρος ν' αλλάξουν τίποτα. Είναι πολύ δύσκολη και επίπονη η διαδικασία αυτή για πολλούς ανθρώπους εδώ και σίγουρα είναι πολλά αυτά τα πράγματα που πρέπει ν' αλλάξουν. Αλλά εάν είμαστε πάντα πολυάσχολοι για να καλύψουμε μόνο τις πρώτες ανάγκες για την καθημερινή μας ζωή, δεν υπάρχει συνήθως πολύς χρόνος για να κάνει κάτι διαφορετικό.

Η Βουλγαρία είναι υποψήφια για ένταξη στο ΝΑΤΟ...

Μ: Ναι, αυτή η εντατική αυτή εκστρατεία για την ένταξη της άρχισε απότομα μετά από τον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία. Έγινε μια διάσκεψη του ΝΑΤΟ εδώ στις 27 Σεπτέμβρη 2001 και το κέντρο της Σόφιας είχε αποκλειστεί από 6000 αστυνομικούς, αριθμός πολύ μεγάλος γι' αυτή τη χώρα. Εμείς κάναμε διαδήλωση, αλλά αυτή τη φορά η κομμουνιστική ομάδα «Τσε Γκεβέρα» δεν ήρθε γιατί μάλλον υπέγραψε κάτι που έλεγε ότι δεν θα πάρει μέρος σε ενδεχόμενες κινητοποιήσεις...

Ποιες επαφές έχετε από άλλες χώρες;

Τ: Έχουμε επαφές με άτομα, συνήθως αναρχικοί, από τις χώρες όπως η Ελλάδα, η Σερβία, οι ΗΠΑ, η Ελβετία και η Γερμανία. Αλλά συνήθως οι επαφές αυτές περιορίζονται στην ανταλλαγή εφημερίδων και εντύπων. Διαφορετικά, τον περισσότερο χρόνο είμαστε πολυάσχολοι με τα δικά μας προβλήματα, προσπαθώντας να γνωρίσουμε και να μνήσουμε νέους. Όποιοι έρχονται για να μας επισκεφτούν, συμμετέχουν φυσικά στις δραστηριότητές μας. Σε αντίθετη περίπτωση, είναι δύσκολο για μας να συμμετέχουμε σε ενέργειες έξω από τη Βουλγαρία, λόγω του υψηλού κόστους.

Τι σχέδια έχετε για το μέλλον;

Τ: Χρειαζόμαστε επειγόντως μέρος όπου να μπορούμε να συναντιόμαστε, ένα κέντρο πληροφόρησης, για την έκδοση εντύπων, για τη καλύτερη διοργάνωση ενεργειών. Έως τώρα, συναντιόμαστε πάντα σε μπαρ και παμπ και αυτό δεν είναι και τόσο άνετο για συζητήσεις. Δεν υπάρχει κάποιο μέρος για ανθρώπους που θέλουν να μας συναντήσουν και είναι πραγματικά απαραίτητο να συνδεθούμε ο ένας με τον άλλον. Έχουμε αρκετούς συμπαθούντες, πολλοί άνθρωποι διαβάζουν την εφημερίδα μας...

Συνέντευξη με τα μέλη της αναρχικής ομάδας «Bezvlastie» («Χωρίς Κανόνες») *

Τι έγινε δύο βδομάδες πριν στο Kochan;

Περίπου είκοσι μέρες πριν, όταν άρχισε η αγορά καπνού στην περιοχή μας (Satoncha και περίχωρα) αρκετοί καπνοπαραγωγοί αποφάσισαν να διαμαρτυρηθούν μπροστά από το δημοτικό κτίριο για τις χαμηλές τιμές. Περίμεναν από τους αρμόδιους να κρατήσουν τις υποσχέσεις που είχαν δώσει για ικανοποιητικές τιμές απ' ό,τι τον προηγούμενο χρόνο που όλοι αγόραζαν και η αγορά εξελίχθηκε χωρίς προβλήματα. Το καλοκαίρι του 2004, οι αρμόδιοι οργάνωσαν μάλιστα και γιορταστικές εκδηλώσεις «προς τιμήν των καπνεργατών». Οι διαδηλωτές ήρθαν από όλα τα χωριά της περιοχής. Αλλά καθώς δεν είχαν άδεια για τη διαδήλωση η αστυνομία άρχισε να κάνει συλλήψεις. Δόθηκαν τότε κάποιες γραπτές εξηγήσεις εκατέρωθεν και μετά ο καπνός τους τέθηκε προς πώληση αλλά σε απίστευτα χαμηλές τιμές μόνο και μόνο επειδή άνοιξαν το στόμα τους. Όλα αυτά έγιναν χωρίς η ευρύτερη βουλγαρική κοινωνία να γνωρίζει κάτι, γιατί κανείς δημοσιογράφος και κανένα συνδικάτο δεν ανέφερε ποτέ κάτι, ενώ η όλη διαμαρτυρία σαμποταρίστηκε από υψηλά ιστάμενα πρόσωπα. Έτσι αποφασίσαμε να υποστηρίξουμε τις διαμαρτυρίες των ανθρώπων αυτών μετά απ' αυτό το γεγονός. Κυκλοφορήσαμε προκηρύξεις και δελτίο πληροφόρησης που το κολλήσαμε παντού στην περιοχή. Τέσσερις καπνεργάτριες από διαφορετικά εργαστήρια που διάβασαν τα δελτία μας, υπέβαλαν τα παράπονά τους στο Γραφείο Εργασίας της επαρχίας Γκότσε Ντέλτσεφ σχετικά με ασφάλιστρα που δεν είχαν καταβληθεί στους εργάτες. Το Γραφείο Εργασίας έλεγξε την όλη κατάσταση κάτι που δεν άρεσε στους εργοδότες. Υπήρξε μάλιστα και ένα περιστατικό, στο οποίο ένας ντόπιος επιχειρηματίας μας απείλησε κατευθείαν με φράσεις όπως «μπορώ να κάνω ό,τι θέλω εναντίον σας».

Είναι αυτή η πρώτη φορά που έχετε γίνει αντικείμενο εκφοβισμού;

Όχι, είχαμε προβλήματα και με την αστυνομία πριν λόγω του ότι γράφαμε συνθήματα σε χώρους όπου απαγορεύεται. Μετά από διαπραγματεύσεις με μερικούς ντόπιους αστυνομικούς, σταματήσαμε να γράφουμε συνθήματα και αρχίσαμε να παράγουμε δελτία πληροφόρησης που τα κολλάμε σε εμφανή μέρη καθώς και εκεί όπου είναι κολλημένες διαφημίσεις κ.λπ.

Σκέφτεστε να σταματήσετε;

Σύμφωνα με τη συλλογική μας άποψη, όχι!

Τι ακριβώς κάνετε και γιατί; Υπάρχει κάτι το παράνομο στην προπαγάνδα σας; Εάν όχι,

---

* Η συνέντευξη αυτή πάρθηκε από μέλη του Indymedia της Βουλγαρίας μετά την παρέμβαση της αναρχικής ομάδας «Be zvlastie» στα γεγονότα της διαμαρτυρίας των καπνεργατών του χωριού Kochan (της επαρχίας Γκότσε Ντέλτσεφ), στην πλειοψηφία τους γυναικών. Η εν λόγω ομάδα εξέδωσε προκηρύξεις και δελτία πληροφόρησης και παρενέβη στη διαμαρτυρία. Η συνέντευξη δημοσιεύτηκε στο τεύχος Απρίλη του 2005 του αναρχικού περιοδικού «Svobodna Misl» («Ελεύθερη Σκέψη») της Ομοσπονδίας Βούλγαρων Αναρχικών (FAB) και στη συνέχεια, μεταφράστηκε στα αγγλικά και δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Abolishing Borders from Below», τεύχος 19, Ιούνης 2005.

γιατί το κράτος και οι επιχειρηματίες είναι εναντίον σας;

Διαμέσου των δραστηριοτήτων μας με τη μορφή γραπτών μηνυμάτων, προσπαθούμε να αφυπνίσουμε τον εργαζόμενο κόσμο έτσι ώστε να αρχίσει ν' απαιτεί τα δικαιώματά του. Αλλά αμφιβάλουμε αρκετά για το εάν το κράτος μπορεί να ικανοποιήσει τα αιτήματα του κόσμου. Οι διαμαρτυρίες μας δεν είναι αντισυνταγματικές, ακριβώς το αντίθετο. Είναι ο μόνος δρόμος να βοηθήσουμε την κοινωνία μας η οποία βρίσκεται σ' ένα επίπεδο απάθειας. Το κράτος είναι εναντίον μας επειδή δεν είμαστε μια οργάνωση επαγγελματικών στελεχών και κάνουμε μερικά μικρά... λάθη, όπως για παράδειγμα, του να γράφουμε συνθήματα σε κτίρια, να συναντιόμαστε σε απαγορευμένα μέρη ή ακόμα και η κοινωνική συμπεριφορά μελών μας (συμμετοχή σε καβγάδες κ.λπ.)... Αλλά όσον αφορά το μέλλον, έχουμε αποφασίσει να μην επιτρέψουμε πλέον τέτοια γεγονότα. Ο λόγος για τον οποίο οι επιχειρηματίες είναι κι αυτοί εναντίον μας είναι ότι οι δραστηριότητές μας αντίκεινται στα προσωπικά τους συμφέροντα που είναι το κέρδος για τον εαυτό τους σε βάρος των εργατών τους.

Ποια είναι η γενική κοινωνική κατάσταση σ' αυτή την περιοχή της Βουλγαρίας;

Η κοινωνική κατάσταση δεν είναι καθόλου ικανοποιητική. Ο μέσος μηνιαίος μισθός σε επιχειρήσεις και εργοστάσια είναι 100- 180 λέβα (50 - 90 ευρώ). Τα χρήματα αυτά απλώς δεν φτάνουν για τις καθημερινές ανάγκες ζωής ενός ανθρώπου, πόσο μάλλον για μια μέση οικογένεια. Οι εργάσιμες ώρες που έχουν επιβληθεί από τα αφεντικά είναι απεριόριστες, καθώς αρκετοί άνθρωποι εργάζονται από το πρωί έως το βράδυ, μερικοί ακόμα και τη νύχτα, χωρίς αποζημίωση. Τα επιπλέον χρήματα για «εργατικά ατυχήματα» κ.λπ., ούτε καν πληρώνονται, ενώ οι διακοπές είναι σπάνιο φαινόμενο. Ακόμα χειρότερα, μερικοί εργοδότες δεν πληρώνουν την ασφάλιση των εργατών εκείνων που πηγαίνουν να εργαστούν σε άλλες περιοχές ή το εξωτερικό και μετά από ένα χρονικό διάστημα επιστρέφουν στον τόπο τους (δηλαδή εργάτες που κάνουν εποχιακές δουλειές το καλοκαίρι στην Ελλάδα και επιστρέφουν το χειμώνα στα καπνεργαστήρια).

Ποια είναι η στάση του κόσμου; Υπάρχει επιθυμία για αλλαγή;

Το πρόβλημα είναι ότι ο κόσμος και αυτής της περιοχής και ολόκληρης της χώρας φοβάται να κάνει κάτι κάνει μην τυχόν χάσει το ψωμί του. Και αυτός είναι ακριβώς ο λόγος που οι εργάτες δεν απαιτούν τα δικαιώματά τους. Ο καθένας γνωρίζει ότι η βουλγάρικη μαφία είναι αδίστακτη και είμαστε αδύναμοι μπροστά της. Αλλά παρ' όλα αυτά, εμείς θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για τα κοινά δικαιώματα του κόσμου, για την ισότητα και για ένα δίκαιο καταμερισμό των αγαθών, όπως και για την ελευθερία και για μια καλύτερη ζωή.

Μια ακόμα συνέντευξη με μέλος της «Anarcho-Sprotiva» *

Πώς άρχισε η ομάδα σας και ποια ήταν η ιδέα γι' αυτό;

Αρχίσαμε το 1999 και πρώτα αρχίσαμε να δραστηριοποιούμαστε με την ιστοσελίδα site : www.anarchia.bg και κατόπιν με την εφημερίδα «Cliab I Svoboda» («Ψωμί και ελευθερία»). Στην αρχή, η εφημερίδα ήταν διαθέσιμη μόνο στο διαδίκτυο, αλλά οι παλαιοί αναρχικοί της FAB μας υποστήριξαν παραχωρώντας μας κάποιο χώρο στη δική τους εφημερίδα τους κι έτσι αρχίσαμε να δημοσιεύουμε μερικές σελίδες με το όνομα η αντίσταση «Anarcho-Sprotiva» («Αναρχο - Αντίσταση»). Η ομάδα μας έχει τώρα το ίδιο όνομα. Η πρώτη μας δραστηριότητα ήταν ακριβώς μετά από τη δολοφονία του Carlo Juliani στη Γένοβα το 2001. Δύο ημέρες αργότερα διαδηλώσαμε μπροστά από την ιταλική πρεσβεία στη Σόφια. Τα επόμενα χρόνια ήμασταν συνήθως απασχολημένοι με την εφημερίδα και τις διαμαρτυρίες ενάντια στο NATO και τους πολέμους στο Αφγανιστάν και το Ιράκ. Σήμερα κυκλοφορούμε ολόκληρη την εφημερίδα και μερικοί από μας συμμετέχουν επίσης σε άλλες δραστηριότητες όπως στο Indymedia της Βουλγαρίας, στο ραδιοσταθμό Free Space και σε αντιφασιστικές ενέργειες..

Τι έχει γίνει με την Ομοσπονδία Βούλγαρων Αναρχικών;

---

* Η συνέντευξη αυτή (τα βασικά της σημεία) δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Abolishing Borders from Below», τεύχος 20, Αύγουστος 2005.

Έχουν ένα αρχείο και κυκλοφορούν μερικά αναρχικά βιβλία. Οι παλαιοί αναρχικοί έχουν, επίσης, μια λέσχη, η οποία δεν είναι στο κέντρο της πόλης και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να είναι δύσκολο για όσους εργάζονται ή πηγαίνουν σχολείο να την επισκεφτούν. Υπάρχει επίσης ένα διαμέρισμα όπου διατηρούν αρκετή αναρχική βιβλιογραφία που έχει κυκλοφορήσει πριν τις 9 Σεπτέμβρη 1989 καθώς και μερικές μεταφράσεις έργων κλασσικών του αναρχισμού, όπως το «Ψωμί και Ελευθερία» του Κροπότκιν. Μερικοί από αυτούς, όπως ο Georgi Konstantinov εκτυπώνουν και κυκλοφορούν επίσης τα δικά τους βιβλία. Στο Ζάγκρεμπ και στα Σκόπια (στις Εκθέσεις Αναρχικού Βιβλίου) έχουμε δει πολλούς νέους συγγραφείς και ζητήματα τα οποία ασχολούνται που δεν είναι τόσο κοινά εδώ, αλλά αυτό είναι πολύ καλό ότι οι παλαιοί αναρχικοί είναι ακόμα τόσο ενεργοί. Αυτό το διαμέρισμα χρησιμοποιείται επίσης και από την ομάδα «Food Not Bombs».

Ποια είναι τα θέματα που φαίνεται να απασχολούν περισσότερο τη βουλγαρική κοινωνία σήμερα και με ποια από αυτά ασχολείστε στην εφημερίδα σας;

Στην εφημερίδα μας ασχολούμαστε σχεδόν με όλα: εργατικές διαμαρτυρίες, ενέργειες διαφόρων ομάδων, ζητήματα που αφορούσαν το NATO και την Ε.Ε, οικονομικές αναλύσεις, οικολογικά προβλήματα, πληροφόρηση για τους πολέμους στην Παλαιστίνη και το Ιράκ και άλλα. Από τα πιο πρόσφατα θέματα σημαντικά είναι, επίσης, ο εθνικισμός και ο φασισμός, που ισχυροποιούνται ολοένα στην κοινωνία μας, γι' αυτό και προσπαθούμε να αναφερόμαστε συχνά σε αυτά. Δεν προσπαθούμε να φθάσουμε στο επίπεδο των επαγγελματιών δημοσιογράφων. Ό,τι κάνουμε είναι από τον προσωπικό μας ενθουσιασμό ν' απευθυνθούμε στους συνηθισμένους ανθρώπους και να τους ενημερώσουμε. Μερικοί από μας ασχολούνται περισσότερο με τα οικολογικά θέματα και γράφουν, για παράδειγμα, νέα και κείμενα για την κατασκευή νέων εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας στη Βουλγαρία που πρόκειται να συμβεί σύντομα στο Beliane. Δημοσιεύουμε επίσης διεθνείς ειδήσεις μετά από έρευνα στο Διαδίκτυο. Προσπαθούμε να χρησιμοποιούμε διαφορετικές πηγές και τα Indymedia είναι μια από αυτές.

Δημοσιεύουμε επίσης άρθρα και άλλα για θέματα «αντικουλτούρας», συμπεριλαμβανομένων άρθρων και υλικών από ανθρώπους που ζουν τώρα σε άλλες χώρες.

Ποια ήταν η ατμόσφαιρα στη Βουλγαρία μετά την είσοδό της στο NATO την άνοιξη του 2004; Ποια ήταν η δική σας αντίδρασή σ' αυτό;

Πριν από μερικές ημέρες άκουσα ότι συζητούν ήδη που να κατασκευάσουν τις πρώτες στρατιωτικές βάσεις του NATO στη Βουλγαρία. Αλλά για να είμαστε σαφέστεροι, τασσόμαστε ενάντια σ' αυτό..., συνολικά ενάντια. Οργανώνουμε και συμμετέχουμε σε αντι-NATOϊκές εκδηλώσεις, εκδίδουμε αυτοκόλλητα, φυλλάδια και οτιδήποτε άλλο μπορούμε. Η κοινωνία είναι εδώ απαθής όσο αφορά το ζήτημα αυτό, όπως είναι επίσης και για πολλά άλλα σημαντικά ζητήματα. Όταν διαδηλώνουμε είμαστε μια δωδεκάδα περίπου άνθρωποι, όχι περισσότεροι. Οι αρχές προσπαθούν να μην επιτρέψουν τέτοιου είδους δραστηριότητες, αλλά με τον ένα ή τον άλλο τρόπο τα καταφέρνουμε. Στις 2 Απρίλη 2004 υπήρξε μια επίσημη συναυλία για να εορταστεί η είσοδος στο NATO. Υπήρξαν μια μεγάλη διαφημιστική εκστρατεία και προπαγάνδα από το κράτος ώστε να προετοιμαστεί η κοινωνία γι' αυτό. Φυσικά, όσοι πήγαν εκεί το έκαναν να παρακολουθήσουν τη και να διασκεδάσουν.

Υπάρχει κάποιος συνασπισμός ενάντια στο NATO;

Υπάρχει ένας τέτοιος συνασπισμός και που αποτελείται από τους κομμουνιστές και άλλες αριστερές πολιτικές ομάδες, όπως η ομάδα «Τσε Γκεβέρα» και η νεοκομμουνιστική ομάδα «23 Σεπτέμβρη». Μερικές εθνικιστικές οργανώσεις όπως η BNS (Βουλγαρική Εθνική Ενότητα), τάσσονται επίσης ενάντια στο NATO και τον πόλεμο στο Ιράκ. Ναι, ίσως ακούγεται περίεργα, αλλά στη Βουλγαρία, όπως επίσης και στην Ελλάδα, συμβαίνει συχνά να δει τους κομμουνιστές, τους αναρχικούς και τους εθνικιστές μαζί σε αντιπολεμικές ή αντι-NATOϊκές διαδηλώσεις.

Η Βουλγαρία πρέπει να γίνει μέλος της Ε.Ε. το 2007. Ποια είναι τα αισθήματα αυτά που επικρατούν στην κοινωνία σχετικά με τις αλλαγές που θα γίνουν;

Αυτό που είναι σημαντικό να σημειώσουμε είναι ότι η Ρουμανία και η Βουλγαρία είναι οι μόνες χώρες που έχουν μπει NATO χωρίς δημοψήφισμα. Έτσι αναμένουμε ότι δεν θα υπάρξει δημοψήφισμα και για την είσοδο στην Ε.Ε. Αυτό από τη μια, είναι πραγματικά φοβερό, από την

άλλη όμως δεν είναι, επειδή για μας η απόφαση να μπούμε στην Ε.Ε. είναι παράνομη. Γενικά, είναι πραγματικά δύσκολο για μας να μιλήσουμε για την Ε.Ε. με τους συνηθισμένους ανθρώπους. Μερικοί απ' αυτούς είναι βέβαιοι ότι θα ήταν καλύτερα από τώρα: τα σύνορα θα είναι ανοικτά και θα είναι σε θέση να ταξιδέψουν. Αλλά εάν εξετάσουμε την κατάσταση ρεαλιστικά, οι βίξεις με βάση τη Συμφωνία Shengen είναι μακριά ακόμα 6-7 χρόνια και έτσι είναι δυσκολότερο γι' αυτούς να ταξιδέψουν. Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ακόμα τους πολιτικούς, που λένε ότι πρέπει να κάνουμε ό,τι καλύτερο μπορούμε, ότι πρέπει να πέσουμε στα γόνατα και τότε μερικά απίστευτα θαύματα θα συμβούν. Αλλά θεωρώ ότι όσο περνάει ο καιρός όλο και περισσότεροι άνθρωποι αρχίζουν να αισθάνονται τις αρνητικές συνέπειες – για παράδειγμα οι τιμές αυξάνονται συνεχώς και οι μισθοί είναι σχεδόν οι ίδιοι με πριν. Δυστυχώς, οι περισσότεροι από τους ανθρώπους εκείνους που έχουν αρνητική άποψη για την Ε.Ε. και την παγκοσμιοποίηση είναι εθνικιστές και αναφέρονται στην «εθνική ταυτότητά μας και τη χώρα μας»... «Πρέπει να κρατήσουμε το νόμισμά μας μέσα στη χώρα και μετά να το κάνουμε διεθνές!», λένε. Αλλά οι ιδέες αυτές είναι πολύ πιο πολύ ουτοπιστικές από τις αναρχικές ιδέες που επικρίνονται ότι δεν είναι ρεαλιστικές. Η άποψή μας για την είσοδο της χώρας στην Ε.Ε. απέχει αρκετά από τις πατριωτικές και εθνικιστικές ιδέες. Η σημαντικότερη δεν είναι η οικονομική, αλλά η κοινωνική πλευρά του προβλήματος: δεν έχουμε να κάνουμε εδώ με την ενότητα των απλών ανθρώπων, αλλά την ενότητα της κεφαλαιοκρατίας. Γι' αυτό είμαστε ενάντια στην Ε.Ε. Ήδη, έχουμε δραστηριοποιηθεί στην οργάνωση αντι-NATOικών ενεργειών. Οι άνθρωποι εδώ δεν έχουν ακόμα συνειδητοποιήσει ότι μπαίνουμε στην Ε.Ε. Αλλά όταν θα συμβεί αυτό θα είναι πάρα πολύ αργά. Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ότι όλα τα ΜΜΕ αναφέρουν μόνο τις θετικές πλευρές της εισόδου. Και δεν υπάρχουν ακόμη έστω και αριστερά ΜΜΕ. Όλα είναι μια μεγάλη προπαγάνδα από το κράτος.

Είναι αλήθεια ότι η διαδικασία εισόδου στην Ε.Ε. και το NATO είναι πολύ γρηγορότερη στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία απ' ό,τι για τις άλλες χώρες που εισήλθαν πρόσφατα;

Φυσικά είναι. Η είσοδος της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας είναι πιο επείγουσα επειδή χρειάζονται νέες αγορές και εδάφη. Είναι σαφές ότι οι εδώ συνθήκες απέχουν πολύ από τις και τις απαιτήσεις της Ε.Ε., αλλά είμαστε σαν μια μικρή Ασία γι' αυτούς, ένα μέρος όπου μπορούν να βρουν αφθονία της φτηνής εργατικής δύναμης και αχρησιμοποίητων πρώτων υλών. Αφθονία που ήδη την εκμεταλλεύονται. Δεν θα είναι θαύμα εάν μπούμε πριν από το 2007, επειδή το κράτος ικανοποιεί κάθε απαίτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Σχετικά με τις εκλογές που θα γίνουν στη Βουλγαρία στο τέλος Ιούνη αυτού του χρόνου ποιες είναι οι προσδοκίες σας;

Για μας είτε νικήσει το ένα ή το άλλο κόμμα είναι απολύτως το ίδιο. Αρχίζουμε μια αντι-εκλογική εκστρατεία. Η επόμενη έκδοση της εφημερίδας μας θα αφιερωθεί σχεδόν μόνο σ' αυτό το θέμα. Μπορούμε να μην είμαστε σε θέση να τους σταματήσουμε, αλλά είναι χρόνος για περισσότερους ανθρώπους να συνειδητοποιήσουν ότι δεν υπάρχει καμία αίσθηση στις εκλογές.

Μπορείτε να περιγράψετε εν συντομία την πολιτική κατάσταση πριν από τις εκλογές

Οι περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν ότι το BSP (Βουλγάρικο Σοσιαλιστικό Κόμμα) θα κερδίσει τις εκλογές. Τώρα οι περισσότεροι λένε ότι δεν θα ψηφίσουν, εντούτοις πριν από 4 χρόνια είχαν πει το ίδιο πράγμα και έπειτα ξαφνικά μερικούς μήνες πριν τις εκλογές ήρθε ο αποκαλούμενος βασιλιάς Simeon Sakso-Burgotski και συγκρότησε ένα πολιτικό κόμμα που κέρδισε στο τέλος τις εκλογές με τις ψήφους των ίδιων αυτών ανθρώπων. Ένα μήνα αργότερα όλοι τους ρωτούσαν σασιασμένα «Ποιος ψήφισε αυτό τον ηλίθιο;». Εάν τώρα δεν παρουσιαστεί κάποιος την τελευταία στιγμή, πιθανώς οι σοσιαλιστές θα κερδίσουν. Βέβαια, αν και περιμένουμε να κερδίσουν οι σοσιαλιστές, δεν αναμένουμε κάποια διαφορετική πολιτική απ' αυτούς. Το BSP δεν είναι από καμιά άποψη αριστερό, είναι υπέρ του είναι NATO και των στρατιωτικών του βάσεων, υπέρ της εισόδου στην Ε.Ε. και της αποστολή στρατού στο Ιράκ. Ουσιαστικά, δεν υπάρχει αριστερά. Γι' αυτό και θα συνεχίσουμε ναμποϊκοτάρουμε τις εκλογές. Ήδη διεξάγουμε μια αντιεκλογική εκστρατεία στο Indymedia, αλλά και με αφίσες, φυλλάδια, αυτοκόλλητα και κείμενα. Δεν έχουμε μεγάλες δυνατότητες να κάνουμε πολύ μεγάλη και εκτεταμένη αντιεκλογική προπαγάνδα, παρά μόνο όλα προέρχονται από τα κίνητρα και την πρωτοβουλία των ίδιων των συμμετεχόντων. Θέλουμε μόνο να προκαλέσουμε την κοινωνία.

Το Indymedia Βουλγαρία υπάρχει όχι περισσότερο από ένα χρόνο.

Ναι, υπάρχει λιγότερο από ένα χρόνο και περισσότεροι από 900 άτομα το επισκέπτονται κάθε μέρα.

Ποιες είναι οι αντιφασιστικές δραστηριότητες προς το παρόν;

Το 2003 μετά από τις διαδηλώσεις στη Solun (Θεσσαλονίκη) κάναμε διήμερο αντιφασιστικό φεστιβάλ στη Σόφια με προβολές, συζητήσεις, συναυλίες και διαδήλωση. Οι φασίστες συγκεντρώνονται σε κάθε εθνικό εορτασμό και οργανώνουν μερικά «γεγονότα», όπως διαγωνισμούς με θέμα «Όμορφη Βουλγαρία μου» κ.λπ. Τον Απρίλιο μάζεψαν περισσότερα από 150 άτομα, μεγάλος αριθμός για τα δεδομένα της Βουλγαρίας. Σε μερικά καταστήματα στη Σόφια πωλούνται φασιστικά αυτοκόλλητα, μπλούζες, διακριτικά κ.λπ., ενώ το «Mein Kampf» («Ο Αγών μου») του Χίτλερ μπορεί να βρεθεί σε κάθε βιβλιοπωλείο. Αυτά τα είδη βιβλίων διανέμονται από δύο εκδότες, τους Garbitza και Gerava. Με αυτό τον τρόπο προσπαθούν να απευθυνθούν σε περισσότερους ανθρώπους. Και γίνονται όλο και πιο ισχυρότεροι τα τελευταία χρόνια. Έχουν επίσης τηλεοπτικό σταθμό όπου παρουσιάζεται ο Volen Siderov, φασίστας ηγέτης που πήρε 9% των ψήφων, με φόντο το χάρτη της Μεγάλης Βουλγαρίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Ο αναρχικός κομμουνισμός της μαζικής γραμμής *

Στις αρχές του 20ού αιώνα, ο αναρχισμός ήταν ήδη περιχαρακωμένος ως μαζικό κίνημα στην Τσεχοσλοβακία, την Ουγγαρία και την Πολωνία – αν και αναρχικοί είχαν ήδη δραστηριοποιηθεί στις εξεγέρσεις του 1873 στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη εναντίον της Αυστρο-ουγγρικής κυριαρχίας. Αλλά ήταν πρωταρχικά στη Βουλγαρία και στη γειτονική της Μακεδονία που εμφανίστηκε μια αξιοσημείωτη βάση αναρχικής οργάνωσης, εν μέσω των “παιχνιδιών” μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων της εποχής. Αυτό το κίνημα, το οποίο έχει ελάχιστα (ή και καθόλου) ερευνηθεί και αξιολογηθεί μέχρι σήμερα, όχι μόνο αναμείχθηκε σε αιματηρούς εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες και ένοπλη αντίσταση ενάντια στο φασισμό και το σταλινισμό, αλλά ανέπτυξε ένα αξιοσημείωτο πολυπόικλο και ανθεκτικό μαζικό κίνημα, το οποίο υιοθέτησε την πολυσυζητημένη “Πλατφόρμα” των εξόριστων στο Παρίσι¹ Ουκρανών μαχνοβιτών που την τράβηξε ως μαγνήτης. Για τους λόγους αυτούς, είναι ζωτικής σημασίας το αναγεννημένο αναρχικό κομμουνιστικό κίνημα της νέας χιλιετίας να επενεξετάσει (ή να ανακαλύψει) την κληρονομιά των Βαλκανίων.

Το κείμενο που ακολουθεί, και το οποίο αρχίζει από το 1919, είναι μέρος αποσπάσματος από τη δίτομη εργασία για τον αναρχισμό και συνδικαλισμό, με τίτλο “Αντι-εξουσία”, γραμμένο από τον Lucien van der Walt και μένα, μια παγκόσμια ιστορία και θεωρία του κινήματος, η οποία αναμένεται να εκδοθεί σε μορφή βιβλίου από την AK Press στις ΗΠΑ το 2008.

Η Ομοσπονδία Αναρχικών Κομμουνιστών Βουλγαρίας (FAKB)

Στο θερμό χρόνο του 1919, στο αποκορύφωμα της παγκόσμιας εργατικής εξέγερσης ενάντια

---

*Τον Michael Schmidt (ZACF, Νότια Αφρική) με τη βοήθεια του Jack Grancharoff, βετεράνου Βούλγαρου αναρχικού. Διορθώσεις και επιμέλεια στην αγγλική γλώσσα Will Firth. Ελληνική μετάφραση «ούτε θεός - ούτε αφέντης», Αύγουστος 2008.

1. Η Οργανωτική Πλατφόρμα της Γενικής Ένωσης των Αναρχικών (Σχέδιο), από τους Nestor Makhno, Ida Mett και άλλους της εξόριστης στο Παρίσι αναρχικής ομάδας Dielo Truda, 1926. Αυτό το αναρχικό κομμουνιστικό ντοκουμέντο - “κλειδί” επιβεβαιώνει την ιστορική πλειοψηφική τάση της μαζικής οργανωτικής γραμμής- η οποία περιλαμβάνει την “πολιτική” (ιδεολογική), “κοινωνική” (κοινότητα, κοινωνία) και συνδικαλιστική (συνδικάτο) οργάνωση – ενάντια και στον τυχοδιωκτισμό της μειοψηφικής εξεγερτικής τάσης και στις αντιαναρχικές ατομικιστικές απόψεις. Μπορεί να αντληθεί από το Nestor Makhno Archive στο www.nestormakhno.info και από την ιστοσελίδα της Zabalaza www.zabalaza.net ως προσούρα σε μορφή pdf.

στον καπιταλισμό, οι Βούλγαροι αναρχοσυνδικαλιστές (οι πρώτες ομάδες των οποίων σχηματίστηκαν το 1910) καθώς και ο πυρήνας της παλαιάς Μακεδονικής Βουλγαρικής Αναρχικής Ομοσπονδίας (οργάνωση η οποία ιδρύθηκε το 1909) απηύθυνε έκκληση για επανοργάνωση του κινήματος.

Ως αποτέλεσμα, η Ομοσπονδία Αναρχικών Κομμουνιστών Βουλγαρίας (FAKB) ιδρύθηκε σε ένα συνέδριο τις εργασίες του οποίου άνοιξε ο αναρχικός αντάρτης Mikhail Gerdzhikov (1877-1947), ο οποίος ήταν από τους ιδρυτές της Μακεδονικής Παράνομης Επαναστατικής Επιτροπής (MTRK) το 1898 και διοικητής της ένοπλης πτέρυγας της κατά τη διάρκεια της εξέγερσης του Ίλιντεν το 1903 (γνωστής ως Μακεδονικής Εξέγερσης). Οι δυνάμεις του, που αριθμούσαν περίπου 2.000 άσχημα εξοπλισμένους άνδρες, κατάφεραν να νικήσουν το τουρκικό στράτευμα των 10.000 και καλά εξοπλισμένων στρατιωτών, απελευθερώνοντας μια μεγάλη περιοχή στα βουνά Στράντζα της Θράκης με κέντρο την Κομμούνα του Τσέρεβο (ή Βασιλικό) – μια εξέγερση που ήταν από τους σημαντικούς παράγοντες της πτώσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Το ιδρυτικό συνέδριο της FAKB παρακολούθησαν 150 εκπρόσωποι αναρχικών ομάδων, αλλά όχι αυτών που ήταν παράνομες. Η FAKB οργανώθηκε με τη μορφή παράνομης (υπόγειας) Ομοσπονδίας, αποτελούμενης από τέσσερις περιφερειακές αναρχικές κομμουνιστικές ενώσεις οι οποίες με τη σειρά τους διαιρούνταν σε ομάδες μελέτης, συνδικαλιστικές ομάδες και ομάδες κρούσης. Μέλος της οργάνωσης γινόταν κάποιος που ήταν ήδη δραστήριος αναρχικός.

Η δημόσια δραστηριότητα της Ομοσπονδίας περιελάμβανε προπαγανδιστικές περιοδείες σε όλες σχεδόν τις πόλεις και τα χωριά. Η FAKB σταμάτησε την έκδοση τη εφημερίδας “Rabotnicheska Misl” (“Εργατική Σκέψη”) και υιοθέτησε ως εκφραστικό της όργανο την “Probuda” (“Αφύπνιση” ή “Ξύπνημα”) που κυκλοφορούσε ήδη από τον Gerdzhikov, ενώ αποφασίστηκε ότι κάθε ομάδα ή οργάνωση-μέλος της μπορούσε να έχει το δικό της όργανο.

Σύμφωνα με τον Grancharoff: “Ο αναρχισμός κατάφερε να γίνει ένα λαϊκό κίνημα και εισχώρησε σε αρκετά κοινωνικά στρώματα, από τους εργάτες, τη νεολαία και τους φοιτητές μέχρι τους δασκάλους και τους δημόσιους υπαλλήλους. Οι υπόγειες παράνομες δραστηριότητες του κινήματος συνεχίστηκαν”.

Έτσι, η FAKB βοήθησε στην ίδρυση και εργάστηκε μέσα σε αυτές, ανάμεσα σε άλλες, οργανώσεις όπως η Βουλγάρικη Ομοσπονδία Αναρχικών Φοιτητών (BONSF) καθώς και ομοσπονδίες αναρχικών καλλιτεχνών, συγγραφέων, διανοουμένων, γιατρών και μηχανικών, αλλά και την Ομοσπονδία Αναρχικής Νεολαίας (FAM), η οποία είχε παραρτήματα σε πόλεις και χωριά και όλα τα μεγάλα σχολεία. Έτσι βλέπουμε ότι η FAKB αποτελείτο από συνδικαλιστές, ένοπλους αντάρτες, τμήματα επαγγελματιών και νεολαία, αποκτώντας δηλαδή πολυποικίλο χαρακτήρα στη βουλγάρικη κοινωνία.

Κατά τη διάρκεια της απεργίας σταμάεσα συγκοινωνίας του 1919-1920, οι αναρχικοί σχεδίαζαν να οπλίσουν τους εργαζόμενους, αλλά η απεργία προδόθηκε από τα αριστερά πολιτικά κόμματα και συντρίφτηκε άγρια, ενώ απαγορεύτηκε και η κυκλοφορία της “ Probuda ”.

Ένας από τους πλέον δραστήριους αγωνιστές της FAKB ήταν ο Georgi Sheytanov (1896-1925)² – που αναφέρεται ως Sheitanoff από τον Grancharoff – ο οποίος καταγόταν από την πόλη Γιαμπόλ, στην ανατολική Βουλγαρία, έγινε αναρχικός στην εφηβική του ηλικία και αναγκάστηκε να καταφύγει εξόριστος στη Γαλλία σε ηλικία 17 χρόνων μετά την απόδρασή του από τη φυλακή όπου κρατείτο επειδή πυρπόλησε το τοπικό δικαστήριο με όλα τα αρχεία και τους φακέλους. Ο Sheytanov επέστρεψε στη Βουλγαρία για να οργανώσει την παράνομη δουλειά το 1914, συνελήφθη εκ νέου και βασανίστηκε, αλλά απέδρασε ξανά και ταξίδεψε στη Μόσχα όπου έγινε μάρτυρας της Επανάστασης του 1917. Επέστρεψε στη Βουλγαρία το 1918, αφού πρώτα κατάφερε να αποφύγει την εκτέλεσή του από τους λευκοφρουρούς στην Ουκρανία. Στη Βουλγαρία, ο Sheytanov αναμείχθηκε ξανά στο αναρχικό κίνημα και δημοσίευσε την περίφημη “Έκκληση προς τους Αναρχικούς” καθώς και το “Μανιφέστο προς τους Επαναστάτες”, μια αναρχική κριτική του μπολσεβικισμού.

Το 1920, η σοσιαλδημοκρατική Βουλγαρική Αγροτική Ένωση (BZS) υπό την ηγεσία του

---

2. Gueorgui Cheitanov, 1896 - 1925, Nick Heath, χωρίς ημερομηνία στο www.libcom.org/articles/history/1896-1925-gueorgui-Sheytanov/index.php

Αλεξάντερ Σταμπολίσκι έγινε η πρώτη σοσιαλιστική κυβέρνηση της Βουλγαρίας, ως μέρος της συνταγματικής μοναρχίας του τσάρου Μπόρις Γ', δημιουργώντας προϋποθέσεις για εκτεταμένη μαζική λαϊκή δράση. Αλλά όπως και το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα και οι φρουρές του Νόσκε στη Γερμανία, η BZS συγκρότησε την "Πορτοκαλί Φρουρά" ως απεργοσπαστική δύναμη.

Την ίδια περίοδο, ανασυγκροτήθηκε και η βουλγαρόφιλη δεξιά πτέρυγα της εθνικιστικής Εσωτερικής Επαναστατικής Οργάνωσης Μακεδονίας (VMRO) και άρχισε να προπαγανδίζει την επιστροφή της Μακεδονίας στη Βουλγαρία.

Το Βουλγάρικο Κομμουνιστικό Κόμμα (BKP), το οποίο συγκροτήθηκε από τη σοσιαλδημοκρατική φράξια Tesni που κινείτο προς τις θέσεις των μπολσεβίκων, άρχισε επίσης να αναπτύσσεται, για να γίνει ένα από τα μεγαλύτερα κόμματα στην Ευρώπη, αλλά εξακολουθούσε να αναπτύσσει ρεφορμιστικές τακτικές ενώ συμμετείχε και στο Κοινοβούλιο.

Όταν απαγορεύτηκε η "Prohuda", αντικαταστάθηκε από το όργανο της FAKB τον "Αναρχικό" που εκδιδόταν στην πόλη Kyustendil, νοτιοδυτικά της Σόφιας. Στο μεταξύ, ο Sheytanov κυκλοφόρησε την "Εξέγερση" παράνομα, ενώ επανεμφανίστηκε και η "Rabotnicheska Misl", αρχικά ως περιοδικό. Αλλά μετά μετονομάστηκε και πήρε το όνομα της παλαιάς εφημερίδας του Gerdzhikov "Svobodno Obshtestvo" ("Ελεύθερη Κοινωνία").

Το 1921 σε ηλικία 15 χρόνων, ένας άλλος σημαντικός αγωνιστής, ο Georgi Grigoriev (1906-1996)³ έγινε μέλος της FAKB. Αρκετά χρόνια αργότερα θα γράψει την επίσημη ιστορία αυτού που ονομαζόταν Μακεδονική Εξέγερση⁴ με το ψευδώνυμο Georges Balkanski.

Το φασιστικό πραξικόπημα του 1923 και τα επακόλουθά του

Τον Γενάρη του 1923, η FAKB συγκάλεσε το 5ο Ετήσιο Συνέδριό της – που ήταν το πρώτο νόμιμο, αν και ακόμα παράνομο – στην πλατεία του Γιαμπόλ, στο οποίο συμμετείχαν 104 εκπρόσωποι και 350 παρατηρητές από 89 οργανώσεις, σύμφωνα με τον Grancharoff. Η ημερήσια διάταξη περιελάμβανε τη συζήτηση της εσωτερικής και εξωτερικής κατάστασης, το ζήτημα της οργάνωσης, την αγροτιά, το διεθνισμό, τη μεταβατική περίοδο, τη δικτατορία του προλεταριάτου, την προπαγάνδα, τις κολεκτίβες και το συνδικαλισμό. Οι εκπρόσωποι ανέφεραν ότι η εργατική τάξη στο Γιαμπόλ, στο Kyustendil, το Ραντομίρ (δυτικά της Σόφιας), το κεντρικό χωριό Νόβα Ζαγόρα, την πόλη Χάσκοβο στο νότο, το Κιλιφάρεβο και το Ντελέμπετς, ήταν σχεδόν όλη συνδεδεμένη με το αναρχικό κίνημα και ότι μεγάλοι πρόοδοι γίνονταν στη Σόφια, στην πόλη Πλόβντιβ στο νότο, στο λιμάνι της Μαύρης Θάλασσας Μπουργκάς, στη Ρούσσε και άλλα κέντρα της χώρας.

Το δημόσιο συνέδριο στο Γιαμπόλ ήταν τόσο εντυπωσιακό που η κυκλοφορία των αναρχικών εφημερίδων ανέβηκε κατακόρυφα. Αλλά η δημοτικότητα αυτή βρισκόταν πάντα στο στόχαστρο της αντίδρασης που σχεδίασε πραξικόπημα και έπεισε την κυβέρνηση της BZS να ψηφίσει έναν "αντιληστρικό" νόμο που στόχευε κατευθείαν στους αναρχικούς.

Τον Μάρτη του 1923 ο Σταμπολίσκι υπέγραψε Σύμφωνο με τη Γιουγκοσλαβία αναγνωρίζοντας τα νέα σύνορα και συμφωνώντας να καταστείλει την VMRO. Στις 26 Μάρτη μια αναρχική διαδήλωση στο Γιαμπόλ ενάντια στον αφοπλισμό του λαού κάτω από τον "αντιληστρικό" νόμο προσέφερε στην ακροδεξιά τη δικαιολογία για το μακελειό που θα ακολουθούσε. Σύμφωνα με τον Grancharoff, ο στρατιωτικός διοικητής της πόλης αυτής απαγόρευσε τις αναρχικές συγκεντρώσεις και έστειλε στρατεύματα στην κεντρική πλατεία, αλλά ένας αναρχικός αγκιτάτορας στάθηκε μπροστά τους και άρχισε να αγορεύει. Ο στρατός άνοιξε πυρ και ο ομιλητής και αρκετοί άλλοι τραυματίστηκαν.

Ξέσπασε τότε μια άγρια μάχη ανάμεσα στους αναρχικούς και το στρατό που κράτησε επί ώρες και έληξε μόνο όταν ο στρατιωτικός διοικητής της πόλης έφερε ενισχύσεις πυροβολικού από μια γειτονική πόλη. Ο στρατός αιχμαλώτισε 26 αναρχικούς που εκτελέστηκαν την ίδια νύχτα στο

3. Georgi Grigoriev, 1906-1996 (αλλιώς Georges Balkanski), Nick Heath, Anarchist Federation UK, χωρίς ημερομηνία στο www.libcom.org/history/articles/1906-1996-georgi-grigoriev/index.php

4. Liberation Nationale et Liberation Sociale: L'Exemple de la Revolution Macedonienne, Georges Balkanski (Georgi Grigoriev), Collection Anarchiste, Federation Anarchiste, Παρίσι, Γαλλία, χωρίς ημερομηνία. Το βιβλίο αυτό είναι μάλλον το πρώτο στη γαλλική γλώσσα που προσφέρει αναρχική ανάλυση για το Μακεδονικό εθνικό ζήτημα.

στρατόπεδο της πόλης. Γύρω στους 30 με 40 αναρχικούς, μαζί με τον σημαντικό οργανωτή Τοντόρ Ντάρζεφ, σκοτώθηκαν στη μάχη. Αλλά από τους 26, ο φοιτητής Ομπρετένοφ τραυματίστηκε, προσποιήθηκε τον νεκρό και κατάφερε να διαφύγει σιγά-σιγά, ειδοποιώντας άλλους.

Το επόμενο πρωί ο στρατός επιτέθηκε σε όλα τα αναρχικά κέντρα της Σόφιας και συνέλαβε όσους βρέθηκαν εκεί.

Στις 9 Ιούνη, σε μια εθνικιστική αντίδραση στο Βουλγαρο-γιουγκοσλαβικό Σύμφωνο, φασίστες αξιωματικοί που ανήκαν στην Στρατιωτική Ένωση και υποστηρίζονταν από τον τσάρο και τη VMRO, έκαναν πραξικόπημα ενάντια στην κυβέρνηση της BZS και σκότωσαν τον Σταμπολίκσι. Στο Κιλιφάρεβο οι αναρχικοί με τους κομμουνιστές και τους αγροτιστές απέκρουσαν από κοινού επιθέσεις του στρατού επί αρκετές μέρες και κατέλαβαν για λίγο την πόλη Ντρένοβο και αρκετές άλλες πόλεις στους πρόποδες των βουνών.

Η νέα κυβέρνηση ήταν ένας συνασπισμός ακροδεξιών δυνάμεων που υποστηριζόταν από το Narodisak, κόμμα του μεγάλου κεφαλαίου, με αρχηγό τον περιβόητο φασίστα καθηγητή Αλεξάντρ Τσάνκοφ, ο οποίος έδωσε στην ακροδεξιά πτέρυγα της VMRO τον πλήρη έλεγχο του βουλγάρικου τμήματος της Μακεδονίας (η αριστερή πτέρυγα της VMRO που είχε διαλυθεί την περίοδο του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ανασυγκροτήθηκε στη Βιέννη το 1926 ως Ενωμένη VMRO, αλλά χωρίς πλέον αναρχικούς στους κόλπους της, κινούνταν ανάμεσα στα κομμουνιστικά κόμματα Βουλγαρίας και Ελλάδας).

Ο Grancharoff γράφει ότι “η χώρα μεταβλήθηκε σε σφαγείο”, με ίσως 30.000- 35.000 εργάτες και αγρότες δολοφονημένους από τις ακροδεξιές δυνάμεις στο διάστημα 1923-1931 – κάτι ανάλογο με την περίοδο της δικτατορίας του Γκατλιέρι στην Αργεντινή. Τα κινήματα των αναρχικών, των κομμουνιστών και των αγροτών αναγκάστηκαν να περάσουν στην παρανομία και σημαντικοί αναρχικοί αγωνιστές, όπως ο Νικόλα Ντράγκνεφ, συνελήφθησαν και εκτελέστηκαν με συνοπτικές διαδικασίες. Μερικοί αναρχικοί κατέφυγαν στην εξορία, όπου άρχισαν την κυκλοφορία της “Rabotnicheska Misl” στο Σικάγο. Άλλοι συγκρότησαν μάχιμα αποσπάσματα γνωστά ως cheti και αναμείχθηκαν σε κάποιες προσπάθειες απόπειρας εξέγερσης με μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος το 1923, αλλά και σε μια αναπόφευκτη αντάρτικη δράση.

Ο Grancharoff λέει ότι το Κομμουνιστικό Κόμμα αρχικά δεν πήρε μέρος στον αγώνα ενάντια στον φασισμό, υιοθετώντας τη γραμμή ότι ήταν ο αγώνας “ανάμεσα σε δύο μπουρζουαζίες” – το λαό και το κράτος! Παρακινημένο από τη Μόσχα, το Κόμμα άρχισε την εξέγερση, αλλά επειδή προσπάθησε να υποκαταστήσει τη μαζική δράση οι προσπάθειές του αποδείχθηκαν αποτυχημένες.

Το 1923, ο Sheytanov κυκλοφόρησε την παράνομη εφημερίδα “Protesti” και αργότερα, το 1924, κατάφερε να κυκλοφορήσει νόμιμη εφημερίδα την “Zon” (“Το Κάλεσμα”), η οποία έγινε δημοφιλής στους ακαδημαϊκούς κύκλους, ενώ την ίδια περίοδο ο ίδιος κυκλοφορούσε και την παράνομη “Acratia”.

Το Ενωμένο Μέτωπο και η αντάρτικη δράση

Πιστεύοντας ότι ήταν η σωστή στιγμή να ενώσει τη βάση των εργατών ενάντια στο φασισμό, ο Sheytanov απέκτησε επαφές με τους κομμουνιστές, τους αριστερούς αγροτιστές και τους Μακεδόνες φεντεραλιστές, όπως ο Τοντόρ Πανίτσα, κυκλοφορώντας τη “λογοτεχνική” επιθεώρηση “Plamlak” (“Η Φλόγα”) για να προωθήσει την ιδέα αυτή. Αλλά όταν ιδρύθηκε το Ενωμένο Μέτωπο μετά από ντιρεκτίβες της Κομιντέρν (Κομμουνιστική Διεθνής), το αναρχικό κίνημα - που κατευθυνόταν από την FAKB - το χαρακτήρισε εξουσιαστικό και αρνήθηκε να πάρει μέρος. Ο Grancharoff παραθέτει ένα σταλινικό έργο (“Η ανάδυση, η ανάπτυξη και η ενστάλαξη του ομορτισμού στο βουλγάρικο εργατικό κίνημα” - 1986) ως πηγή του ώστε να σχολιάσει ότι:

“Με ελάχιστες εξαιρέσεις, οι αναρχικοί δεν αποδέχθηκαν τη Σοβιετική Ένωση ως σοσιαλιστική χώρα. Και το επιχείρημά τους ήταν ακαταμάχητο: Στη Ρωσία, όπως και παντού στον κόσμο, υπάρχει καπιταλισμός. Είναι βλακώδες να νομίζουμε ότι ο δεύτερος μπορεί να υπάρχει χωρίς να τον υπερασπίζεται μια κυβέρνηση η οποία (ακόμα και) στη Ρωσία αναφέρεται ως προλεταριακή”.

Η ύπαρξη ενός μεγάλου και οργανωμένου και ιδεολογικού αναρχικού κομμουνιστικού και

αναρχοσυνδικαλιστικού εργατικού κινήματος με βαθιές προσβάσεις και στην εργατική τάξη και στη διανοήση εξηγεί, επίσης, το γιατί - αντίθετα από ό,τι στην Ουγγαρία και την Τσεχοσλοβακία όπου αρκετοί αναρχικοί βοήθησαν τα κομμουνιστικά κόμματα της περιόδου - ελάχιστοι Βούλγαροι αναρχικοί προσελκύνθηκαν στην μπολσεβίκικη αντίληψη περί Επανάστασης.

Η βομβιστική ενέργεια στον καθεδρικό ναό St. Nedelya της Σόφιας, από κοινή ομάδα ριζοσπαστών μελών του Κομμουνιστικού Κόμματος και της BZS – σε απάντηση στην φυλάκιση και εκτέλεση αρκετών ηγετικών στελεχών του Κομμουνιστικού Κόμματος – είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο 11 στρατηγών, του αρχηγού της αστυνομίας και του δημάρχου της πόλης και 140 άλλων ατόμων. Ωστόσο, είχε επίσης ως αποτέλεσμα και ένα άγριο κύμα τρομοκρατίας ενάντια στην αριστερά, με 3.000 συλλήψεις και 3 εκτελέσεις.

Η FAKB, το Κομμουνιστικό Κόμμα και η BZS ενοποίησαν τα μάχιμα αποσπάσματά τους σε ένα κοινό σώμα, αλλά αναγκάστηκαν γρήγορα να διαχωριστούν σε μικρότερες ομάδες κρούσης.

Ειδικές αστυνομικές δυνάμεις αναζητούσαν τον Sheytanov και, τελικά, συνέλαβαν τον ίδιο με την συντρόφισσά του στον αγώνα, νεαρή ηθοποιό Μαρία Σιράκοβα⁵, που εκτελέστηκαν μαζί με 12 άλλα άτομα στο σιδηροδρομικό σταθμό Μπέλοβο στις 2 Ιούνη 1925 .

Η καταστολή ανάγκασε, επίσης, μεγάλο αριθμό αναρχικών, όπως ο Grigoriev, να εγκαταλείψουν τη χώρα, καταφεύγοντας αρχικά στη Γιουγκοσλαβία και μετά στη Γαλλία, όπου συγκροτήθηκαν σημαντικές ομάδες Βούλγαρων αναρχικών στην Τουλούζη, το Παρίσι και την Beziers. Οι ομάδες αυτές συγκρότησαν επιτροπή βοήθειας και υποστήριξης των φυλακισμένων αναρχικών στη Βουλγαρία και κατάρτισαν και ένα επαναστατικό πρόγραμμα για την FAKB.

Επηρεασμένη από την όλη συζήτηση στη Γαλλία για την Πλατφόρμα των Μάχνο και άλλων (το 1926) - όπου κάποιος Βούλγαρος εκπρόσωπος γνωστός ως “Πάβελ” (μάλλον ο Grigoriev) ήταν ανάμεσα σε αυτούς που συγκρότησαν την βραχύβια πλατφορμιστική διεθνή με το όνομα Αναρχική Κομμουνιστική Διεθνής (το 1927) – η FAKB υιοθέτησε την Πλατφόρμα ως το Πρόγραμμά της.

Ο συνδικαλισμός της Vlassovden και η «εκτίναξη» του αναρχισμού

Στο μεταξύ, ο αναρχοσυνδικαλιστής Μανόλ Βάσσεβ Νικόλοφ και μια ομάδα αναρχικών κομμουνιστών από το Χάσκοβο, έκαναν οργανωτική δουλειά ανάμεσα στους αγρότες στις καπνοκαλλιέργειες της περιοχής τους, μέσω των παλαιών παραδοσιακών αλληλοβοηθητικών συνεργατικών που ονομάζονταν Vlassovden (από το όνομα μιας παλαιάς παγανιστικής γιορτής). Το 1930 είχαν επιτυχία καθώς κατάφεραν να συγκεντρώσουν στο Χάσκοβο 600 εκπροσώπους αγροτών από όλη τη χώρα όπου ιδρύθηκε η Συνομοσπονδία Vlassovden, η οποία μερικές φορές ονομαζόταν και Ένωση Vlassovden. Τα αιτήματα που έθετε η συνομοσπονδία αυτή ήταν μεν ριζοσπαστικά, αλλά όχι επαναστατικά, δηλαδή μείωση των άμεσων και έμμεσων φόρων, σπάσιμο των αγροτικών καρτέλ, ελεύθερη ιατρική περίθαλψη για τους αγρότες, ασφάλιση και συνταξιοδότηση των εργατών γης και κοινοτική αυτονομία. Αλλά ο συνδικαλισμός της Vlassovden εξαπλώθηκε σαν πυρκαγιά και το 1931 η συνομοσπονδία είχε 130 τμήματα.

Στο μεταξύ, η πολιτική κατάσταση είχε αλλάξει. Το 1930, ο Grigoriev επέστρεψε στη Βουλγαρία επωφελούμενος από μια αμνηστία και οργάνωσε έναν παράνομο πυρήνα της FAKB στη Σόφια. Τον ίδιο χρόνο, ιδρύθηκε από αξιωματικούς μια παραστρατιωτική φασιστική οργάνωση που ονομαζόταν Zveno (Σύνδεσμος) επηρεασμένη από το πρότυπο του Μουσολίνι και συνδέθηκε στενά με τη Στρατιωτική Ένωση.

Το 1931 άρχισε το κίνημα για την ελεύθερη έκφραση που καθοδηγήθηκε από τους αναρχικούς καθώς και το κίνημα για χορήγηση αμνηστίας σε όσους ήσαν πολιτικοί κρατούμενοι, ενώ η ακροδεξιά κυβέρνηση εκδιώχθηκε καθώς ηττήθηκε εκλογικά από ένα “Λαϊκό Μπλοκ” αποτελούμενο από φιλελεύθερους, κομμουνιστές και τους αγροτιστές της BZS.

Πριν από τις εκλογές, την Πρωτομαγιά η αστυνομία επιτέθηκε σε μια αναρχική φοιτητική συγκέντρωση και συνέλαβε 11 φοιτητές. Η αναρχική νεολαία BOSF που διοργάνωσε τη συγκέντρωση, απαιτούσε κατάργηση της θρησκευτικής εκπαίδευσης και σταμάτημα της

---

5. Mariola Sirakova, 1904-1925, Nick Heath, Anarchist Federation UK, χωρίς ημερομηνία, στο www.libcom.org/history/articles/1904-1925-mariola-sirakova/index.php

στρατολόγησης μέσα στα πανεπιστήμια, ζητώντας την απομάκρυνση από αυτά των παπάδων και των στρατιωτικών καθώς και την κατάργηση της φορολογίας.

Αλλά το τέλος του φασιστικού καθεστώτος ακολούθησε μια μεγάλη και συστηματική αναρχική οργανωτική και εκδοτική δραστηριότητα έτσι που το αναρχικό κίνημα έγινε η τρίτη μεγάλη δύναμη της γενικότερης αριστεράς, μετά το Κομμουνιστικό Κόμμα και την BZS.

Τον ίδιο χρόνο (1931), σύμφωνα με μια μελέτη, υπήρχαν 40 αναρχοσυνδικαλιστικές ομάδες οι οποίες ήταν συνενωμένες ομοσπονδιακά στην Αναρχοσυνδικαλιστική Εθνική Συνομοσπονδία Εργασίας (ASNCL), ενώ η Βολγάρικη Ομοσπονδία Αυτόνομων Συνδικάτων (BFAU) έγινε το βουλγάρικο τμήμα της IWW⁶. Το 1932 η FAKB συγκάλεσε ένα παράνομο συνέδριο στο δάσος Λόβετς, όπου προήδρευσε ο Grigoriev, και το οποίο είχε ως στόχο την επανανοποίηση του κινήματος. Η “Rabotnicheska Misl” έγινε και πάλι το εκφραστικό όργανο της Ομοσπονδίας. Πάντως, παρά την αριστερή φύση του “Λαϊκού Μπλοκ” το αναρχικό κίνημα εξακολουθούσε να είναι αντικείμενο διώξεων, καθώς οι πυροβολισμοί, οι συλλήψεις και οι φυλακίσεις ήταν κοινά χαρακτηριστικά.

Το φασιστικό πραξικόπημα του 1934 και τα επακόλουθά του

Το 1934 οι ηγέτες της Zveno, συνταγματάρχες Κίμον Γκεοργκίεφ και Νταμιάν Βέλτσεφ, έκαναν πραξικόπημα και δημιούργησαν ένα εξουσιαστικό καθεστώς με τον Γκεοργκίεφ ως πρωθυπουργό, θέτοντας εκτός νόμου όλα τα πολιτικά κόμματα, μετατρέποντας σε συνεργατικές τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ANSCL, BFAU και Συνομοσπονδία Vlassovden (κατάσταση από την οποία η τελευταία δεν επανέκαμψε ποτέ) και κήρυξαν τον πόλεμο στο Κομμουνιστικό Κόμμα και την FAKB.

Επίσης, το 1934 η ακροδεξιά VMRO, σε συνεργασία με τους Κροάτες φασίστες Ustase, δολοφόνησε τον βασιλιά Αλέξανδρο της Γιουγκοσλαβίας καθώς και τον Γάλλο υπουργό Εξωτερικών Λουίς Μπαρτού, στη Μασσαλία. Η διεθνής κατακραυγή ανάγκασε το καθεστώς της Zveno να πάρει κατασταλτικά μέτρα ενάντια στην VMRO.

Το καθεστώς απαγόρευσε αναρχικές εφημερίδες όπως την “Svobodno Obshtestvo”, αλλά εμφανίστηκε η εφημερίδα “Νέος Κόσμος” από τον Πέταρ Λοζάνοφ, ενώ η εφημερίδα “Compass” κατάφερε να παραμείνει σε κυκλοφορία.

Το 1935 εκδηλώθηκε αντιπραξικόπημα του τσάρου, εκδιώχθηκε ο Γκεοργκίεφ και ανήλθε στην εξουσία ο μοναρχικός ηγέτης της Zveno στρατηγός Ζλάτο Πάντσεφ, αλλά όμως αντικαταστάθηκε γρήγορα από μια μη πολιτική μοναρχική δικτατορία. Αλλά τα αναρχικά, κομμουνιστικά και αγροτιστικά κινήματα εξακολούθησαν να δρουν στην παρανομία καθώς ο Τύπος τους εξακολουθούσε να βρίσκεται υπό απαγόρευση, ενώ η φιλοκομμουνιστική Ενωμένη VMRO κατέρρευσε το 1936.

Ένα παράδειγμα τυπικού Βούλγαρου αναρχικού εκείνη την περίοδο, μπορεί να βρει κανείς στα αρχεία της αστυνομίας (τα οποία συνενώθηκαν αργότερα κάτω από τη σοβιετική κατοχή) και αφορά αυτό του ανθρακωρύχου, εργάτη γης και μηχανικού Αλεξάντερ Μεθόδιεφ Νάκοφ (1919-1962)⁷, ο οποίος προερχόταν από φτωχή οικογένεια του χωριού Kosatcha της επαρχίας Πέρνικ. Ο Νάκοφ έγινε αναρχικός το 1937, συγκροτώντας μια αναρχοσυνδικαλιστική ομάδα στο εργοστάσιο Machinostroitel του Πέρνικ όπου εργαζόταν, ενώ αργότερα βρέθηκε κρατούμενος σε φασιστική φυλακή και σε σοβιετικό στρατόπεδο συγκέντρωσης. Η σταλινική αστυνομία τον περιέγραψε ως “φανατικό αναρχικό”, αλλά επίσης ως “πολύ καλό εργάτη” με “γενικά πολύ καλό πολιτικό υπόβαθρο”, πολυδιαβασμένο και εσπεραντιστή.

Με το ξέσπασμα της Ισπανικής Επανάστασης, το 1936, 30 περίπου Βούλγαροι αναρχικοί, συμπεριλαμβανομένου και του Grigoriev, έσπευσαν να πολεμήσουν μέσα από τις πολιτοφυλακές. Επίσης, ο Grigoriev εκπροσώπησε την FAKB στο συνέδριο των CNT /FAI τον Νοέμβρη του ίδιου

6. Bulgaria - The New Spain. Διατίθεται σε μορφή pdf από τη Zabalaza στο www.zabalaza.net

7. Alexander Metodiev Nakov, 1919-1962+, ανώνυμος συγγραφέας, Βουλγάρικη Ελευθεριακή Ένωση στην εξορία, Παρίσι, Γαλλία, χωρίς ημερομηνία, στο www.libcom.org/history/articles/1919-1962-alexander-metodiev-nakov/index.php

χρόνου στην ελεύθερη Ισπανία.

Οι επαναστατικές προκλήσεις της εποχής και ο φασισμός ανάγκασαν το διασκορπισμένο αναρχικό κίνημα να ανασυνταχτεί εκ νέου μέσα από ένα άλλο συνέδριο της FAKB (το τελευταίο πριν τον πόλεμο) που συνήλθε στη Βίτοσα τον Αύγουστο του 1936. Ακόμα, παρά τις πολλές φυλακίσεις σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, οι αναρχικοί κατάφεραν να κυκλοφορήσουν σε μικρογραφημένη μορφή την εφημερίδα “Khleb I Svoboda” (“Ψωμί και Ελευθερία”) στο διάστημα 1936-1939.

Το 1938 το Κομμουνιστικό Κόμμα προσπάθησε να απευθυνθεί σε ένα μεγαλύτερο κοινό αλλάζοντάς το όνομά του σε Βουλγάρικο Εργατικό Κόμμα (BRP), μέχρι που εναγκαλίστηκε πλήρως το σταλινισμό το 1948.

Το 1939 ο Grigoriev επέστρεψε στη Βουλγαρία, αλλά συνελήφθη και τα χρόνια του πολέμου ήταν κρατούμενος σε διάφορες φυλακές και στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Ο πόλεμος και η κοκκινο – καφε - πορτοκαλί συνεργασία

Το 1940 η FAKB δημοσίευσε ένα μανιφέστο ενάντια στις ίντριγκες της Κομιντέρν – η οποία αρχικά συμμάχησε με τους ναζιστές και λίγο μετά εναντιώθηκε σε αυτούς – κατηγορώντας το Κομμουνιστικό Κόμμα ότι υποστήριζε τις πολεμικές προετοιμασίες των συμμάχων. Σύμφωνα με τον Grancharoff οι κομμουνιστές “είχαν διαπράξει ένα ιστορικό λάθος, επαναφέροντας στην επιφάνεια τα χρεοκοπημένα αστικά συνθήματα, τα λάβαρα (τις μεσαιωνικές και θρησκευτικές σημαίες) καθώς και νομοθεσίες για συντάγματα, δημοκρατία, αγάπη και ειρήνη... αλλά και πατριωτισμό και εθνικισμό...”

Η Βουλγαρία τάχθηκε με το μέρος των ναζιστών το 1941 και το αναρχικό κίνημα άρχισε έναν ανταρτοπόλεμο ενάντια στις ναζιστικές δυνάμεις που στρατοπέδευαν στη Βουλγαρία καθώς και ενάντια στους Βούλγαρους φασίστες και, όπως αναφέρει ο Grancharoff “βρισκόμενοι μεταξύ σφύρας και άκμονος, πολέμησαν με κουράγιο το φασισμό και το πλήρωσαν αυτό ακριβώς”. Στην πραγματικότητα, η λαϊκή αντίσταση διέσωσε όλους τους Εβραίους της Βουλγαρίας από την απέλαση στα ναζιστικά στρατόπεδα θανάτου.

Επίσης, στη Μακεδονία το Κομμουνιστικό Κόμμα (MCP) ιδρύθηκε μόλις το 1943.

Το αναρχικό κίνημα συγκρότησε μια αρκετά σφριγηλή αντάρτικη δύναμη τα μέλη της οποίας προέρχονταν κυρίως από την ύπαιθρο και την αγροτιά. Έτσι, το αναρχικό κίνημα, που είχε και πριν διεξάγει έναν μακρόχρονο αντάρτικο αγώνα ενάντια στους φασίστες, αναπτύχθηκε γρήγορα και βοήθησε αποφασιστικά το Πατριωτικό Μέτωπο να διεξάγει την επιτυχή εξέγερση της 9ης Σεπτεμβρίου 1944 ενάντια στις φασιστικές δυνάμεις στη Βουλγαρία. Πράγματι, το αναρχικό κίνημα ήταν τόσο δυνατό που θα μπορούσε να αποτελέσει μια εναλλακτική λύση, αλλά το Πατριωτικό Μέτωπο – το οποίο αποτελείτο από το Κομμουνιστικό Κόμμα, μια φράξια της BZS, αλλά και την εθνικιστική Zveno – ήταν δυνατότερο.

Στα τέλη του 1944 το Κομμουνιστικό Κόμμα είχε μόνο 15.000 μέλη, αλλά όταν ο Κόκκινος Στρατός αντικατέστησε τους ναζιστές ως δύναμη κατοχής, το Κομμουνιστικό Κόμμα βρήκε την ευκαιρία και σχημάτισε μια κυβέρνηση του Πατριωτικού Μετώπου με επικεφαλής τον αρχηγό της Zveno Κίμων Γκεοργκίεφ, τον πρώην συνταγματάρχη που είχε κάνει πραξικόπημα το 1934. Αυτή η κοκκινο – καφε - πορτοκαλί συμμαχία – ή όπως την αποκαλεί ο Grancharoff “η ένωση μεταξύ εθνικοσοσιαλισμού και κομμουνισμού” – άρχισε άμεσα την καταστολή ενάντια στους αναρχικούς, αλλά και άλλες πολιτικές τάσεις της εργατικής τάξης. Οι εργάτες ήσαν αναγκασμένοι να γίνουν μέλη του μοναδικού κρατικού “συνδικάτου” – όπως και πριν κάτω από την εξουσία του Γκεοργκίεφ, ο οποίος εφαρμόζε το μοντέλο του Μουσολίνι στην Ιταλία – ενώ εισήχθη και η εργασία με το κομμάτι. Ωστόσο, σχηματίστηκαν οργανώσεις όπως η Νοτιοδυτική Βουλγάρικη Αναρχική Ένωση και η Ομάδα “Ελεξύ Ρεκλύ” στο Πέρνικ από αγωνιστές όπως ο Νάκοφ.

Το σταλινικό καθεστώς⁸

Η FAKB συγκάλεσε ένα συνέδριο στη Σόφια το 1945 για να συζητήσει το ζήτημα τη καταστολής, αλλά η κομμουνιστική πολιτοφυλακή συνέλαβε και τους 90 εκπροσώπους-συνέδρους και τους έστειλε σε στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας. Αυτό όμως δεν σταμάτησε την οργάνωση από το να διαμορφώσει μια αναρχική κομμουνιστική Πλατφόρμα.

Οι τοπικές αναρχικές ομάδες αναγκάστηκαν να σιγήσουν με τη βία και η επιθεώρηση της FAKB “Rabotnicheska Misal” (“Εργατική Σκέψη”) που είχε ανασυγκροτηθεί απαγορεύτηκε μετά από μόλις 8 τεύχη, για να επανεμφανιστεί για πολύ λίγο κατά τη διάρκεια των, υπό κομμουνιστικό έλεγχο, εκλογών κάτω από την πίεση των ΗΠΑ και της Αγγλίας, φτάνοντας στην κυκλοφορία των 60.000 φύλλων (από 7.000πριν), πριν απαγορευτεί οριστικά.

Το επόμενο συνέδριο της FAKB το 1946 έπρεπε να γίνει παράνομα.

Το χρόνο αυτό ο ηγέτης της Zveno Γκεοργκίεφ αντικαταστάθηκε στην πρωθυπουργία από τον κομμουνιστή Γκεόργκι Δημητρώφ. Η Zveno και η BZS διαλύθηκαν, καταργήθηκε η μοναρχία και η Βουλγαρία ανακηρύχθηκε Λαϊκή Δημοκρατία. Οι αγροτιστές της BZS αρνήθηκαν να συνεργαστούν και το 1947 (χρόνο του θανάτου του αναρχικού βετεράνου Gerdzhikov) ο ηγέτης της οργάνωσης αυτής Νικόλα Πέτκοφ εκτελέστηκε από τους κομμουνιστές.

Το 1948 συνέβη η τελευταία μαζική σύλληψη 600 αναρχικών οι οποίοι στάλθηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης όπως το Cuciyan (κοντά στο Πέρνικ, που ονομαζόταν από τους κρατούμενους εκεί “στρατόπεδο του θανάτου”), το Μπογκντανόβολ (που ονομαζόταν “στρατόπεδο των σκιών”), το Νοτζάρεβο, το Ταντόροβο και τη Μπόσνα. Στο μεταξύ, το Κομμουνιστικό Κόμμα συγχωνεύθηκε με το Πατριωτικό Μέτωπο και έγινε έτσι ένα ersatz μαζικό “κομμουνιστικό” κόμμα λέγοντας ότι είχε 460.000 μέλη.

Την ίδια περίοδο εκατοντάδες ήταν αυτοί που εκτελέστηκαν και περίπου 1.000 μέλη της FAKB βρίσκονταν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης όπου τα βασανιστήρια, η αρκετά άθλια μεταχείριση και η σχεδιασμένη πείνα σε βάρος των βετεράνων (αλλά μη κομμουνιστών) αντιφασιστών – μερικοί από τους οποίους αγωνίστηκαν ενάντια στο φασισμό για πάνω από 30 χρόνια – ήταν εικόνες ρουτίνας. Οι αναρχικοί κρατούμενοι απομονώνονταν και στέλνονταν να εργαστούν σε πόστα όπου ο θάνατος ήταν βέβαιος, αναγκασμένοι με τη βία να εργάζονται 36 συνεχείς ώρες τη στιγμή που άλλοι κρατούμενοι εργάζονταν 12-16. Από όσους αναρχικούς βρίσκονταν στην παρανομία δόθηκε στη δημοσιότητα τότε μια ελειπής λίστα 33 αναρχικών κρατούμενων καθώς και το επάγγελμά τους. Από τους 33 αυτούς αναρχικούς 11 ήσαν μαθητές και φοιτητές, 4 εργάτες της πόλης και αναρχοσυνδικαλιστές, 4 δάσκαλοι, 4 εργάτες γης, 3 τυπογράφοι, 2 δημοσιογράφοι (μαζί με τον εκδότη της “Rabotnicheska Misal” Γκεόργκι Δημητρώφ Κουρτώφ ή Καραμιχαήλοφ), ένας βιβλιοθηκάριος και άλλοι το επάγγελμα των οποίων δεν δόθηκε. Ο πιο νέος από αυτούς ήταν 21 χρόνων και ο πιο μεγάλος 49 χρόνων, ο καπνεργάτης Μανόλ Βάσσεφ Νικόλοφ, από τους ιδρυτές της Συνομοσπονδίας Vlassovden. Οι πιο πολλοί από αυτούς είχαν καταδικαστεί σε θάνατο ή καταδικαστεί σε πολύχρονη φυλάκιση από το προηγούμενο φασιστικό καθεστώς, 3 ήσαν αντάρτες και ένας είχε αναμειχθεί σε στρατιωτικού τύπου ενέργειες ενάντια στους φασίστες. Γράφει ο Grancharoff:

“Το μαύρο πέπλο του κομμουνισμού που χρησιμοποιήθηκε για να θάψει τον αναρχισμό ήταν ακριβώς το ίδιο που έθαψε τον... αυθεντικό κομμουνισμό και όλες τις επαναστατικές ελπίδες για χειραφέτηση και απελευθέρωση των καταπιεσμένων”.

Ενώ υπήρξε μια αρκετά αφοσιωμένη αναρχική υπόγεια δραστηριότητα από αγωνιστές όπως ο Νάκοφ, που διατηρήθηκε ακόμα και μέχρι τη δεκαετία του 1980, αρκετοί σημαντικοί αγωνιστές, όπως ο Γκεόργκι Γκριγκόριεφ, κατέφυγαν στη Γαλλία, όπου δημιουργήθηκε ξανά η FAKB καθώς και μια οργάνωση-ομπρέλα η Βουλγάρικη Ελευθεριακή Ένωση, που αγκάλιασε όλες τις τάσεις των Βούλγαρων αναρχικών εξορίστων στη χώρα αυτή. Ο Γκριγκόριεφ, ο οποίος έγραψε μια ιστορία του βουλγάρικου αναρχικού κινήματος καθώς και μια μελέτη σχετικά με τις σχέσεις μεταξύ εθνικής απελευθέρωσης και κοινωνικής επανάστασης στα Βαλκάνια, έπαιξε ρόλο - “κλειδί” στην ανασυγκρότηση της Βουλγάρικης Ελευθεριακής Ένωσης σε μια οργάνωση σύνθεσης την

---

8. Bulgaria - The New Spain κ.λπ.

Ομοσπονδία Βούλγαρων Αναρχικών, μετά την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος το 1989, η οποία συνδέθηκε στην Διεθνή των Αναρχικών Ομοσπονδιών (IFA).

Σήμερα, το 2008, η Ομοσπονδία αυτή εξακολουθεί να κυκλοφορεί την “Svobodna Misl” σε μηνιαία βάση. Επίσης, υπάρχουν και άλλες αναρχικές οργανώσεις στη Βουλγαρία του σήμερα, όπως το Αναρχικό Μέτωπο, η Αυτόνομη Αναρχική Ομάδα “Αναρχική Αντίσταση” (Anarkosaprotivna), η αναρχοσυνδικαλιστική Βουλγάρικη Συνομοσπονδία Εργασίας (BKT) που είναι τμήμα της αναρχοσυνδικαλιστικής διεθνούς (IWA) και που ιδρύθηκε το 1991 από αγωνιστές όπως ο Νικόλα Μλαντένοφ Τοτόροφ, καθώς και η ανασυσταθείσα Ομοσπονδία Αναρχικής Νεολαίας (FAM)⁹

Η κληρονομιά του βουλγάρικου πλατφορμισμού

Όσον αφορά το επίπεδο της θεωρίας, θα υποστήριζα ότι ένα, εδώ και αρκετό χρονικό διάστημα παραμελημένο, βουλγάρικο ντοκουμέντο πρέπει να θεωρηθεί ως ο ακρογωνιαίος λίθος της πλατφορμιστικής παράδοσης μετά την έκδοση της ίδιας της «Πλατφόρμας»: η Πλατφόρμα της Ομοσπονδίας των Αναρχικών Κομμουνιστών Βουλγαρίας (FAKB).¹⁰ Η Πλατφόρμα αυτή, που μεταφράστηκε πρόσφατα για πρώτη φορά στα αγγλικά, αποκηρύσσει τον φασισμό, τη δημοκρατία, το κράτος και το κεφάλαιο και επαναβεβαιώνει την αναρχική κομμουνιστική μαζική γραμμή της συνολικής εξάλειψης της ιδιωτικής ιδιοκτησίας και της πλήρους κοινωνικοποίησης των μέσων παραγωγής κάτω από εργατικό έλεγχο. Η Πλατφόρμα της FAKB ασχολήθηκε με τα ζωτικά ζητήματα της τακτικής και της οργάνωσης, απορρίπτοντας τη μορφή του πολιτικού κόμματος ως «στείρα και αναποτελεσματική, ανίκανη να ανταποκριθεί στους στόχους, τα άμεσα καθήκοντα και τα συμφέροντα των εργατών», αλλά τασσόμενη υπέρ της «πραγματικής δύναμης των εργατών», «την οικονομία και τους οικονομικούς οργανισμούς. Μόνο εκεί βρίσκεται το πεδίο, όπου μπορεί να υπονομευθεί ο καπιταλισμός. Μόνο εκεί βρίσκεται η αληθινή ταξική πάλη». Όσον αφορά την οργάνωση, η FAKB διακήρυξε ότι είναι απαραίτητες αρκετές μορφές εργατικής οργάνωσης, αλληλένδετες μεταξύ τους χωρίς να υποτάσσεται η μία στην άλλη: αναρχική κομμουνιστική ιδεολογική οργάνωση, εργατικά συνδικάτα, συνδικάτα εργατών γης, συνεργατικές και οργανώσεις ειδικών ενδιαφερόντων, όπως, για παράδειγμα για τη νεολαία και τις γυναίκες. Για όλα αυτά στην Πλατφόρμα της FAKB σημειώνεται ότι:

“Είναι, προπάντων, απαραίτητο για τους παρτιζάνους του αναρχικού κομμουνισμού να οργανωθούν σε μια αναρχική κομμουνιστική ιδεολογική οργάνωση. Τα καθήκοντα αυτής της οργάνωσης είναι: Η ανάπτυξη, συνειδητοποίηση και διάδοση των αναρχικών κομμουνιστικών ιδεών, η μελέτη όλων των σημερινών ζωτικής σημασίας ζητημάτων που έχουν επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή των εργαζομένων μαζών καθώς και τα προβλήματα της κοινωνικής αναδημιουργίας, ο πολύμορφος αγώνας για την υπεράσπιση του κοινωνικού μας ιδανικού και για την υπόθεση των εργαζομένων ανθρώπων, η συμμετοχή στη δημιουργία ομάδων εργαζομένων στους χώρους παραγωγής, εργασίας, ανταλλαγής και κατανάλωσης, πολιτισμού και εκπαίδευσης καθώς και όλων των άλλων οργανώσεων που ενδέχεται να είναι χρήσιμες στην προετοιμασία για την κοινωνική αναδημιουργία, η ένοπλη συμμετοχή σε κάθε επαναστατική εξέγερση, η προετοιμασία και η οργάνωση τέτοιων εκδηλώσεων καθώς και η χρήση κάθε μέσου που μπορεί να φέρει την κοινωνική επανάσταση. Η ύπαρξη και δράση των αναρχικών κομμουνιστικών ιδεολογικών οργανώσεων είναι απολύτως αναπόφευκτη στην προσπάθεια πλήρους συνειδητοποίησης του αναρχικού κομμουνισμού και πριν και μετά από την επανάσταση”.

Αναρχικές κομμουνιστικές οργανώσεις τέτοιου είδους έπρεπε να είναι ομοσπονδιοποιημένες σε μια δεδομένη εδαφική περιοχή, «να συντονίζονται από μια ομοσπονδιακή γραμματεία» - αλλά η «τοπική οργάνωση» έπρεπε να παραμείνει η βασική οργάνωση χάραξης της πολιτικής, ενώ οι τοπικές και ομοσπονδιακές γραμματείες θα ήταν «απλώς συνδετικά και εκτελεστικά όργανα χωρίς

9. Αναφορές στην οργάνωση αυτή υπάρχουν στο [πόρταλ www.broadleft.org](http://www.broadleft.org) αφού γίνει κλικ στη συγκεκριμένη χώρα.

10. Plarforma na Federatsia na Anarkho Komunistite ot Balgaria, 1945, αγγλική μετάφραση Nestor Mac Nab, Fd CA, Ιταλία 2006. Κατά τη γνώμη του συγγραφέα του παρόντος κειμένου το ντοκουμέντο αυτό αξίζει να πάρει τη θέση που του αρμόζει στο πλατφορμιστικό θεωρητικό πάνθεον.

εξουσία» πέρα από να εκτελούν τις αποφάσεις των τοπικών οργανώσεων ή των ομοσπονδιών αυτών των τοπικών οργανώσεων.

Η Πλατφόρμα της FAKB τονίζει την ιδεολογική ενότητα των οργανώσεων αυτών, δηλώνοντας ότι μόνο πεπεισμένοι αναρχικοί κομμουνιστές θα μπορούσαν να είναι μέλη τους, και ότι η λήψη αποφάσεων θα πρέπει να γίνεται μέσω της συναίνεσης, που θα επιτυγχάνεται τόσο μέσω της πειθούς όσο και του πρακτικού παραδείγματος— όχι με τη μέθοδο της πλειοψηφίας (η μέθοδος αυτή μπορεί να εφαρμόζεται σε συνδικαλιστικές και άλλες μορφές οργάνωσης, με παραχωρήσεις σε μειωψηφούντες ή διαφωνούντες). Κατά τέτοιο τρόπο οργανωμένοι, οι αναρχικοί κομμουνιστές μαχητές συμμετέχουν άμεσα και στη συνδικαλιστική οργάνωση αλλά και στο κοινό συνδικάτο, υποστηρίζοντας τις θέσεις τους, υπερασπίζοντας τα άμεσα συμφέροντα της τάξης τους και μαθαίνοντας πώς να ελέγχουν την παραγωγή στο πλαίσιο της προετοιμασίας τους για την κοινωνική επανάσταση. Οι αγωνιστές συμμετέχουν, επίσης, άμεσα σε συνεταιρισμούς, «φέρνοντας σ' αυτούς το πνεύμα της αλληλεγγύης και της αλληλοβοήθειας ενάντια στο πνεύμα του κόμματος και της γραφειοκρατίας» - καθώς και σε πολιτιστικές και ειδικού ενδιαφέροντος οργανώσεις που υποστηρίζουν την αναρχική κομμουνιστική ιδέα και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις. Όλες αυτές οι οργανώσεις σχετίζονται ημιαμε την άλλη με βάση την «αμοιβαία εξάρτηση» και την «ιδεολογική κοινότητα».

Διδάγματα από τη βουλγαρική εμπειρία

Θα έλεγα ότι εδώ έχουμε ένα κίνημα που ξεκίνησε κατά αρκετά παρόμοιο τρόπο με πολλά από τα σύγχρονα κινήματα, ιδιαίτερα σε αποικισμένες περιοχές: μικροί πυρήνες προπαγάνδας από αναρχικούς αγωνιστές, με υπόγειο Τύπο, που προσπαθούν να ανυψώσουν την ταξική πάλη. Υπάρχουν, φυσικά, παραλληλισμοί με τις πρώιμες κινήσεις στην Τσεχοσλοβακία, την Πολωνία και την Ουγγαρία, αλλά ειδικά οι Βούλγαροι ανακάλυψαν τρόπους αρκετά αποτελεσματικούς και ριχτήκαν οι ίδιοι απευθείας στο Μακεδονικό απελευθερωτικό πόλεμο του 1903. Για όλες τις κριτικές που διατυπώθηκαν ενάντια στους εν λόγω αναρχικούς αντάρτες - και η στρατηγική της έναρξης ενός μεγάλης έκτασης αγροτικού πολέμου χωρίς οργανωτική βάση ανάμεσα στους αγρότες και βασιζόμενοι, αντίθετα, στις ιδιορρυθμίες των αγροτικών συμπαθειών, είναι μια από τις πιο ισχυρές αυτές κριτικές - αυτό το βάπτισμα του πυρός όχι μόνο έκανε πιο αδιάλλακτους τους Βούλγαρους στους μετέπειτα αγώνες, αλλά προκάλεσε και την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, με πραγματικούς όρους μιλώντας. Σε κάτι λιγότερο από τις ιδανικές συνθήκες ενός σχεδόν συνεχούς πολέμου από το 1911 έως το 1918, ακολουθούμενου από τα σοβαρά χτυπήματα από δύο επιτυχημένα φασιστικά πραξικοπήματα το 1923 και το 1934, το βουλγαρικό αναρχικό κίνημα μετατράπηκε σε μια φοβερή δύναμη, την τρίτη μεγαλύτερη της γενικότερης αριστεράς, χρησιμοποιώντας τους απογοητευμένους εργαζόμενους, την αγροτική και κομμουνιστική ανοικοδόμηση για το σχηματισμό μιας πληθώρας συνδικαλιστικών ενώσεων στην πόλη, στη συνέχεια εισχώρησε σε κάθε κοινωνικό στρώμα με μια φάλαγγα αλληλένδετων μεταξύ τους επαγγελματικών, εργατικών, φοιτητικών οργανώσεων, ακόμα και των οργάνων των ανταρτών. Κατάφερε, μάλιστα, να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών με την οργάνωση της αγροτιάς σε συνδικαλιστικές γραμμές που έβγαине ολοκληρωτικά από τις δικές τους εμπειρίες. Αυτό ήταν, πάνω απ' όλα, ένα κοινωνικό κίνημα - αλλά εκείνο που είχε σημαντική ιδεολογική σημασία ήταν να αποκρούσει τα δέλεαρ του μπολσεβικισμού, που ήταν αρκετά οργανωμένος, και να είναι σε θέση, επίσης, να υπερασπιστεί τον εαυτό του με τα όπλα.

Η σημασία αυτή μορφοποιήθηκε, νομίζω, με την προσκόλληση της FAKB στην πλατφορμιστική αντίληψη περί ειδικής οργάνωσης, εργαζόμενη - όπως έκαναν και οι μαχνοβίτες - μέσα σε ένα ευρύ μέτωπο επαναστατικών ελευθεριακών σοσιαλιστικών κοινωνικών δυνάμεων. Με αυτόν τον τρόπο, η FAKB δεν ήταν απλώς και μόνο προσανατολισμένη γεωγραφικά προς τα ανατολικά, στο γειτονικό αντάρτικο της Ουκρανίας με την ευέλικτη και πλουραλιστική προσέγγισή του προς την επανάσταση, αλλά περισσότερο προς τα δυτικά προς τα μπολσεβικοποιημένα αναρχικά κινήματα της Τσεχοσλοβακίας και της Ουγγαρίας, αλλά από πολιτικής άποψης αφιερωμένη στο καθήκον της να πιάσει τον ταύρο από τα κέρατα και να χρησιμοποιήσει τα

απαραίτητα εργαλεία για την οικοδόμηση της αυριανής κοινωνίας στο σήμερα. Φαίνεται ότι η Πλατφόρμα εξυπηρέτησε ειδικά τη FAKB, αλλά και γενικά το κίνημα, γιατί ανταποκρίθηκε πολύ καλά στις προκλήσεις του φασιστικού συντεχνιακού πνεύματος, του ανταρτοπολέμου, του φασιστικού και του σταλινικού κράτους καθώς και περίπου 40 χρόνιων παραγωγικής εξορίας. Και παρά τις συκοφαντίες περί σεχταρισμού που εκτοξεύονται συχνά ενάντια στις πλατφορμιστικές οργανώσεις από τους συνθετιστές, η FAKB, όπως προκύπτει από την Πλατφόρμα της του 1945, υποστήριζε ένθερμα την αναρχοσυνδικαλιστική διεθνή, International Workers' Association (IWA) – που ιδρύθηκε στο Βερολίνο το 1922 αντιπροσωπεύοντας περίπου 2 εκατομμύρια εργαζόμενους – όπως κάνει και η σημερινή της εκδοχή, η FAB, οπότε συμπεραίνεται ότι σαφώς οι αναρχικοί κομμουνιστές δεν εγκατέλειψαν ποτέ τη μαζική γραμμή, ανεξάρτητα από την καταστολή ή την υιοθέτηση εκ μέρους τους της μορφής του αμυντικού ανταρτοπολέμου.

Εκτός από τον Μαχνοβίτικο Επαναστατικό Εξεγερμένο Στρατό της Ουκρανίας (RIAU), που στο αποκορύφωμά του έφτασε τις 500.000 μέλη, το πλησιέστερο παράδειγμα αντίστοιχης μαζικής αναρχικής κομμουνιστικής οργάνωσης που, κατά την άποψή μου, συνδύασε σε τέτοια μεγάλη έκταση ένα ολόκληρο φάσμα οργανωτικών σχημάτων εργατών, αγροτών, φοιτητών, διανοήσης και άλλων κοινωνικών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ανταρτικών δυνάμεων, ήταν η Κορεατική Αναρχική Κομμουνιστική Ομοσπονδία (KACF) της περιόδου 1929-1945, αλλά και η μεταπολεμική Αναρχική Ομοσπονδία Ουρουγουάης (FAU) της περιόδου 1956- 1976. Αλλά όμως, βασικά στελέχη της KACF εντάχθηκαν στην κορεατική προσωρινή κυβέρνηση το 1940, ενώ η FAU έπεσε σε λάθη, ερωτοτροπώντας με γκεβαρικές περιπέτειες στις αρχές της δεκαετίας του 1970, προτού απαλλαχθεί, τελικά, από τη μαρξιστική ομίχλη και αγκαλιάσει το *especificismo* (μορφή ειδικής οργάνωσης της Λατινικής Αμερικής που βρίσκεται συχνά κοντά στον πλατφορμισμό) το 1985.

Έτσι, φαίνεται δίκαιο να πούμε ότι η FAKB λαμβάνει τη μερίδα του λέοντος ως μια από τις καλύτερα οργανωμένες και με διάρκεια αναρχικές κομμουνιστικές οργανώσεις, ακόμη και αν η σημερινή ενσάρκωσή της η FAB είναι (αναγκαστικά, ίσως, για την ανοικοδόμηση του κινήματος) συνθετιστική. Ποιο ρόλο έπαιξαν η FAKB και οι αδελφές της οργανώσεις θέτοντας τις βάσεις του αξιοσημείωτου κοινωνικού και ιστορικού άθλου της άρνησης του βουλγάρικου λαού που κατέστησε αδύνατη την απέλαση των Εβραίων της χώρας με αποτέλεσμα τη διάσωση και 48.000 Εβραίων της Βουλγαρίας κατά τη διάρκεια του πολέμου; Αυτές οι πτυχές μένουν - και πρέπει - να διερευνηθούν: αν και σαφώς το ζήτημα του βουλγάρικου αναρχικού κινήματος χρειάζεται περαιτέρω εντατική μελέτη, φαίνεται ότι μερικά κινήματα είχαν μια τέτοια ασυνήθιστη ιστορία και γι' αυτό τόσο λίγα ανταποκρίθηκαν στην πρόκληση αυτή τόσο άψογα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Βούλγαροι αναρχικοί στην Αυστραλία *

Ο George Hristof έφτασε στο Σίδνεϊ τον Μάρτη του 1951 και ο Jack Grancharoff, επίσης, στο Σίδνεϊ, τον Γενάρη του 1952. Τότε δημιουργήθηκε μια βουλγάρικη αναρχική ομάδα αποτελούμενη από περίπου 19 μέλη. Άρχισε να εκδίδει μια μικρή αναρχική εφημερίδα στη βουλγάρικη γλώσσα που στελνόταν στο εξωτερικό και να οργανώνει εβδομαδιαίες συναντήσεις.

Ο George H. εργαζόταν στα εργοστάσια του Port Kembla και πήγαινε στο Σίδνεϊ κάθε βδομάδα. Η ομάδα διοργάνωσε, επίσης, ανοιχτές συναντήσεις και μερικά μέλη της άρχισαν να μιλούν στο Domain (τόπο δημόσιων ομιλιών στο κέντρο του Σίδνεϊ), χρησιμοποιώντας το βήμα του Συνδέσμου Ορθολογιστών (Rationalists), αλλά ο Σύνδεσμος αυτός ελεγχόταν από το Κομμουνιστικό Κόμμα Αυστραλίας (CPA) και ήταν πολύ δύσκολο για τους αναρχικούς να γίνουν μέλη του. Οι περισσότεροι δραστήριοι από τους Βούλγαρους αναρχικούς ήταν οι George H., Jack G. and Chris E. Αυτοί ήρθαν, επίσης, σε επαφή με την τοπική IWW, όπου συνάντησαν τον Norman Rancie, τελευταίο εκδότη της εφημερίδας της IWW Αυστραλίας «Direct Action» («Άμεση

---

* Κείμενο του ιστορικού του αυστραλιανού αναρχικού κινήματος Bob James που δημοσιεύτηκε το 1985.

Δράση»), καθώς και τον Bert Armstrong ο οποίος ήταν από τους τακτικούς ομιλητές στο Domain.

Την ίδια εποχή, υπήρχε στο Σίδνεϊ και μια μικρή αναρχική ομάδα Ισπανών. Οι Βούλγαροι ήρθαν σε επαφή μαζί τους και πρότειναν τη συγκρότηση μιας Διεθνούς ομάδας, αλλά στους Ισπανούς δεν άρεσε η ιδέα. Ο George H., αρκετά χρόνια αργότερα, θυμόταν τον Joseph, έναν Ισπανό αναρχικό μετανάστη στην Αυστραλία, ο οποίος το 1939 είχε καταδικαστεί σε θάνατο από τους κομμουνιστές στην Ισπανία απ' όπου δραπέτευσε και ο οποίος στο Σίδνεϊ ήθελε να ανατινάξει τον καθολικό καθεδρικό ναό, αλλά κανείς από τους υπόλοιπους δεν τον ακολούθησε. Ο ίδιος συνελήφθη από την αστυνομία του Σίδνεϊ, στα τέλη της δεκαετίας του 1950 επειδή διέκοψε την ομιλία ενός στελέχους τους Κομμουνιστικού Κόμματος στο Domain(!)

Ωστόσο, αρκετά μέλη της βουλγάρικης αναρχικής ομάδας ενώθηκαν με άλλους συντρόφους τους και το 1957 ιδρύθηκε η Sydney Anarchist Group (SAG), αποτελούμενη από περίπου 12 μέλη. Στη SAG συμμετείχαν οι: Don Webb και η σύζυγός του, ηλικίας 25 με 30 και οι δύο. Ο Don Webb ήταν συνδικαλιστής και, αρχικά, ήταν μέλος της Κομμουνιστικής Νεολαίας απ' όπου αποχώρησε και σταδιακά έγινε αναρχοσυνδικαλιστής. Ο George H. τον επηρέασε και επισκέφθηκε μια κομμούνα στην Ουρουγουάη με το όνομα «Comunidad». Αλλά αργότερα εξαφανίστηκε κάπου στην Ευρώπη. Η σύζυγός του έζησε αρκετά χρόνια μετά στην Ευρώπη.

Ο Keith Smith, ο οποίος άρχισε να συμμετέχει σε ομιλίες στο Domain αφότου διάβασε κάποια έργα του Κροπότκιν.

Οι Madeline και Roger Lafuer, αγνώστων λοιπών στοιχείων, οι οποίοι αργότερα εγκαταστάθηκαν στη Νέα Καληδονία.

Ο Edna Dash, ο οποίος ήταν ο διορθωτής των αγγλόγλωσσων κειμένων της ομάδας και ενδιαφερόταν για τη γλώσσα Εσπεράντο.

Η Αγγλίδα Audrey, από την ομάδα της «Freedom», η οποία αργότερα παντρεύτηκε με τον Bob Gannon. Την Πρωτομαγιά του 1957, οι δύο τους εξέδωσαν μια μπροσούρα που τη μοίρασαν στην πορεία και που προκάλεσε πανικό ιδιαίτερα ανάμεσα στους διάφορους μαρξιστές, αλλά και την αστυνομία, η οποία μετά από έξι μήνες συνέλαβε μερικά μέλη της ομάδας και τα ανέκρινε.

Τα μέλη της ομάδας, επίσης, πήγαιναν σε συνελεύσεις και άλλες εκδηλώσεις του Κομμουνιστικού Κόμματος και διέκοπταν μέχρι που να τους διώξουν. Πουλούσαν την αγγλική «Freedom» στους σταθμούς των τρένων ή έριχναν αντίτυπά της σε ανθρακωρύχους καθώς αυτοί περίμεναν να αγοράσουν άλλες εφημερίδες. Μέσω της Ένωσης Βούλγαρων Αναρχικών στη Γαλλία, διατηρούσαν επαφές με την ισπανική CNT στην οποία έστελναν χρηματικές εισφορές. Διακήρυσσαν τότε ότι οι ίδιοι ασκούσαν κάποια επίδραση στη CNT. Αντάλλασσαν τις εκδόσεις τους με άλλες από το εξωτερικό.

Σε μια περίπτωση, ο George H. έστειλε γράμμα σε 200 μέλη του Συνδέσμου Ορθολογιστών, προτείνοντας τη συγκρότηση μιας ριζοσπαστικής ομάδας συζήτησης, αλλά δεν είχε παρά μικρή ανταπόκριση. Ο ίδιος μαζί με τον Chris E. πήγαν ως αναρχικοί παρατηρητές σε ένα συνέδριο τροτσκιστών στο Jannali. Αυτό οδήγησε στη συγκρότηση του Σοσιαλιστικού Φόρουμ (Socialist Forum), που άνοιξε ένα γραφείο, αλλά όταν οι τροτσκιστές προσπάθησαν να το θέσουν υπό τον έλεγχό τους οι αναρχικοί αποχώρησαν.

Οι George H. και Don Webb πήγαν, επίσης, στη Μελβούρνη, το 1957- 1958, για να έρθουν σε επαφή με τον αναρχικό Kenafick, ο οποίος είχε μόλις παντρευτεί, τον Pannizon και μερικούς άλλους. Εκείνη την εποχή δεν γίνονταν και πολλά στη Μελβούρνη και δεν υπήρξε κανένα αποτέλεσμα από τις επαφές αυτές. Ο George H. θυμάται μόνο τον αναρχικό καρτουνίστα John Olday σε μια σιταποθήκη που χρησιμοποιούσε ως στούντιο. Επιστρέφοντας στο Σίδνεϊ, συνάντησε τον αναρχικό ποιητή Harry Hooton, αλλά δεν εντυπωσιάστηκε ιδιαίτερα και δεν προχώρησε καμία επαφή.

Στομεταξύ, η SAG προσπάθησε να συγχωνευθεί με μια άλλη ομάδα του Σίδνεϊ, τους Ελευθεριακούς Σίδνεϊ (Sydney Libertarians) απ' όπου, αργότερα, θυμόταν τους George M., Jim B. και άλλους, που νοίκιαζαν ένα δωμάτιο που το είχαν ονομάσει «Σαλόني Ελευθερίας» («Liberty Hall»), κοντά στο Haymarket και πάνω από την Αυστραλο-Ιταλική Λέσχη. Οι αναρχικοί έκαναν εκεί 2-3 συνελεύσεις και συναντήσεις τη βδομάδα, αλλά το δωμάτιο αυτό χάθηκε εξαιτίας των πράξεων των «τρελών ελευθεριακών» που μεθυσμένοι πετούσαν μέσα στο δωμάτιο και έξω στο

δρόμο άδεια μπουκάλια και σκουπίδια. Τότε, οι George H. και Chris E. έφτιαξαν έναν άλλο χώρο το «Κελάρι» («The Cellar») πίσω από την οδό Oxford. Ένας πρώην ναυτικός και τυπογράφος, ο Ελληνοσκωτσέζος και γεννημένος στην Αυστραλία Νέστωρ Γρίβας, που τύπωνε την ελληνική εφημερίδα «Ελληνικός Κήρυκας» («Hellenic Herald»), της οποίας διευθυντής ήταν ο δεξιός πατέρας του, τους βοήθησε αρκετά, αφού ήταν ιδιοκτήτης του σπιτιού και έφτιαξε δωμάτιο συναντήσεων κ.λπ. Ο Νέστωρ Γρίβας ήταν αναρχικός και αυτός, οπαδός των ιδεών του Guy Aldred. Το στέκι αυτό δραστηριοποιήθηκε για κάποιο χρονικό διάστημα ως το μόνο αναρχικό στέκι στο Σίδνεϊ με οργανωμένη δραστηριότητα, αν και οι Sydney Libertarians επίσης συναντιόνταν εκεί. Τότε η SAG διαλύθηκε.

Ενώ ο George H. ήταν στο εξωτερικό για 4 μήνες το 1966, έφτασε στο Σίδνεϊ ο Bill Dwyer, ο οποίος, γεμάτος ενθουσιασμό, συγκρότησε μια νέα ομάδα της οποίας ο George H. έγινε μέλος και έτσι άνοιξε ξανά το «Κελάρι» όπου δημιουργήθηκε και μια βιβλιοθήκη. Ο Dwyer ήταν θαυμάσιος ομιλητής και προσέκλυσε αρκετό κόσμο.

Εργαζόταν πάνω στο «Anarchy Now» με τον George H., ο οποίος «βελτίωσε» μερικές ιδέες. Μετά από έξι μήνες περίπου από ένα ταξίδι στη Νέα Ζηλανδία, ο Dwyer άρχισε να πουλά LSD και να οργανώνει ομαδικά πικνίκ. Ο Jack G. αποχώρησε από την αρχή, αλλά οι George H., Chris E. και Col Pollard προσπάθησαν να συνεργαστούν με τον Dwyer και μια μεγάλη ομάδα νεαρών στυλ «hippy-Beatles» που κατέκλυσαν το «Κελάρι», χωρίς, όμως, επιτυχία.

Ο George H. ήταν εναντίον της ιδέας του ότι το «The Cellar» χρησιμοποιείτο από όλους αυτούς και ως τόπος αγοράς ναρκωτικών. Ο Dwyer έβαλε μέσα στρώματα, μουσική και ψυχεδελικά φώτα για να στεγάσει μέχρι και 200 άτομα. Έφτιαξε ακόμα ένα κλουβί τόσο κλειστό που μόνο το χέρι του φαινόταν και από εκεί πουλούσε ναρκωτικά. Ο George H. του είπε ότι η αστυνομία ήταν ήδη μέσα στο «Κελάρι», μέσω του προμηθευτή του. Διακήρυξε ακόμα ότι εκεί μέσα δεν υπήρχε καμία αναρχική ομάδα και ότι κανείς δεν είχε καμία σχέση με τον αναρχισμό, διαμηνύοντας ακόμα στον Dwyer ότι ήταν πράγματι τρελός που έκανε όλα αυτά. Σύμφωνα με τον George H., ο Dwyer κάποια στιγμή βρήκε έναν άλλο φτηνότερο προμηθευτή (καθηγητή;) στο πανεπιστήμιο και ξέκοψε από τον προηγούμενο προμηθευτή ο οποίος δρούσε με την προστασία της αστυνομίας. Έτσι, η αστυνομία επιτέθηκε στο «Κελάρι» μιάμιση βδομάδα αργότερα. Ο George H. δεν ήθελε ούτε να αναμιχθεί ούτε και να βοηθήσει στην όλη υπόθεση, αλλά πλήρωσε τα χρέη του «Anarchy Now» που βρισκόταν ήδη στο τυπογραφείο. Ο Dwyer κρατήθηκε στη φυλακή για 12 μήνες και μετά απελάθηκε στη Βρετανία όπου έγινε ένας από τους οργανωτές των λεγόμενων Free Festivals.

Πάντως, για ένα διάστημα, εν μέρει εξαιτίας του χαρίσματος του Dwyer στην ομιλία και εν μέρει εξαιτίας των τότε παγκόσμιων γεγονότων, η αναρχική παρουσία στο Σίδνεϊ ήταν αξιόλογη, ειδικά στις πορείες για την Πρωτομαγιά, όπου το μαυροκόκκινο αυτοκίνητο του George H. κυριαρχούσε μέσα από 200 και πλέον διαφορετικές σημαίες. Παρόμοιες πορείες γίνονταν και στο Wollongong. Στο Σίδνεϊ, το Εργατικό Κέντρο προσπάθησε να σταματήσει τους αναρχικούς. Αλλά, δίνοντας ένα μόνο παράδειγμα της αποτελεσματικής παρουσίας του Dwyer, ο George H. μιλά για μια μεγάλη ομάδα 100 και πάνω ανθρώπων από τους οποίους μερικοί ταξίδεψαν από μέχρι και 50 μίλια μακριά για να ακούσουν την ομιλία του Dwyer .

Ο George H. είχε εξοργιστεί με τις δραστηριότητες του Dwyer και ο ένας έσπρωξε τον άλλο σε κάποια στιγμή. Ο ίδιος λέει ότι θα ήταν πολύ πιο παραγωγικός εάν δεν αναμιγνυόταν με τα ναρκωτικά, ενώ κατηγορεί και άλλους αναρχικούς που ενώ διαφωνούσαν με τις δραστηριότητες του Dwyer δεν έκαναν τίποτε να τον αποτρέψουν. Ίσως, όμως, τόσο ο Dwyer όσο και αρκετοί άλλοι δεν πίστευαν τόσο στις αναρχικές ιδέες. Ωστόσο, είναι αλήθεια ότι θα μπορούσε να διοχετεύσει το ταλέντο του σε πιο αποτελεσματικά μονοπάτια.

Το «Κελάρι» κατέρρευσε μετά την αστυνομική επίθεση και τα γραφόμενα του Τύπου, ενώ ο Νέστωρ Γρίβας αγόρασε μια φάρμα, έγινε αλκοολικός και σκοτώθηκε από μια νταλικά στην αντίθετη πλευρά του δρόμου.

Ο George H., πριν συμμετάσχει στην ομάδα γύρω από το βιβλιοπωλείο Jura, ήρθε σε επαφή ξανά τους «αναρχικούς» του σπιτιού στη Λεωφόρο Glebe Point, αλλά καθώς αυτοί ενδιαφέρονταν μόνο για μαστούρα και τα παρόμοια, αποχώρησε για μια ακόμα φορά. Το ίδιο έγινε

και με την ομάδα του εντύπου «Tharunka». Ο George H. πίστευε ότι επικρατούσε αρκετή αισχρολογία στους κύκλους αυτούς, ενώ αυτός ήθελε μια σοβαρή και αφοσιωμένη προσπάθεια.

Φωτογραφίες

Εικόνα 1: Mihail Gerdzhikov

Εικόνα 2: Gueorgui Cheitanov

Εικόνα 4: Ivan Nicolov

Εικόνα 3: Mariola Sirakova

Εικόνα 5: Petar Sokolov _ Svetoslav Merdzhanov

Εικόνα 6: Mitev Todor

Εικόνα 7: Manol Vassev